

HUMAN RIGHTS CINEMA

SHIRIN EBADI
FOUNDATION

سینما حقوق بشر

۱۰ فیلم برتر سینمای جهان
با موضوع حقوق بشر

سینما حقوق بشر

♦۱۰ فیلم برتر سینمای جهان
با موضوع حقوق بشر

بنیاد شیرین عبادی

۱۴۰۱

بنیاد شیرین عبادی

Shirin Ebadi Foundation

سینما حقوق بشر

Human Rights Cinema

۱۰۰ فیلم برتر سینمای جهان
با موضوع حقوق بشر

عنوان کتاب: سینما حقوق بشر

عنوان فرعی: ۱۰۰ فیلم برتر سینمای جهان
با موضوع حقوق بشر

نویسنده: مهسا امینی (نام رمز)

طراحی گرافیک متن و جلد: مهسا امینی

ناشر: نشر الکترونیک بنیاد شیرین عبادی
www.shirinebadifoundation.org

[نوبت انتشار: نخست / الکترونیک / ۱۴۰۱]

© کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

© Shirin Ebadi Foundation 2023

تقدیم به مادران دادخواه زمین از ایران تا شیلی

■ تعهد هنر، بیان حقیقت است و در این راستا نمی‌تواند بر کاستی‌ها و مشکلات جامعه چشم بسته و آن‌ها را سانسور کند. هدف از بیان حقایق و مشکلات، ایجاد انگیزه برای تفکر، جهت یافتن راه حل است. و از این منظر است که «حقوق بشر» به عرصه هنر و به‌ویژه سینما وارد می‌شود. سال‌هاست که «فیلم‌های حقوق بشری» به عنوان یکی از ژانرهای سینمایی شناخته شده و در فستیوال‌های سینمایی جایگاه ویژه‌ای به خود اختصاص داده است.

کتاب حاضر، نخستین جلد از انتشارات «بنیاد شیرین عبادی» است که در ارتباط با فیلم‌های حقوق بشری به ارائه و معرفی یک‌صد فیلم می‌پردازد.

مقدمه مختصری برای معرفی هر فیلم نوشته شده و تمامی فیلم‌ها به زبان فارسی، با زیرنویس یا دوبله فارسی، در دسترس است.

امید آن‌که دیدن هر فیلم حقوق بشری جرقه‌ای باشد برای تفکر و ارائه راه حل.

شیرین عبادی
جولای ۲۰۲۲

L پیش از آغاز

وقتی نوجوان بودم از تلویزیون فیلمی دیدم به نام «سینما پارادیزو». خیلی خوشم آمد. از خیلی آدم‌ها سؤال کنید بهترین فیلمی که در زندگی دیدی چه است؟ می‌گویند سینما پارادیزو. حالا تصور کنید چه حالی شدم وقتی بعدتر امکانات بیشتر شد و توانستم نسخه اصلی فیلم را ببینم: هم خوشحال بودم که شاهکاری به آن خوبی کشف کرده‌ام، هم ناراحت که این همه سال گول خوردم و نسخه مجعول صداوسیما جمهوری اسلامی را دوست داشتم. مضحک‌تر اینکه یکی از بخش‌های شورانگیز سینما پارادیزو، اعتراض به سانسور در سینما است. تلویزیون ما همه این‌ها را سانسور کرده بود!

در دنیا افراد بسیاری هستند که نمی‌خواهند ما بدانیم تحت چه سانسور، ستم و بهره‌کشی‌هایی زندگی می‌کنیم. به اطراف‌تان نگاه کنید: شاید از همین اتاق تا افق‌های دور. زیادند، نه؟ آن‌ها عاشق بی‌اطلاعی مردم از حقوق مسلمانان هستند. در مقابل، یکی از مؤثرترین شیوه‌های آگاهی‌بخشی و آموزش حقوق بشر به هر فرزند بشر، هنر و به‌ویژه جادوی سینما است. پس فیلم ببینیم، فیلم خوب ببینیم، و برای ارتقای زندگی انسانی حقیقی، دیوار سکوت و سانسور را بشکنیم.

L نکته‌های قابل توجه

- در خیلی از این ۱۰۰ فیلم صحنه‌های خاص یا خشن وجود دارد که برای کودکان مناسب نیست. پیش از تماشا با بچه‌ها، از مناسب بودن هر فیلم مطمئن شوید.

- فیلم‌های دیگری را هم می‌شد در این مجموعه قرار داد، ولی خب جا نبود.

- ترجیح ما انتخاب آثار جدیدتر بود، چون بیشتر در دسترس هستند.

- دقت شده که تمام فیلم‌ها زیرنویس یا دوبله مناسب داشته باشند.

- فیلم‌ها را به زبان اصلی و با زیرنویس خوب ببینید، اکثر دوبله‌ها قابل اعتماد نیستند. و مهم‌تر اینکه فیلم‌ها را از منابع معتبر تهیه کنید، چون سایت‌های مجاز داخلی نسخه سانسور شده آثار را عرضه می‌کنند.

- به خاطر ماهیت کتاب، باید معرفی هر فیلم را بسیار کوتاه می‌نوشتیم. خلاصه‌گویی (ایجاز) اوج هنر نویسندگی است. از اینکه چنین نویسنده خوبی نیستیم عذرخواهی می‌کنم.

فهرست
۱۰۰ فیلم برتر سینمای جهان
با موضوع حقوق بشر
که در این کتاب می‌خوانید

۲۹ ————— دست‌نیافتنی‌ها
 ۳۰ ————— سرزمین شمالی
 ۳۱ ————— دست‌نوشته‌های سوزند
 ۳۲ ————— آب‌های تیره
 ۳۳ ————— دیترویت
 ۳۴ ————— لاتتوری
 ۳۵ ————— راه‌رفتن مرد مرده
 ۳۶ ————— موریتانیایی
 ۳۷ ————— سنگسار ثریا میم
 ۳۸ ————— عمل کشتن
 ۳۹ ————— اعتراف
 ۴۰ ————— حق رأی
 ۴۱ ————— عروس آتش
 ۴۲ ————— نه
 ۴۳ ————— فرستاده
 ۴۴ ————— مرا با نام خودت صدا بزن
 ۴۵ ————— هتل روآندا
 ۴۶ ————— عصر جمعه

۱۱ ————— مرگ و دوشیزه
 ۱۲ ————— گاندی
 ۱۳ ————— خانه پدری
 ۱۴ ————— در زمانه پروانه‌ها
 ۱۵ ————— من مادر هستم
 ۱۶ ————— بازنده‌های قهرمان
 ۱۷ ————— مسیر سبز
 ۱۸ ————— قسم
 ۱۹ ————— زن در جنگ
 ۲۰ ————— پیشاپیش کلاس
 ۲۱ ————— بیا و بنگر
 ۲۲ ————— ماهی
 ۲۳ ————— هانا آرنه
 ۲۴ ————— مرد بارانی
 ۲۵ ————— آفساید
 ۲۶ ————— کفرناحوم
 ۲۷ ————— سرگذشت ندیمه
 ۲۸ ————— شیلات

۴۷	زندگی دیگران	۴۷
۴۸	سلما	۴۸
۴۹	تا زمانی که آزاد شویم	۴۹
۵۰	حکایت	۵۰
۵۱	اتاقک غواصی و پروانه	۵۱
۵۲	دوشنبه‌ها در آفتاب	۵۲
۵۳	متولد اوین	۵۳
۵۴	گم شده	۵۴
۵۵	فهرست شیندلر	۵۵
۵۶	چهل و هفت	۵۶
۵۷	کارلوس	۵۷
۵۸	جوجو خرگوشه	۵۸
۵۹	اتوبوس شب	۵۹
۶۰	زندگی دیوید گیل	۶۰
۶۱	گورستان کرم‌های شبتاب	۶۱
۶۲	سپتامبرهای شیراز	۶۲
۶۳	پیمان آدریانا	۶۳
۶۴	بمانی	۶۴
۶۵	رقصنده در تاریکی	۶۵
۶۶	نان و گل‌های سرخ	۶۶
۶۷	خانه دختر	۶۷
۶۸	گرسنگی	۶۸
۶۹	اشباح گویا	۶۹
۷۰	نان‌آور	۷۰
۷۱	ایستگاه فروتویل	۷۱
۷۲	فصل کرگدن	۷۲
۷۳	مهتاب	۷۳
۷۴	از پدران و پسران	۷۴
۷۵	سوغنامه‌ای برای یاشار	۷۵
۷۶	میناماتا	۷۶
۷۷	محاکمه در نورنبرگ	۷۷
۷۸	قصه‌ها	۷۸
۷۹	فازنه‌ایت ۴۵۱	۷۹
۸۰	توفان	۸۰
۸۱	نوستالژی برای نور	۸۱
۸۲	به نام پدر	۸۲
۸۳	سونامی	۸۳
۸۴	آربی جی	۸۴
۸۵	رفقای عزیزا	۸۵
۸۶	مردی بدون سایه	۸۶
۸۷	گزارش رسمی	۸۷
۸۸	بادبادک‌باز	۸۸
۸۹	دو زن	۸۹
۹۰	اول پدرم را کشتند	۹۰
۹۱	رستگاری در شاونسک	۹۱
۹۲	نسرین	۹۲
۹۳	باغبان وفادار	۹۳
۹۴	زندگی زیباست	۹۴
۹۵	قصیده گاو سفید	۹۵
۹۶	کجا می‌روی آیدا؟	۹۶
۹۷	ویران شده	۹۷
۹۸	باشو؛ غریبه کوچک	۹۸
۹۹	چگونه می‌توان یک مستبد شد؟	۹۹
۱۰۰	۱۲ مرد خشمگین	۱۰۰
۱۰۱	خانه‌ای از شن و مه	۱۰۱
۱۰۲	ماچوکا	۱۰۲
۱۰۳	راز درون چشم‌هایشان	۱۰۳
۱۰۴	فریاد بی صدا	۱۰۴
۱۰۵	ژرمنال	۱۰۵
۱۰۶	دکتر استرنج‌لاو	۱۰۶
۱۰۷	و عدالت برای همه	۱۰۷
۱۰۸	زمانی برای مستی اسب‌ها	۱۰۸
۱۰۹	من، دانیل بلیک	۱۰۹
۱۱۰	شگفت‌انگیز	۱۱۰

www.shirinebadifoundation.org

<https://t.me/shirinebadiofficial>

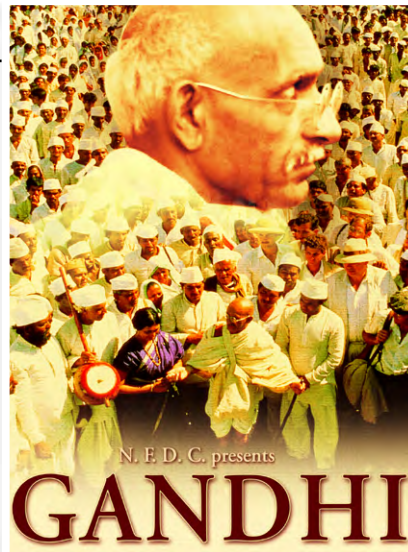

مرگ و دوشیزه (۱۹۹۴) Death and the Maiden (1994)

ژانر: درام، معمایی
 محصول: آمریکا
 کارگردان: رومن پولانسکی
 بازیگران: سیگورنی ویور، بن کینگزلی،
 استوارت ویلسون

داستان: زنی به نام «پائولینا» که در رژیم دیکتاتوری سابق زندانی سیاسی بوده، در شبی برایی متوجه می‌شود که همسرش به شکل اتفاقی مردی را به خانه آورده که شکنجه‌گر او در زندان بوده است. زن می‌خواهد از این فرد انتقام بگیرد، اما همسرش که مسئول کمیته تحقیق درباره جنایات رژیم سابق است تلاش می‌کند او را منصرف کند و...

درباره فیلم: این اثر بحث‌برانگیز که سال ۱۹۹۴ بر اساس نمایشنامه‌ای معروف از «آریل دورفمن» ساخته شد، روایتگر دردهای زندانیان سیاسی و قربانیان شکنجه است. ولی هم‌زمان بیننده را به تفکر در مورد عواقب منفی انتقام‌گیری وادار کرده، و همچنین به شکستن «چرخه خشونت» و اعتماد به اجرای عدالت دعوت می‌کند. دورفمن که بیشتر آثارش برگرفته از تجربیات شخصی او از کودتای خونین ژنرال «آگوستو پینوشه» و برقراری رژیم اقتدارگرا در شیلی است، در این اثر درباره مقطع حساس پس از سرنگونی دیکتاتوری و لزوم رواداری بازماندگان جنایت‌ها برای پایان دادن به خشونت و برقراری صلح و دموکراسی، با مخاطبان گفتگو می‌کند. متن این نمایشنامه با عنوان «مرگ و دختر جوان» توسط «حشمت کامرانی» به فارسی ترجمه شده است.

درباره فیلم: «ریچارد آتنبرو» بازیگر

و کارگردان نامدار انگلیسی، زندگینامه یکی از بزرگ‌ترین رهبران جوامع بشری را دستمایه کرده تا علاوه بر تعریف داستان گاندی، درباره عشق به هم‌نوع و البته سبک «مبارزه بدون خشونت» او چیزهایی به مخاطبان بیاموزد. گاندی در کنار «نلسون ماندلا» دو پیامبر معاصر مبارزات آزادی‌طلبانه به شمار می‌روند که در بیشتر دوران فعالیت‌شان بر مبارزه بدون خشونت تأکید داشتند؛ چه در بسط و ترویج تئوری آن، چه در میدان عمل و دوران زجر و زندان. این فیلم ۳ ساعت و ۱۱ دقیقه‌ای که به دلیل استفاده از نزدیک به ۳۳۰ هزار سیاهی‌لشکر نامش در کتاب رکوردهای گینس ثبت شده، از نظر هنری هم موفق بود و در سال ۱۹۸۲ برنده ۸ جایزه اسکار (از جمله بهترین فیلم) شد.

گاندی (۱۹۸۲) Gandhi (1984)

ژانر: درام، زندگینامه

محصول: آمریکا

کارگردان: ریچارد آتنبرو

بازیگران: بن کینگزلی، روهینی هاتانگادی،

مارتین شین، برنارد هپتون، شین ریمر

داستان: در نیمه اول قرن بیستم،

«مهاتما گاندی» وکیل جوانی است که مثل بسیاری از هموطنانش برای کار به آفریقا می‌رود. اما رفتار و قوانین تبعیض‌آمیز استعمارگران بریتانیایی علیه غیرسفیدپوستان و به‌ویژه کارگران هندی، او را وادار به دخالت و دفاع از حقوق محرومان می‌کند. این آغاز راه طولانی و پرماجرایی مبارزات گاندی است و...

خانه پدری (۱۳۸۹)

The Paternal House (2010)

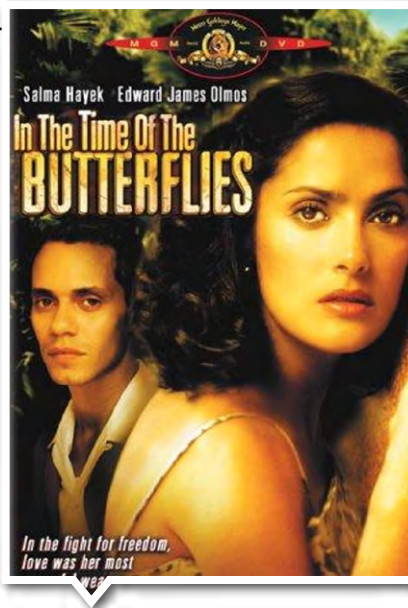
ژانر: درام، جنایی
 محصول: ایران
 کارگردان: کیانوش عیاری
 بازیگران: مهدی هاشمی، شهاب حسینی،
 نازنین فراهانی، مینا ساداتی، ناصر هاشمی،
 مهران رجیبی

داستان: دختر جوانی به نام «ملوک»

که پدرش اعتقاد دارد آبروی خانواده را برده است، توسط او و برادرش کشته و در زیرزمین خانه دفن می‌شود. این راز از چشم سایرین پنهان می‌ماند، ولی سال‌ها بعد مثل زخمی کهنه سر باز کرده و...

درباره فیلم: گرچه «قتل ناموسی»

پدیده تازه‌ای نیست و آمارها از افزایش این نوع جنایت در جامعه خبر می‌دهند، ولی سینمای ایران همچنان از پرداختن به این سوژه اجتماعی محروم مانده. آنچه بر فیلم «خانه پدری» گذشت نمونه خوبی برای توضیح رفتار نظام حاکم در برابر چنین آثار منتقدانه‌ای است: توقیف، سانسور، نمایش محدود پس از چند سال، و سرانجام سپردن ماجرا به دست فراموشی! مسئولان سینمایی تا سال ۹۳ مانع از اکران این فیلم شدند و چون کارگردان زیر بار سانسور بعضی صحنه‌ها نرفته بود، همان روز نخست از پرده سینما پایین کشیده شد. ۵ سال بعد، اکران نسخه سانسور شده هم با دخالت دادستانی متوقف شد و چند روز بعد با سانسور شدیدتر، دوباره روی پرده رفت اما باز هم توقیف شد. تمام این داستان سرگیجه‌آور برای پنهان کردن واقعیتی بود که هر روز در رسانه‌ها دیده می‌شود: جنایت به نام غیرت و ناموس.

در زمانه پروانه‌ها (۲۰۰۱)

In The Time of the Butterflies (2001)

ژانر: درام، تاریخی
 محصول: آمریکا و مکزیک
 کارگردان: ماریانو باروسو
 بازیگران: سلما هایک، ادوارد جیمز آلموس،
 میا مایسترو، مارک آنتونی، دمیان بیچیر،
 لومی کاوازوس

داستان: دهه ۵۰ میلادی در کشور دومینیک، «مینروا» که پُرشورترین دختر خانواده است با اصرار موفق می‌شود به عنوان نخستین زن در رشته حقوق تحصیل کند. اما حکومت دیکتاتوری «رافائل تروخیو» به او اجازه وکالت نمی‌دهد. مینروا که در دانشگاه به آزادیخواهان پیوسته و با نام انقلابی «پروانه» شهرت یافته است، همراه خواهرانش علیه رژیم حاکم مبارزه می‌کنند و...

درباره فیلم: روایتی واقعی درباره «خواهران میرابال» (پاتریا، دده، مینروا، و ماریا ترسا) که در گوشه‌ای از آمریکای لاتین، به مقابله با ظلم و تبعیض برخاستند و الهام‌بخش زنان و مردان بسیاری در سراسر جهان شدند. سرانجام در سال ۱۹۶۰، حکومت تروخیو که با زندان و شکنجه هم نتوانسته بود این خواهران شجاع را وادار به سکوت کند، ۳ نفر از آن‌ها را در جاده‌ای دورافتاده توسط پلیس بازداشت کرده و تحویل گروهی از مزدوران لباس شخصی داد تا این زنان بی‌دفاع را به شکل فجیعی به قتل برسانند. زندگی خواهران میرابال به پایان رسید اما «اثر پروانه‌ای» آن‌ها توفان بزرگی رقم زد که متوقف‌شدنی نیست: از سال ۱۹۸۱، سالروز این جنایت (۲۵ نوامبر/ ۴ آذر) به عنوان «روز جهانی محو خشونت علیه زنان» نامگذاری شد و با تصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد در سال ۱۹۹۹، این مناسبت در تقویم بین‌المللی هم رسمیت پیدا کرد.

* **فیلمنامه این اثر بر اساس رمانی از «خولیا آوارز» است که ترجمه فارسی آن با همین نام، در ایران منتشر شده.**

من مادرهستم (۱۳۸۹)

I am a Mother (2012)

ژانر: درام، جنایی

محصول: ایران

کارگردان: فریدون جیرانی

بازیگران: باران کوثری، حبیب رضایی، هنگامه

قاضیانی، فرهاد اصلانی، پانته آ بهرام، ناصر

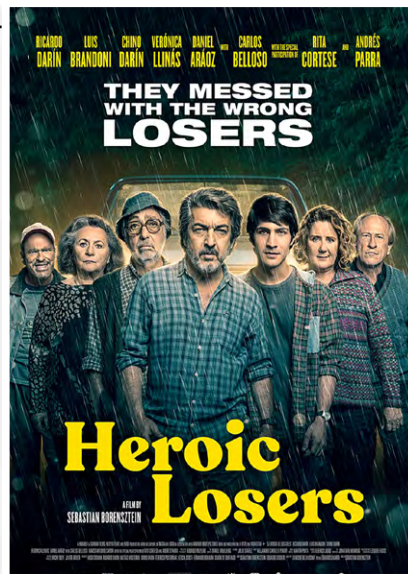
طهماسب

داستان: «آوا» دختر جوان خانواده‌ای مرفه

اما در حال فروپاشی است که توسط دوست نزدیک پدرش مورد تجاوز جنسی قرار می‌گیرد. او برای رهایی از عذاب وجدان و رنج خود، دست به قتل آن مرد می‌زند. مادر او فداکارانه قتل را به گردن می‌گیرد، ولی آوا متوجه می‌شود که در نتیجه تجاوز باردار شده و...

درباره فیلم: یکی از موضوعات مهم

در بحث تجاوز و «آزار جنسی» که در جوامع بسته و سنتی نمی‌توان به آسانی درباره آن گفتگو کرد، مسئله «تجاوز محارم» در خانواده‌ها است. گرچه این موضوع به‌ویژه در جوامع کوچک و سنتی تر ناگفته می‌ماند، اما پدیده‌ای نیست که فقط مختص به نوعی از خانواده‌ها (مثلاً چنان که در این فیلم می‌بینیم، در خانواده‌های مرفه) یا منطقه‌ای خاص از کشور باشد. با توجه به داغ‌بودن بحث تجاوز و آزارهای جنسی در ایران، تماشای این فیلم می‌تواند در تشویق قربانیان به شکستن سکوت‌شان مؤثر باشد؛ به‌ویژه که اینجا فرد متجاوز یکی از نزدیکان مورد اعتماد خانواده است. «من مادرهستم» البته به دلیل نظارت دولتی و ممیزی‌های همیشگی سینمای ایران نتوانسته آنچنان که باید معضل تجاوز محارم را موثکافی کند، ولی در زمان اکران با وجود استقبال مخاطبان و فروش بالا، با واکنش منفی رسانه‌های حکومتی مواجه شد.

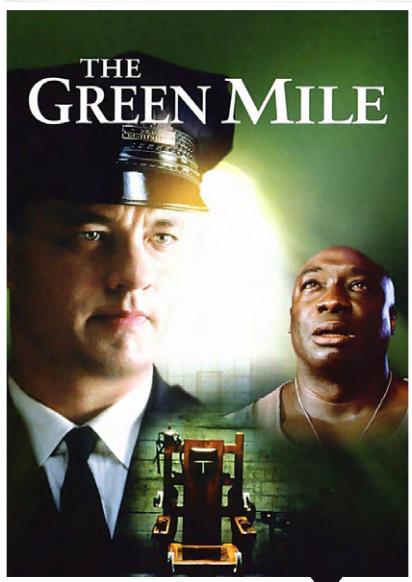

درباره فیلم: در سال‌های پایانی دهه ۹۰ خورشیدی، بالا رفتن بی‌رویه نرخ ارز و بی‌ارزش شدن «پول ملی» منجر به فقر گسترده و بحران اقتصادی شدیدی در ایران شد. مشابه این شرایط پیش‌تر در چند کشور دیگر که ساختار اداری و مالی فاسدی دارند اتفاق افتاده بود. از جمله سال ۲۰۰۱ در آرژانتین که دولت برای عبور از بحران اقتصادی، با اجرای طرحی موسوم به «کورالیتو» (محدودیت برداشت از سپرده‌های بانکی) شوک هولناکی به شهروندان این کشور وارد کرد. فیلم «بازنده‌های قهرمان» با طنزی گزنده موضوع پایین آمدن ارزش پول ملی، گرفتن دلارهای مردم و دادن اسکناس‌های بی‌ارزش به آن‌ها، دست‌کردن دولت در جیب مردم، و البته سود بردن گروه معدودی که از «رانت اطلاعاتی» برخوردارند را به تصویر کشیده است. داستانی آشنا برای مردم ایران که مشابه این وضعیت را تجربه کرده‌اند.

بازنده‌های قهرمان (۲۰۱۹) Heroic Losers (2019)

ژانر: کمدی، ماجراجویی
 محصول: آرژانتین
 کارگردان: سباستین بورنشتین
 بازیگران: ریکاردو دارین، آیلین زنینوچ، آندرس پارا، لوئیس براندونی، ورونیکا جیناس

داستان: «فرمین» و همسرش تصمیم دارند با راه‌انداختن یک شرکت تعاونی، کارخانه شهر کوچک‌شان را دوباره فعال کنند. ولی بر اثر اجرای ناگهانی سیاست‌های مالی جدید توسط دولت، پس‌انداز همسایه‌هایی که در این کار مشارکت کرده‌اند در بانک بلوکه و بی‌ارزش می‌شود. فرمین و شرکا متوجه می‌شوند که تاجری در بالا کشیدن پول آن‌ها دست داشته و...

مسیر سبز (۱۹۹۹) The Green Mile (1999)

ژانر: درام، فانتزی
 محصول: آمریکا
 کارگردان: فرانک دارابونت
 بازیگران: تام هنکس، دیوید مورس، مایکل
 کلارک دانکن، سم راکول، جیمز کرامول

داستان: اواسط دهه ۳۰ میلادی در آمریکا، «پل اجکام» مسئول بند زندانیان محکوم به اعدام است. علاوه بر چند زندانی که در نوبت اجرای حکم هستند، روزی سیاهپوست غول‌پیکری به نام «جان کافی» که به قتل فجیع ۲ دخترچه متهم شده، برای اعدام با صندلی الکتریکی به این بند منتقل می‌شود. پل متوجه قدرت فرابشری این زندانی و گناهکار نبودن او می‌شود و...

درباره فیلم: سال‌هاست که مجازات اعدام در اکثر ایالت‌های آمریکا منسوخ شده و در معدود ایالات دیگر هم به ندرت اجرا می‌شود. در سراسر جهان نیز فقط چند کشور مثل چین، ایران، عراق، مصر و... هنوز در قوانین جزایی خود از اعدام استفاده می‌کنند. اما جامعه مدنی ایران به مرحله‌ای رسیده که ضرورت مخالفت با مجازات اعدام را درک کند و فعالان اجتماعی و حقوق بشری با وجود واکنش‌های قهرآمیز حکومت، بر لغو این قوانین پافشاری می‌کنند. هنر و به‌ویژه سینما که قدرت فراگیری بیشتری دارد می‌تواند در این مسیر راه‌گشا باشد. فیلم «مسیر سبز» شاهکاری که بر اساس یکی از رمان‌های «استفن کینگ» نامدار ساخته شده؛ به خوبی ماهیت ظالمانه اعدام، ضعف قضاوت بشری، و برگشت‌ناپذیری مجازات اعدام را نمایش می‌دهد. این فیلم گرچه در زمان خود قدر ندید و جایزه‌ای نگرفت، ولی به سرعت به فیلم محبوب تماشاگران بدل شد و حالا یکی از «۱۰۰ اثر بزرگ تاریخ سینما» محسوب می‌شود.

درباره فیلم: «قسامه» یکی از شیوه‌های اثبات وقوع جنایت (قتل یا هر نوع صدمه بدنی) در فقه اسلامی و حقوق کیفری ایران است. در مراسمی که به این منظور برگزار می‌شود باید ۵۰ نفر در حضور دادگاه قسم خورده و به گناهکاری متهم شهادت بدهند. اما مدافعان حقوق بشر می‌گویند این قانونی ضعیف و غیرمنطقی است که ریشه در قوانین بدوی پیش از اسلام دارد.

قسم (۱۳۹۷)

THE OATH (2019)

ژانر: درام

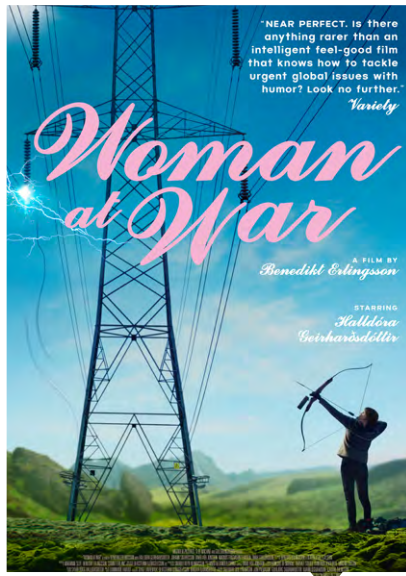
محصول: ایران

کارگردان: محسن تنابنده

بازیگران: مهناز افشار، سعید آقاخانی، حسن پورشیرازی، مهران احمدی، گیتی معینی

«محسن تنابنده» نویسنده و کارگردان، گفته که فیلمنامه «قسم» را ۱۰ سال پیش‌تر نوشته بوده، اما «به دلیل پیچیدگی‌ها و موانعی» ساخت آن یک دهه به تاخیر افتاده است. تأییدی سر بسته بر میزان حساسیت حکومت و شدت ممیزی آثار هنری که قصد نقد قوانین رسمی کشور را داشته باشند. «مهناز افشار» هم که در این فیلم یکی از بهترین نقش‌آفرینی‌های دوران بازیگری خود را داشت، برای آخرین بار در سینمای ایران دیده شد. او پس از حضور در یک شبکه تلویزیونی خارج کشور، به خاطر عدم رعایت «حجاب اجباری» دیگر شانس فعالیت هنری در ایران و حتی بازگشت به کشورش را از دست داد.

داستان: زنی به نام «راضیه» که خواهرش به قتل رسیده، گروهی از افراد قامیل را با اتوبوس به دادگاهی در مشهد می‌برد تا با اجرای مراسم قسامه، قاتل بودن شوهر خواهرش را اثبات کند. در راه بحث‌هایی درمی‌گیرد و افراد مختلفی برای منصرف کردن راضیه و همراهانش سر راه آن‌ها قرار می‌گیرند و...

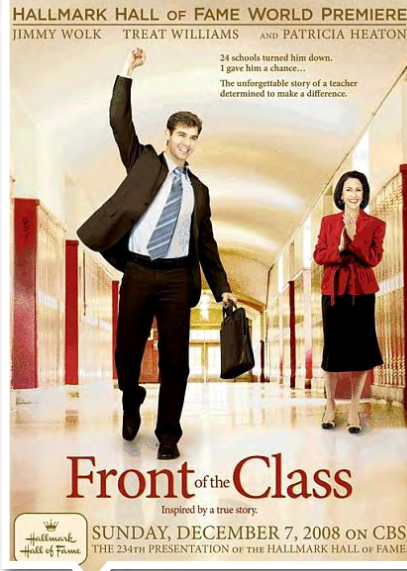
زن در جنگ (۲۰۱۸) Woman at War (2018)

ژانر: کمدی، درام
محصول: ایسلند

کارگردان: بندیکت ارلینگسون
بازیگران: هالدورا گودنودوتیر، جوردنور
راگنارسون، خوان کامیلو رومان استرادا،
برگستن بیورگلسون

داستان: «هالا» زنی که در یک شهر کوچک کوهستانی ایسلند زندگی می‌کند، تلاش دارد جلوی تخریب مناطق طبیعی را در برابر صنعت رو به رشد آلومینیوم کشورش بگیرد، او مخفیانه با تیروکمان، دکل‌های برق صنایع سنگین را تخریب می‌کند. پلیس که متوجه این خرابکاری شده، در کوهستان او را تعقیب می‌کند و...

درباره فیلم: تا سال‌ها هشدار کارشناسان محیط‌زیست درباره خطر بحران‌هایی چون آلودگی هوا، کم‌آبی و استفاده بی‌رویه از منابع زیرزمینی، ریزگردها و... جدی گرفته نمی‌شد. اما گسترش و شدت گرفتن این پدیده‌ها - به ویژه بر اثر چند دهه سومدریت دولتی - سرانجام موجب اعتراضات جدی مردم چند استان شد. در جریان سرکوب همین تجمع‌ها بود که فاجعه «شلیک به چشم کشاورزان اصفهان» رقم خورد. از سوی دیگر، در حالی که فرهنگ حیوان‌دوستی و توجه به حقوق حیوانات در میان شهروندان بیشتر شده، جمهوری اسلامی این تغییر مثبت را به سبک‌زندگی غربی نسبت داده و مبارزه‌ای جدی علیه نگهداری حیوانات‌خانگی آغاز کرده است. فیلم «زن در جنگ» با نگاهی به احساس مسئولیت شخصی یک فرد در برابر سیستم حاکم (دولت‌ها) که همواره بزرگ‌ترین تخریب‌گر محیط‌زیست به حساب می‌آید، قیام زنی علیه صنایع آلاینده و در دفاع از طبیعت را به تصویر می‌کشد؛ به‌دور از شعارزدگی و پیام‌های سطحی، با طنزی ظریف و جذاب.

درباره فیلم: این داستان واقعی، بر اساس کتابی شورانگیز به همین نام از برد کوهن است. اما آیا خبر تبعیض علیه دختری ایرانی که با وجود رتبه ۵۰۰ کنکور، از تحصیل در رشته دلخواهش یعنی معلمی باز ماند را شنیده‌اید؟ «ترگس خدادادی» دانش‌آموز نابینای اهل شهرستان گناباد خراسان جنوبی، به خاطر قانون دانشگاه فرهنگیان که یکی از شروط لازم را «برخورداری از سلامت کامل تن و روان و شرایط مناسب جسمانی» می‌داند، اجازه تحصیل در این دانشگاه را پیدا نکرد. این تبعیضی ظالمانه علیه افراد دارای معلولیت است که پیش‌تر هم با اخراج یک استاد دانشگاه جنجالی شده بود. در آن ماجرا زیر بودن صدا و بهانه «صدای زنانه» و تمسخر دانشجویان و اساتید، باعث بیکار شدن آن استاد مرد شد؛ درست مثل قهرمان این فیلم که تبعیض و نگاه‌های سنتی را به چالش می‌کشد.

پیشاپیش کلاس (۲۰۰۸)

Front of the Class (2008)

ژانر: کمدی، درام
 محصول: آمریکا
 کارگردان: پیتر ورنر
 بازیگران: جیمز ولک، دامینیک اسکات کای، سارا درو، پاتریسیا هیتن، کاترین شپلر

داستان: مرد جوانی به نام «برد کوهن» که همیشه آرزو داشته معلم شود، به دلیل یک نقص جسمانی با مشکل مواجه است. او در کودکی به بیماری لاعلاجی به نام سندروم توره مبتلا شده که باعث ایجاد لرزش در صدا و تیک عصبی می‌شود. او در راه رسیدن به آرزویش با موانع و مخالفت‌های مختلف از جمله عدم همراهی خانواده و حتی دوستانش مواجه شده و...

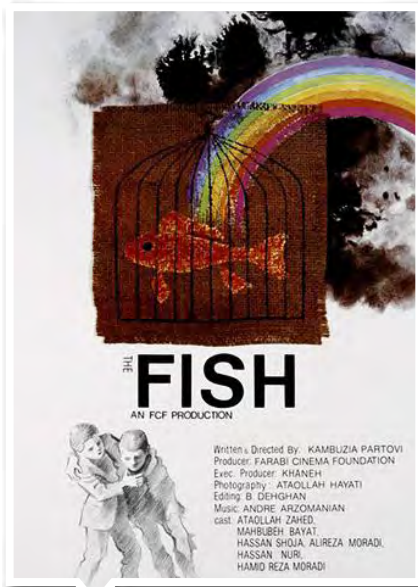

بیا و بنگر (۱۹۸۵) Come and See (1985)

ژانر: درام، جنگی
 محصول: شوروی
 کارگردان: الم کلیموف
 بازیگران: الکسی کراوچنکو، اولگا میرونوا،
 لیوبومیراس لوکوبکیوس، یوری لومیسسته،
 ویکتور لورنتس

داستان: «فلوریا» نوجوان اهل دهکده‌ای در بلاروس، تفنگی پیدا می‌کند تا به پارتیزان‌ها بپیوندد. با هجوم سربازان آلمان نازی به منطقه، خانواده و اهالی دهکده فلوریا قتل‌عام می‌شوند و او با گروهی از آوارگان جنگی در جنگل مخفی می‌شود. سربازان مهاجم با بی‌رحمی غیرنظامیان را می‌کشند و...

درباره فیلم: در چهلمین سالگرد پیروزی مقاومت ارتش سرخ بر نازی‌ها، فیلمی درباره جنایات جنگی ساخته شد که از مشهورترین آثار ضدجنگ به حساب می‌آید. سربازان هیتلر ۶۲۸ روستا در بلاروس شوروی را همراه با ساکنان‌شان به آتش کشیده و جنایاتی غیرانسانی مثل تجاوز به زنان و دختران، یا آزار و قتل کودکان را مرتکب شدند. این وقایع هولناک و تأثیرش بر یک «کودک‌سرباز» در فیلمی به تصویر کشیده شده که نام آن برگرفته از آباتی از «مکاشفه یوحنا» در انجیل است که با عبارت «بیا و بنگر» از ویرانی‌های آخرزمانی می‌گوید. «الم کلیموف» پس از این دیگر فیلم نساخت و گفته می‌شود بازیگر ۱۳ ساله نیز بر اثر فشار روانی دچار عوارض شده و بخشی از موهایش سفید شد. پس تماشای این اثر برای هیچ‌کس ساده نیست و به‌ویژه برای ما ایرانیان یادآور جنگی ویرانگر است که عواقب آن همچنان در زندگی‌مان دیده می‌شود.

درباره فیلم: یکی از نخستین درگذشتگان نامدار بر اثر ویروس کرونا، «کامبوزیا پرتوی» نویسنده و کارگردان قدیمی سینمای ایران بود. او که آثار بسیاری در حوزه کودکان و نوجوانان آفریده است، با ساخت «ماهی» جوایز متعددی از جشنواره‌های داخلی و خارجی کسب کرد. فیلمی با حال و هوای نروزی و موضوعی انسانی که مشکلات خانواده‌های زندانیان و تلخی حبس و زندان را نمایش می‌دهد: زمانی که همه مردم مشغول خرید شب‌عید و تدارک جشن هستند، کودکی فقیر برای داشتن یک ماهی سفره هفت‌سین مصائب بسیاری می‌کشد. این فیلم همچنین لزوم رعایت حقوق حیوانات را به مخاطب یادآوری می‌کند، سال‌ها پیش از اینکه کمپین حذف ماهی‌قرمز از هفت‌سین شکل بگیرد.

ماهی (۱۳۶۶)

The Fish (1987)

ژانر: درام، خانوادگی

محصول: ایران

کارگردان: کامبوزیا پرتوی

بازیگران: عطاالله زاهد، محبوبه بیات، اعظم

قشقایی، حسن شجاع، غزل شاکری

داستان: نوجوانی به نام «جواد» که

پدرش به دلیلی در زندان است، برای به دست آوردن یک ماهی‌قرمز با بچه‌های دیگر دعوا کرده و ماهی‌را به خانه می‌برد. نزدیک سال نو است و مادر جواد که معتقد است زندانی کردن حیوانات شگون ندارد، از او می‌خواهد ماهی را آزاد کند و...

سینما
حقوق بشر

هانا آرنت (۲۰۱۲)

Hannah Arendt (2012)

ژانر: درام، تاریخی

محصول: آلمان

کارگردان: مارگارتا فون تروتا

بازیگران: باربارا سکواوا، اکسل میلبرگ،

جنت مک تیر، اولریک نوتن، یولیا ینچ

داستان: «هانا آرنت» فیلسوف

آلمانی-آمریکایی از طرف مجله نیویورکر برای پوشش دادگاه «آدولف آیشمن» از افسران بلندپایه نازی، راهی اورشلیم می‌شود. گزارش‌های او و مقصر دانستن بزرگان یهود هم‌پای نازی‌ها در فجایع رخ داده برای شهروندان یهودی طی جنگ جهانی دوم، سر و صدای زیادی به پا می‌کند و...

درباره فیلم: مقطع مهمی از زندگی

هانا آرنت یعنی حضورش در دادگاه نورنبرگ و حواشی نظریه جنجالی او موسوم به «ابتدال شر» در این اثر به تصویر کشیده شده. آرنت می‌گوید: «آیسمن یک هیولا نیست، او هم آدمی است مثل آدم‌های دیگر. او در دادگاه مثل خیلی از جنایتکاران نازی، بر این تکیه کرد که صرفاً قانون را اجرا کرده. چون حکم هیتلر در آن دوره، قانون مسلم بود.» از نظر این فیلسوف مشهور، «شر» خصلتی عادی است و در بیشتر آدم‌ها وجود دارد، آدم‌هایی که فقط دستور می‌برند و از آنچه همگانی و هنجار عمومی است تبعیت می‌کنند و البته نمی‌اندیشند. «ناتوانی در اندیشیدن» عاملی است که جنایت‌های بزرگ با انگیزه‌های ایدئولوژیک در آن ریشه دارند. آرنت که خود یهودی بود، در کتابی به نام «آیسمن در اورشلیم» مفصل‌تر به این مسئله پرداخت که تا امروز موضوع بحث‌های داغ سیاسی و اجتماعی است.

درباره فیلم: دوم آوریل مصادف با

۱۳ فروردین، روز جهانی «آگاهی از اوتیسم» است. گفته می‌شود از هر ۶۸ کودک ایرانی یک نفر اوتیستیک است. اوتیسم بیماری نیست، اختلالی در سیستم عصبی است که بر شکل‌گیری تعامل اجتماعی و رفتارهای فرد اثر می‌گذارد. اوتیسم درمان یا دارو ندارد، ولی توانبخشی و آموزش می‌تواند کمک بزرگی در جهت زندگی مستقل افراد اوتیستیک باشد. از طرف دیگر، آگاهی عمومی و اطلاع‌رسانی در مورد این افراد و مشکلاتشان ضرورتی است که باید توسط جامعه پی‌گیری شود. «مرد بارانی» که با الهام از شخصیت واقعی «کیم پیک» ساخته شده، نخستین و مشهورترین فیلم در این زمینه است. این فیلم در سال ۱۹۸۹ توانست ۴ جایزه اسکار بهترین فیلم، بهترین فیلمنامه غیراقتباسی، بهترین کارگردانی و بهترین بازیگر نقش اول مرد (داستین هافمن) را به دست بیاورد.

* سایر فیلم‌ها با موضوع اوتیسم: چه چیزی گیلبرت گریپ را آزار می‌دهد؟ (۱۹۹۳)، مری و مکس (۲۰۰۹)، فوق‌العاده بلند و بیش از حد نزدیک (۲۰۱۱) و...

مرد بارانی (۱۹۸۸)

Rain Man (1988)

ژانر: درام، ملودرام

محصول: آمریکا

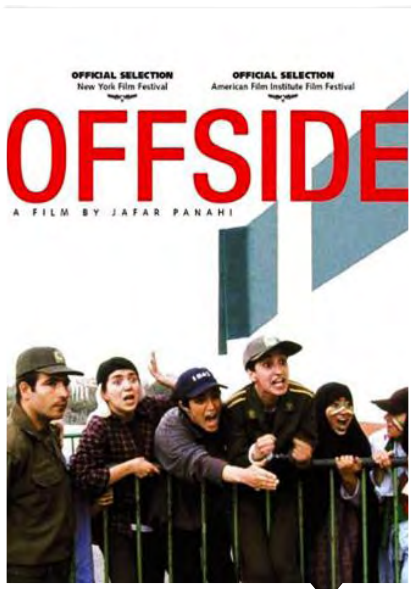
کارگردان: بری لوینسون

بازیگران: داستین هافمن، تام کروز، والریا

کلینو، بانی هانت، جرالدر آر. مولن

داستان: «چارلی» تاجر جوان، پس از

مرگ پدرش متوجه می‌شود که او خانه ۳ میلیون دلاری خود را برای برادر ناتنی‌اش به ارث گذاشته. چارلی خاطرات مبهمی از «ریموند» دارد و فقط می‌داند که او مبتلا به اوتیسم است. ارتباط آن‌ها و درک برادر فراموش‌شده، به چالشی برای چارلی بدل می‌شود و...

آفساید (۱۳۸۴) OFFSIDE (2012)

ژانر: درام، ورزشی
 محصول: ایران
 کارگردان: جعفر پناهی
 بازیگران: سیما مبارک‌شاهی، شایسته
 ایرانی، آیدا صادقی، صفر سمندر، محسن
 تنابنده، نازنین صدیق‌زاده

داستان: گروهی از دختران علاقه‌مند به فوتبال تصمیم می‌گیرند برای تماشای یک بازی حساس تیم ملی به ورزشگاه آزادی بروند. آن‌ها که برای گذشتن از سد مأموران و ورود به استادیوم لباس مردانه پوشیده‌اند، توسط نیروی انتظامی دستگیر می‌شوند و...

درباره فیلم: برنده جایزه خرس نقره‌ای جشنواره فیلم برلین در سال ۲۰۰۶ که در واکنش به تبعیض جنسیتی علیه زنان ساخته شد و موضوع جنجالی «ممنوعیت ورود زنان به ورزشگاه‌ها در ایران» را نقد می‌کند. این فیلم ۱۸ خرداد ۸۴ هم‌زمان با بازی تیم ملی فوتبال مقابل بحرین، با حضور جمعی از دختران رشته تئاتر فیلمبرداری شده و در آن به قربانیان بازی مقابل ژاپن اشاره می‌شود که با بی‌کفایتی مسئولان پلیس، چند نفر از تماشاگران بر اثر خفگی جان باختند. «جعفر پناهی» سازنده آثاری مثل: بادکنک سفید، آینه، دایره، طلای سرخ، تاکسی تهران، سه‌رخ و... که همواره با معضل سانسور و عدم نمایش فیلم‌هایش در ایران مواجه بود، ۴ سال بعد به دلیل همراهی با اعتراضات مردمی بازداشت شد و دادگاه انقلاب او را به محرومیت از فیلمسازی و ممنوعیت خروج از کشور محکوم کرد.

درباره فیلم: شاید داستان این فیلم از نظر بعضی‌ها خیالی‌افانه و دور از واقعیت باشد. اما ماجرا وقتی جالب می‌شود که بدانیم در «کنوانسیون حقوق کودک» شکایت از والدین یا سرپرستان قانونی، به عنوان یک حق برای کودکان و نوجوانان در نظر گرفته شده است. این پیمان‌نامه دائماً تأکید دارد که کودکان به دلیل پایین بودن سن، از حقوق بشر (مانند بزرگسالان) محروم نیستند. همچنین در ماده ۱۲ با عنوان «احترام به نظرات کودک» آمده که کودک باید در ابراز عقیده یا شکایت آزاد باشد. «کفرناحوم» نمایش دردناک محکمه‌ای چنین است: «کودک‌کار» آزاده از جهان و آدم‌ها، والدینش را به خاطر زاد و ولد بدون تفکر و بی‌مسئولیتی در بزرگ کردن او متهم می‌کند. با وجود سیاست افزایش جمعیت در ایران، میزان آموزش والدین سطحی است و وظیفه آن‌ها در قبال فرزندان ابهام‌های بزرگی دارد.

کفرناحوم (۲۰۱۸) Capharnaüm (2018)

ژانر: درام
محصول: لبنان
کارگردان: نادین لبکی
بازیگران: زین الرفیع، یوردانوس شیفرافو، نادین لبکی، کوثر الحداد، صدرا ایزم

داستان: «زین» پسر بچه‌ای که از خانواده سهل‌انگارش فراری شده، در خیابان‌های بندر کفرناحوم لبنان کار می‌کند. وقتی او بر اثر حادثه‌ای بازداشت و به جرم خشونت به زندان محکوم می‌شود، در اعتراض به زندگی تلخش از پدر و مادری که او را به دنیا آورده‌اند در دادگاه شکایت می‌کند و...

سرگذشت ندیمه (سریال / ۲۰۱۷)

The Handmaid's Tale (2017)

ژانر: درام، علمی-تخیلی

محصول: آمریکا

سازنده: بروس میلر

بازیگران: الیزابت ماس، جوزف فاینز، ایوان استراهافسکی، الکسیز بلدل، مکس مینگلا

داستان: زمانی در آینده، آلودگی‌ها منجر به کاهش زاد و ولد می‌شود. یک فرقه مذهبی قدرت را در دست گرفته و از جمله قوانین سختگیرانه‌شان، محرومیت شدید زنان از حقوق شهروندی است. «جون» زنی که پیش از این زندگی مستقل و آزاد داشته، به عنوان ندیمه برای کلفتی و فرزندآوری به خانه یکی از فرماندهان فرستاده می‌شود و...

درباره فیلم: این سریال تلویزیونی چنان موفق بود که طبق روال هالیوود، در ادامه چند فصل دیگر آن هم ساخته شد. اما پیشنهاد ما، دیدن همان فصل نخست است که بر اساس رمانی از «مارگارت اتوود» ساخته شده. این نویسنده مشهور کانادایی در مصاحبه‌ای گفته که برای ترسیم فضای فاجعه‌بار و آخرزمانی داستان که در آن حقوق زنان به شدت نقض شده و در حد خدمتکاری و «دستگاه تولید مثل» پایین آمده، از شرایط ایران پس از انقلاب ۵۷ الهام گرفته است. همین‌طور صحنه‌های اعدام خیابانی و ایجاد رعب و وحشت در میان مردم و... اما تصویب قوانین تبعیض‌آمیز، و همچنین نقض دائم حقوق زنان و خشونت علیه آن‌ها از مهم‌ترین معضلات جامعه ایران در چند دهه گذشته است. دردهایی که واداران می‌کند تماشای این سریال جذاب و تفکر درباره آن را جدی بگیریم.

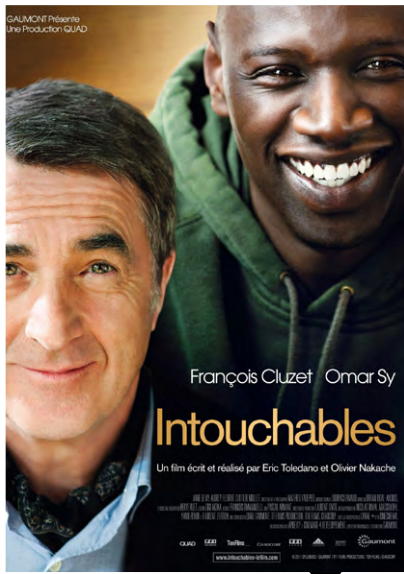
شیلات (۱۳۶۲)

Shilat (1984)

ژانر: درام، اجتماعی
 محصول: ایران
 کارگردان: رضا میرلوحی
 بازیگران: داوود رشیدی، عباس قاجار، کیومرث ملک مطیعی، احمد قدکچیان، مهین شهابی، مهری ودادیان

داستان: در زمان حکومت پهلوی، «خوجه ممد» کارگر با سابقه ترکمن به دلیل درگیری با مسئولان شیلات، زیر نظر مأموران قرار دارد. رئیس جدید شیلات برای سربه‌نیست کردن او نقشه می‌کشد، اما نوه خوجه کشته می‌شود. او که پسرش را هم طی درگیری با دولت از دست داده، تصمیم به انتقام می‌گیرد و...

درباره فیلم: برای آن‌ها که دهه ۶۰ خورشیدی را به خاطر دارند، خوجه ممد نامی آشناست. قهرمانی از طبقه کارگر که علیه ظلم حاکمان و صاحبان ثروت می‌شورد و در این راه از خون و جان خود و خانواده‌اش هزینه می‌کند ولی از پانمی‌نشیند. ساخت چنین آثار حق طلبانه‌ای در آن سال‌ها معمول بود، اما چند دهه بعد حتی نام بردن از نمونه‌های واقعی مثل «اسماعیل بخشی» (نماینده کارگران هفت‌تپه)، «رضا شهابی» (عضو سندیکای اتوبوسرانی) یا «ستار بهشتی» (کارگر منتقدی که در بازداشتگاه امنیتی زیر شکنجه کشته شد) در رسانه‌ها ممکن نیست. تماشای مجدد فیلم «شیلات» علاوه بر زنده کردن خاطرات قدیمی، یادآور جنبش کارگرانی است که با وجود سخت‌ترین سرکوب‌ها بر گرفتن حق مسلم خود اصرار دارند و در چهار گوشه کشور دست به اعتراض و اعتصاب می‌زنند.

دست‌نیافتنی‌ها (۲۰۱۱)

The Intouchables (2011)

ژانر: درام، کمدی

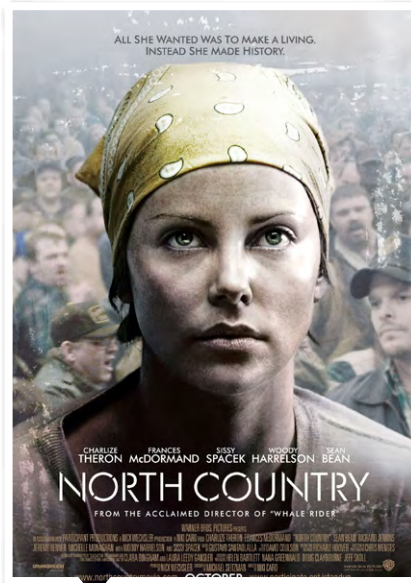
محصول: فرانسه

کارگردان: اولیویه ناکاش، اریک تولدانو
 بازیگران: فرانسوا کلوزه، عمر سی، آدری
 فلورو، آلبا گایا بلوژی، کریستین امری

داستان: «فیلیپ» مردی ثروتمند است که در جریان حادثه‌ای مصدوم و از گردن به پایین دچار معلولیت شده. او که تنها زندگی می‌کند، بسیار ناامید است و اخلاقش غیرقابل تحمل. تا اینکه با ورود «دریس» پرستاری که سابقه سرقت و زندان دارد، اتفاقات تازه‌ای در زندگی کسالت‌بار فیلیپ رخ می‌دهد و...

درباره فیلم: این فیلم فرانسوی که بر اساس داستانی واقعی ساخته شده، به خوبی معجزه عشق و محبت، توجه واقعی و رفتار مسئولانه را به تصویر کشیده است. «دست‌نیافتنی‌ها» (یا پردشدگان) اثری نمونه برای درک وضعیت افراد دارای معلولیت و همچنین الهام‌بخش برای آنان است. موضوع انسانی و پرداخت هنری خوب این فیلم باعث شد تا نه تنها به یکی از آثار سینمایی محبوب تماشاگران در سراسر جهان بدل شود، بلکه توجه عمومی به این قشر و لزوم حمایت دولت‌ها از افراد دارای معلولیت را برانگیزد. حالا شاید شما دنبال چیز هیجان‌انگیزتری می‌گردید، یا فکر می‌کنید تماشای چنین فیلمی حوصله سر بر خواهد بود؛ اما اطمینان می‌دهیم که از همان سکانس اول مجذوبش خواهید شد.

※ سال ۲۰۱۷ نسخه هالیوودی این فیلم (با بازی گلشیفته فراهانی) بازسازی شد، که موفقیت چندانی به دست نیاورد.

درباره فیلم: این فیلم از وقایع سال ۱۹۸۹ در شمال ایالت مینه‌سوتا و دادگاهی که به نفع حقوق زنان کارگر رأی داد، الهام گرفته است. اما چارچوب داستان بستری واقع‌گرایانه برای طرح مجموعه‌ای از معضلات اجتماعی فراهم کرده: خشونت خانگی، خشونت علیه زنان، زنان سرپرست خانوار، تفکیک جنسیتی مشاغل، تفاوت دستمزد جنسیتی، استثمار کارگران، توهین و تعرض جنسی، متهم‌پنداری قربانی تجاوز، تبعیض در محیط کار، استفاده ابزاری از زن، کودکان حاصل تجاوز و... زمان ۲ ساعته فیلم فرصت پرداختن دقیق به تمام این موضوعات را نمی‌دهد، اما در کل روایتی است از «مبارزه فرد علیه سیستم» که به برهم‌زدن نظام تبعیض‌آمیز و ظالمانه منجر می‌شود. حکایتی دردناک و البته پرشور و الهام‌بخش.

سرزمین شمالی (۲۰۰۵)

North Country (2005)

ژانر: درام

محصول: آمریکا

کارگردان: نیکیتی کارو

بازیگران: شارلیز ترون، فرانسیس مک‌دورمند، ریچارد جنکینز، وودی هارلسون، شان بین

داستان: «جوسی» مادر جوانی که پس از جدایی با دو فرزند به زادگاهش برگشته، در معدن شهر استخدام می‌شود. کارگران به او و دیگر زنان معدنچی به چشم رقیب نگاه می‌کنند و با حمایت مدیران شرکت، رفتاری تحقیرآمیز با آن‌ها دارند. وقتی جوسی توسط یکی از همکاران مرد مورد آزار جنسی قرار می‌گیرد، دیگر نمی‌تواند سکوت کند و...

سینما
حقوق بشر

دست‌نوشته‌ها نمی‌سوزند (۱۳۹۳)

Manuscripts Don't Burn (2013)

ژانر: درام

محصول: ایران

کارگردان: محمد رسول‌اف

بازیگران: علی نظریان، رامین پرهام (سایر

عوامل ناشناس)

داستان: «کسرا» نویسنده‌ای محجور است که خاطرات دوران زندان سیاسی خود را نوشته و می‌خواهد به دست دیگران برساند. اما مأموران امنیتی که او را زیر نظر دارند متوجه این اقدام می‌شوند. بازجوی کسرا تهدیدش می‌کند که نباید این نوشته‌ها منتشر بشود. دو مأمور اطلاعاتی برای کشتن او اعزام می‌شوند و...

درباره فیلم: در سال‌های میانی دهه ۷۰، قتل‌های سیاسی بسیاری در داخل و خارج از کشور اتفاق افتاد که دایره قربانیان آن طیف‌های مختلف اجتماعی، سیاسی و فرهنگی را شامل می‌شد. اما با قتل فجیع شاعران و نویسندگان بود که پرونده «قتل‌های زنجیره‌ای» سر زبان‌ها افتاد و جنایات سیستماتیک مأموران وزارت اطلاعات افشا شد. فضای رعب و وحشت ایجاد شده توسط جوخه‌های مرگ باعث شد تا بسیاری از روشنفکران و هنرمندان ایرانی از ترس جان کشور را ترک کنند. این جو تاریک در آثار هنری مختلف به‌ویژه در داستان‌نویسی منعکس شده، اما «دست‌نوشته‌ها نمی‌سوزند» نخستین فیلمی بود که داستان آن دقیقاً درباره قتل‌های زنجیره‌ای است. این فیلم به صورت زیرزمینی (بدون مجوز) ساخته شد، اغلب بازیگرانش مقیم خارج بودند و دو بازیگر اصلی نیز پس از نمایش فیلم در جشنواره‌های خارجی، در آلمان پناهنده سیاسی شدند.

درباره فیلم: تریلری سیاه، باز هم با تیم «فرد در برابر سیستم». داستان واقعی فیلم بر اساس پرونده مبارزه علیه یک شرکت تولید محصولات پلاستیکی و به‌ویژه لوازم تفلون است که علاوه بر سرطان‌زایی محصولاتش، آب محیط را نیز آلوده می‌کند. «دسترسی به آب سالم و بهداشتی» از حقوق اولیه بشر است، مسئله‌ای که بیشتر در کشورهای توسعه‌نیافته موضوعیت دارد ولی می‌بینیم که حتی در کشوری مثل آمریکا هم مسئله‌ساز است. قهرمان داستان جایی از فیلم می‌گوید: «سیستم حيله‌گره، می‌خوان خیال کنیم که دارن ازمون محافظت می‌کنن، ولی این یه دروغه. ماییم که از خودمون محافظت می‌کنیم. خودمون، نه هیچ‌کس دیگه. نه شرکت‌ها، نه دانشمندا، نه دولت. فقط خودمون. یه کشاورز با ۱۲ کلاس سواد این رو بهم گفت، اون می‌دونست. روز اول این حرف رو زد و من فکر کردم دیوانه است.»

آب‌های تیره (۲۰۱۹) Dark Waters (2019)

ژانر: درام، زندگینامه
محصول: آمریکا
کارگردان: تاد هینز
بازیگران: مارک روفالو، ان هتوی، تیم رابینز، بیل کمپ، بیل پولمن

داستان: «رابرت بیلوت» وکیل اهل سینسیناتی، توسط یک گلهدار که حیواناتش بر اثر مسمومیت مرده‌اند از نشستی آلودگی کارخانه‌ای بزرگ مطلع می‌شود. رابرت نمی‌تواند موضوع را فراموش کند، پس وارد پرونده‌ای جنجالی علیه قدرتمندترین شرکت تولید محصولات شیمیایی منطقه می‌شود و...

دیترویت (۲۰۱۷)

Detroit (2017)

ژانر: درام، جنایی

محصول: آمریکا

کارگردان: کاترین بیگلو

بازیگران: جان بویگا، ویل پولتر، آجی

اسمیت، جان کرازینسکی، آنتونی مکی

داستان: در حالی که شهر دیترویت با اعتراضات مردمی ملتهد است، «کلیولند» خواننده یک گروه موسیقی که اجرایش کنسل شده، همراه دوستانش برای تفریح به مُتلی کوچک می‌روند. یک شوخی ساده باعث می‌شود چند پلیس وارد متل شده و آن‌ها را مورد اذیت و آزار قرار بدهند و...

درباره فیلم: سال ۲۰۲۰ کشته‌شدن

«جورج فلوید» شهروند رنگین‌پوست به دست یک مأمور پلیس، اعتراضات وسیعی را در ایالات متحده آمریکا رقم زد. اما هنرمندان از موضوع نژادپرستی و نیز «خشونت پلیس» غافل نبودند. علاوه بر فیلم «ایستگاه فروتویل» که حادثه واقعی مشابهی را به تصویر کشیده، ۳ سال پیش‌تر «دیترویت» ساخته شد که درباره اعتراضات ۵ روزه سال ۱۹۶۷ در این شهر است. اتفاقی با بیش از ۴۰ نفر کشته، از جمله شکنجه و قتل ۳ نفر هنگام بازداشت در «متل الجیرز». اما در ایران، حتی انتشار فیلم و خبر شکنجه و جان‌باختن چند شهروند هنگام بازداشت توسط پلیس هم باعث نشد مسئولانی که برای جورج فلوید آمریکایی بغض کرده و اشک ماتم ریختند، خشونت نهادینه‌شده در نیروهای نظامی و انتظامی را ببندند. همچنین مستندات بسیاری درباره استفاده از خشونت حداکثری و وسایل ممنوعه جهت سرکوب اعتراضات مردمی (مثل تفنگ ساچمه‌زن، یا گاز اشک‌آور و اسپری فلفل) وجود دارد.

نوید محمدزاده | مریم پالیزبان | و باران کوثری

لانتوری

LANTOURI

فیلمی از رضا درمیشیان
A Film by Reza Dormishian

درباره فیلم: «اسیدپاشی» معضل اجتماعی سابقه‌داری است که در گذشته معمولاً با انگیزه‌های شخصی و برای انتقام‌گیری رخ می‌داد. تا سال‌ها ماجرای اسیدپاشی یک زن به «داریوش اقبالی» خواننده پاپ در دهه ۵۰، مشهورترین واقعه در این زمینه بود و گاه‌گذار هم اخبار جنایت‌های مشابهی با انگیزه‌های ناموسی و خانوادگی در رسانه‌ها منتشر می‌شد. اما از سال ۹۳ و با اسیدپاشی‌های زنجیره‌ای اصفهان که با تحریک امام‌جمعه این شهر علیه زنان رخ داد، ژانر ترسناک جدیدی وارد زندگی معمول شهروندان ایرانی شد. از آن تاریخ، اسیدپاشی با انگیزه‌های ضدزن و همسو با عقاید ایدئولوژیک بارها تکرار شده و اظهارات رسمی روحانیون مبنی بر «ناامن کردن جامعه برای زنان بدحجاب» به افزایش موارد مشابه دامن زده است. «لانتوری» یک سال پس از حادثه هولناک اصفهان اکران شد. سومین ساخته کارگردانی که تلاش می‌کند به مسائل اجتماعی و سیاسی روز حساس باشد و فیلم‌هایش بارها دچار سانسور یا توقیف شده‌اند.

لانتوری (۱۳۹۴)

LANTOURI (2016)

ژانر: درام، جنایی
محصول: ایران
کارگردان: رضا درمیشیان
بازیگران: نوید محمدزاده، مریم پالیزبان، باران کوثری، بهرام افشاری، بهناز جعفری، رضا بهبودی

داستان: «پاشا» سردسته باند خلافکاری

به نام لانتوری، عاشق «مریم» می‌شود که یک روزنامه‌نگار و فعال اجتماعی است. عشق دیوانه‌وار او با بی‌مهری مریم، تبدیل به سرخوردگی شده و پاشا تصمیم می‌گیرد که به صورت دختر اسید پاشد و...

سینما
حقوق بشر

راه رفتن مرد مرده (۱۹۹۵) Dead Man Walking (1995)

زنان: درام، جنایی
محصول: آمریکا
کارگردان: تیم رابینز
بازیگران: سوزان ساراندون، شان پن، روبرت
پروسکی، ریموند جی. باری، اسکات
ویلسون

داستان: زن راهبه‌ای به نام «هلن» برای کمک و همراهی «متیو» که به اعدام محکوم است، داوطلب می‌شود. متیو ادعا می‌کند که بی‌گناه است و در حالی که آن‌ها تلاش می‌کنند اجرای حکم را به تأخیر بیندازند، رابطه پیچیده‌ای میان او و هلن شکل می‌گیرد و...

درباره فیلم: تماشای این اثر برای مدافعان مجازات «اعدام» ضروری است. «تیم رابینز» که خود بازیگر قهار است، تمام انرژی را بر کارگردانی فیلم گذاشته تا لحظات احساسی، ویران‌کننده و غیرانسانی که بر یک زندانی زیر حکم اعدام می‌گذرد را به تصویر بکشد. اسم فیلم به روند اجرای حکم اشاره دارد که در زندان‌های آمریکا به انتقال زندانی از سلول انفرادی تا محل اعدام، «راه رفتن مرد مرده» گفته می‌شود. از لحظات تأثیرگذار فیلم باید به اوج آن اشاره کرد که مقاومت مرد محکوم درهم می‌شکند، یا سکانس ملاقات آخر که در فیلم ایرانی «متری شش و نیم» از آن الهام گرفته شده است. «شان پن» برای بازی درخشانش در این فیلم جایزه اسکار گرفت و «سوزان ساراندون» نیز کاندید بهترین بازیگر زن اسکار ۱۹۹۵ شد.

درباره فیلم: اقتباسی سینمایی از کتاب پرفروش «خاطرات گوانتانامو» که داستان واقعی «محمدو ولد الصلاحي» را روایت می‌کند. مردی که به اتهام همکاری با گروه تروریستی «القاعده» توسط دولت آمریکا دستگیر و بدون اتهام اثبات‌شده و برگزاری دادگاه، بیش از ۱۰ سال در سلول انفرادی و شرایطی غیرانسانی نگهداری شد. تعهد و سماجت وکلای مدافع او سرانجام نتیجه داد و دستگاه قضایی ایالات متحده به این نتیجه رسید که الصلاحي تحت شکنجه شدید وادار به اعترافات اجباری شده است. همچنین این پرونده از جنایات نیروهای نظامی در زندان گوانتانامو پرده برداشت و رسوایی بزرگی پدید آورد که در نهایت به تعطیلی این بازداشتگاه مخوف منجر شد.

* آثار سینمایی دیگری هم با این موضوع ساخته شده، از جمله «کمپ ایکس-ری» (۲۰۱۴) با بازی پیمان معادی و کریستن استوارت.

موریتانیایی (۲۰۲۱)

The Mauritanian (2021)

ژانر: درام حقوقی
 محصول: آمریکا، انگلستان
 کارگردان: کوین مک‌دانلد
 بازیگران: طاهر رحیم، جودی فاستو، شیلین وودلی، بندیکت کامبریچ، زاخاری لوی

داستان: «محمدو» جوان اهل کشور موریتانی که در اروپا زندگی می‌کند، به اتهام همکاری با گروه‌های تروریستی بازداشت و به زندان گوانتانامو منتقل می‌شود. او سال‌ها در حبس می‌ماند و هنگامی که زمان دادگاهش فرا می‌رسد، با تلاش وکلای مدافع او رازهای عجیبی برملا می‌شود و...

سنگسار ثریا میم (۲۰۰۸)

The Stoning of Soraya M (2008)

ژانر: درام، تاریخی

محصول: آمریکا

کارگردان: سیروس نورسته

بازیگران: شهره آغداشلو، پرویز صیاد،

مژان مارنو، نوید نگهبان، جیمز کاویزل،

علی پورتاش

داستان: روزنامه‌نگاری فرانسوی

سرگردان در ایران به روستایی می‌رسد و اتفاقی به زنی بر می‌خورد که اصرار دارد سرگذشت خواهرزاده‌اش «ثریا» را برای او تعریف کند. زن تعریف می‌کند که همسر ثریا چطور با همدستی کدخدا و ملای ده به آن زن جوان تهمت دروغ زدند و...

درباره فیلم: این فیلم گرچه محصول

ایالات متحده به حساب می‌آید ولی توسط هنرمندان ایرانی ساخته شده و بیشتر گفتگوهایش به فارسی است. بازی «شهره آغداشلو» (راوی) و «پرویز صیاد» (ملا) این اثر را دیدنی‌تر کرده. ولی دلیل اصلی جنجالی شدن آن، نمایش کراهت و غیرانسانی بودن یکی از احکام مجازات در ایران است: «سنگسار» که به عنوان سنتی بدوی و پیشا یهودی شناخته شده و در دنیای امروز جز در قلمرو طالبان در کشور دیگری دیده نمی‌شود. البته جمهوری اسلامی بدون رد وجود حکم سنگسار در قوانین ایران، این فیلم را به «سیاه‌نمایی» متهم می‌کند. در حالی که قصه آن برگرفته از کتابی مستند نوشته «فریدون صاحب‌جمع» در مورد سنگسار زنی روستایی به نام «ثریا منوچهری» در سال ۱۹۸۶ (اواسط دهه ۶۰ خورشیدی) است.

درباره فیلم: این مستند تاریخی و

فیلم بعدی کارگردانش به نام **The Look of Silence** درباره کشتار

بیش از یک میلیون شهروند اندونزیایی به اتهام گرایش‌های کمونیستی، عواقب

آن پس از حدود نیم قرن، و روبه‌رو شدن جلادان سابق با بازماندگان

حادثه است. هرچند سازندگان این دو فیلم برای نزدیک شدن به سوژه از

تمهیداتی استفاده کردند که به نظر بعضی منتقدان خوش‌آیند نبود، ولی

پرداختن به چنین موضوع انسانی با هدف دادخواهی قربانیان و علیه

فراموشی تاریخی، قابل تقدیر است. در تیتراژ فیلم نام بسیاری از عوامل

«ناشناس» ذکر شده، چون امکان کینه‌جویی از همکاران بومی وجود

داشته و گویا سال‌ها پس از حادثه، هنوز گفتن از آن قتل‌عام وحشتناک

با خطر جانی همراه است.

عمل کشتن (۲۰۱۲)

The Act of Killing (2012)

ژانر: مستند، تاریخی، جنایی

محصول: نروژ، دانمارک، انگلستان

کارگردان: جاشوا اوپنهایمر

بازیگران: انور کنگو، هرمان کوتو، ادی

زولکاردی، سیامسول عارفین، یوسف کالا

موضوع: سال ۱۹۶۵ در جریان تحولات

سیاسی اندونزی، خرافکارهایی مثل «انور

کونگو» و «ادی زولکاردی» از ولگردی و

چاقوکشی، به رهبری بزرگ‌ترین جوخه‌های

مرگ می‌رسند. انور که حالا پیر شده و با

وجود قدردانی حکومت از او همچنان فقیر

است، مقابل دوربین از قتل‌هایی که انجام

داده می‌گوید و بعضی را بازسازی می‌کند

و...

اعتراف (۱۹۷۰)

The Confession (1970)

ژانر: درام، هیجان‌انگیز
 محصول: فرانسه
 کارگردان: کوستا گاوراس
 بازیگران: ایو مونتان، سیمون سینیوره،
 گابریله فرزتی، ژان بوییس، میشل ویتلد

داستان: در سال ۱۹۵۱ «آرتور لندن» معاون وزیر خارجه چکسلواکی، توسط پلیس مخفی کمونیستی بازداشت می‌شود. او تحت شکنجه‌های جسمی و روانی شدید قرار می‌گیرد تا به تماس با یک شبکه جاسوسی آمریکایی و جرایمی ساختگی اعتراف کند. در نهایت، او و ۱۳ زندانی دیگر در دادگاهی نمایشی محاکمه می‌شوند و...

درباره فیلم: یکی از ساخته‌های جنجالی «کوستا گاوراس» کارگردان یونانی تبار فرانسوی که با فیلم‌های سیاسی‌اش از جمله: **Z**، حکومت نظامی، گمشده، جعبه موسیقی و... برای همه علاقه‌مندان به سینما شناخته شده است. او پس از نقد نظام‌های کاپیتالیستی در آثار قبلی، با «اعتراف» به سراغ بلوک شرق رفت و به احاطه حکومت‌های دیکتاتوری (به‌ویژه کمونیستی) بر ملت‌ها پرداخت تا نشان دهد در افشای نظام‌های ضدبشری و سرکوبگر، به هیچ جناحی وابسته نیست. در این فیلم شاهد چگونگی روند پرونده‌سازی و وادار کردن مخالفان به «اعترافات اجباری» با شکنجه‌های مختلف هستیم. این صحنه‌های بازجویی و آزار زندانی، یا برپایی دادگاه نمایشی با متن دیکته‌شده اعترافات، برای مخاطبان ایرانی به شدت آشناست.

درباره فیلم: ۸ مارس برابر با ۱۷

اسفند، روز جهانی زن است. آثار بسیاری را می‌توان مثال زد که درباره زنان تأثیرگذار و جنبش‌های زنان ساخته شده‌اند. یکی از این فیلم‌ها «سافرجت» (به معنی طرفدار حق رأی زنان) است که به جنبش زنان بریتانیا برای کسب حق رأی در اوایل قرن بیستم می‌پردازد. زنانی که به خاطر حقوق‌شان مبارزه کردند، مورد ضرب‌وشتم پلیس قرار گرفتند و زندانی شدند. جالب اینکه از این وقایع فقط حدود ۱۰۰ سال می‌گذرد و در یک قرن گذشته، تمدن بشری گام‌های مثبت بسیاری در جهت به رسمیت شناختن حقوق زنان برداشته است. در کشور ما هم گرچه این حق در دوران پهلوی دوم به رسمیت شناخته شد، اما در همان زمان افراتیون مذهبی از مهم‌ترین مخالفان اعطای حق رأی به زنان ایران بودند.

حق رأی (۲۰۱۵) Suffragette (2015)

ژانر: درام، تاریخی
محصول: انگلستان
کارگردان: سارا گورون
بازیگران: کری مولیگان، مریل استریپ، هلنا بونهم کاتر، آن ماری داف، بن ویشاو

داستان: سال ۱۹۱۲، «مود» زن جوان کارگری است که به صورت اتفاقی وارد گروه زنان مبارز برای حق رأی می‌شود. بازداشت و زندانی شدن او باعث می‌شود آشنایان و خانواده طردش کنند. اما مود که کم‌کم به یکی از رهبران جنبش بدل شده، در چند انفجار از جمله خانه وزیر کشور دست دارد و...

عروس آتش (۱۳۷۸) Bride Of Fire (2000)

زنان: درام، هیجان‌انگیز
 محصول: ایران
 کارگردان: خسرو سینایی
 بازیگران: غزل صارمی، حمید فرخ‌نژاد، مهدی احمدی، سعید پورصمیمی، سلیمه رنگزن

داستان: «احلام» دختر خوزستانی که سال آخر تحصیل در رشته پزشکی را می‌گذراند، به حکم قوانین عشیره باید با پسرعمویش که ماهیگیر و قاچاقچی است ازدواج کند. اما احلام عاشق یکی از استادانش شده و بیان این موضوع باعث می‌شود که پسرعموی سنتی، او را تهدید به قتل کند و...

درباره فیلم: آیا تعداد «قتل‌های ناموسی» در ایران بیشتر شده، یا حساسیت عمومی و اطلاع‌رسانی بهتر نسبت به گذشته است که باعث می‌شود مدام خبر چنین جنایت‌هایی را در رسانه‌ها ببینیم؟ فعالان اجتماعی می‌گویند بعضی از سنت‌های بدوی در حال احیا شدن هستند و این شرایط نگران‌کننده، به مناطق پسته و دورافتاده محدود نیست. مثلاً سال ۱۳۹۹ به فاصله چند روز ۲ قتل ناموسی در شهر آبادان رخ داد که گفته شد عمه یکی از مقتولین نیز چند سال پیش به همین صورت به قتل رسیده. حتی اشاره شد که این رفتار غیرانسانی آداب خاصی دارد و افراد فامیل از قبل خبر می‌شوند و برای آخرین بار به دیدن زنی که قرار است کشته شود می‌روند!

«عروس آتش» نخستین ساخته بلند سینمایی «خسرو سینایی»، بخشی از این معضل را به تصویر کشیده. «حمید فرخ‌نژاد» هم که با درخشش در این فیلم به سینمای ایران معرفی شد، با اطلاع از رواج سنت‌های عشیره‌ای، ازدواج اجباری و خودسوزی زنان، در نوشتن فیلمنامه آن همکاری کرده است.

درباره فیلم: سال ۱۹۸۸، ژنرال «آگوستو پینوشه» که ۱۵ سال قبل با کودتای نظامی و پشتیبانی سازمان اطلاعات آمریکا (SIA) حکومت را غصب کرده بود، زیر فشار جامعه جهانی مجبور شد ماندنش در قدرت را به فراندوم بگذارد. در جریان آن کودتا رئیس‌جمهور «سالوادور آینده» [آلنده] به قتل رسید و هزاران شهروند در استادیوم‌ها و زندان‌ها حبس و شکنجه شدند، بسیاری از فعالان سیاسی و هنرمندان آواره و تبعید شدند، بسیاری که ماندند هم در گورهای جمعی ناپدید شدند تا مادران عزادار تا آخرین دم در جستجوی استخوان آن‌ها دشت‌ها و دریاچه‌ها را زیر پا بگذارند. در پس چنین دوران تاریکی، برگزاری همه‌پرسی فرصتی تاریخی شد تا شهروندان با یک نه قاطع به دیکتاتوری، تولد دموکراسی را در کشورشان جشن بگیرند. حالا متوجه شدید چرا بعضی‌ها این قدر از «فراندوم» وحشت دارند؟

نه (۲۰۱۲)

No (2012)

ژانر: درام، تاریخی
 محصول: شیلی، فرانسه
 کارگردان: پابلو لارائین
 بازیگران: گائل گارسیا برنال، ریچارد درایفس، آنتونیا زگرس، لوییس گنکو، آلفردو کاسترو

داستان: هنگام برگزاری همه‌پرسی برای ریاست‌جمهوری در شیلی، «نه» جوانی که در زمینه تبلیغات کار می‌کند، توسط مخالفان دیکتاتوری جذب می‌شود. او در کارزار «نه» به‌جای تمرکز بر جنایت‌های دولت نظامی، دورنمای یک آینده روشن را ترسیم می‌کند. بسیاری از مخالفان از این شیوه خوش‌شان نمی‌آید، ولی نتیجه شگفت‌انگیز است و...

فرستاده (۱۹۸۳) The Mission (1983)

ژانر: درام، جنایی
 محصول: آمریکا
 کارگردان: پرویز صیاد
 بازیگران: پرویز صیاد، هوشنگ توزیع،
 مری آپیک، کامران نوزاد، جف ریچاردز

داستان: در دهه ۶۰، جوانی انقلابی به نام «مسلمی» برای ترور یک سرهنگ ساواک به آمریکا اعزام می‌شود. او طی حوادثی با سرهنگ آشنا شده و کم‌کم می‌فهمد دلیل فرمان حذف فیزیکی‌اش این است که سرهنگ زیاد می‌داند و...

درباره فیلم: ۱۷ سپتامبر ۱۹۹۲ عوامل جمهوری اسلامی با بمب‌گذاری رستوران میکونوس در برلین آلمان، چند نفر از سران احزاب کرد مخالف را به قتل رساندند. این یکی از مجموعه عملیات تروریستی برون‌مرزی بود که طی آن نه فقط افراد سیاسی، بلکه حتی هنرمندانی مثل «فریدون فرخزاد» شومن و شاعر یا «سید خلیل عالی‌نژاد» درویش و نوازنده تنبور هم به شکل فجیعی سلاخی شدند. ۳ دهه بعد، همان جوخه‌های مرگ برای قدرتمای اقدام به ربودن فعالانی مثل «روح‌الله زم»، «جمشید شارمهد» و... نیز کردند. اما ترور مخالفان سیاسی مهاجر، از همان سال‌های ابتدای انقلاب شروع شده بود. «فرستاده» [نام بین‌المللی: مأموریت] نخستین واکنش جدی به این ترورها و جو رعب و وحشت میان اپوزیسیون خارج کشور بود. این فیلم که با بودجه اندکی ساخته شده، از نظر منتقدان بهترین اثر هنرمند محبوب «پرویز صیاد» در دوران تبعید است.

درباره فیلم: موضوع حقوق

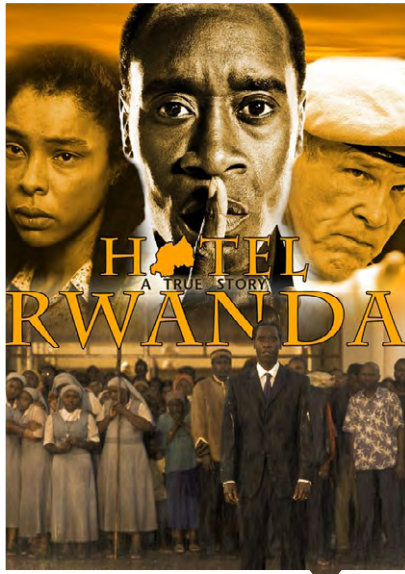
«اقلیت‌های جنسی» یکی از مسائل چالش‌برانگیز در جوامع مختلف است. در قرن جدید تلاش‌های بسیاری برای احترام به اقلیت‌های جنسی و به رسمیت شناخته شدن حقوق این شهروندان صورت گرفت؛ از جمله موج آثار سینمایی که با فیلم‌هایی چون: میلک، کارول، آبی گرم‌ترین رنگ است و... آغاز شد. «مرا با نام خودت صدا بزنی» ساخته شده بر اساس رمانی از «آندره اسیمن» نیز یکی از این فیلم‌ها بود که البته بیش از سایر آثار مشابه مورد توجه واقع شد. در سال‌های پس از آن، گنجاندن شخصیت‌هایی از اقلیت‌های مختلف جنسی در آثار نمایشی صورت اغراق‌شده‌ای پیدا کرد؛ تا حدی که به نظر می‌رسد این تمهید نه در جهت فرهنگسازی، بلکه فقط برای همراهی با مد روز از سوی فیلمسازان به کار گرفته می‌شود.

مرا با نام خودت صدا بزنی (۲۰۱۷)

Call Me By Your Name (2017)

ژانر: درام، عاشقانه
 محصول: ایتالیا، آمریکا
 کارگردان: لوکا گوادانینو
 بازیگران: آرمی همر، تیموتی شالامی، مایکل استولبارگ، اشتر گارل، آمیرا کاسار

داستان: سال ۱۹۸۳ در شمال ایتالیا، نوجوانی به نام «الیو» همراه خانواده‌اش در دهکده‌ای زندگی می‌کند. پدر او که استاد باستان‌شناسی است، از یک دانشجوی آمریکایی دعوت می‌کند تا برای کار روی پروژه‌ای چند هفته را در خانه آن‌ها بگذراند. خیلی زود الیو و جوان دانشجو به هم جلب شده و عشقی ممنوعه میان‌شان شکل می‌گیرد و...

هتل رواندا (۲۰۰۴) Hotel Rwanda (2004)

ژانر: درام، جنگی
 محصول: انگلستان، آفریقای جنوبی، ایتالیا
 کارگردان: تری جورج
 بازیگران: دان چیدل، سوفی اوکوندو، واکین
 فینیکس، نیک نولتی، ژان رنو

داستان: با شروع تنش‌های قبیله‌ای در رواندا، «پال» که مدیر یک هتل بزرگ است به عده زیادی از مردم پناه می‌دهد تا از قتل‌عام توسط شورشیان در امان بمانند. فرمانده نیروهای حافظ صلح سازمان ملل تنها کسی است که به پال کمک می‌کند، ولی او هم به دست شبه‌نظامیان کشته می‌شود و...

درباره فیلم: یکی از وحشیانه‌ترین نسل‌کشی‌های تاریخ معاصر در کشور آفریقای رواندا رخ داد؛ جایی که حدود یک میلیون شهروند توتسی به دست هموطنان‌شان از قبیله هوتو قتل‌عام شدند. این فیلم یک دهه پس از آن واقعه و بر اساس خاطرات واقعی مدیر یک هتل بین‌المللی ساخته شد و به دلیل شباهت داستانش با دیگر اثر تحسین شده درباره «مسئولیت شخصی» و مقابله با نژادپرستی و نسل‌کشی، به «فهرست شیندلر آفریقای» معروف شده است. تصاویر تکان‌دهنده فیلم از کشتار مردم بی‌گناه، مردانی که به جان همسایه‌های خود افتاده و با قمه زنان و کودکان را مُثله می‌کنند، رها کردن جنازه‌ها در خیابان، و استیصال آن‌ها که در چنین هنگامه‌ای هنوز عقل در سر و عاطفه در قلب‌شان مانده، از این فیلم اثری به یادماندنی ساخته است. «هتل رواندا» همچنین اعتراض تند و تیزی نسبت به بی‌تفاوتی جامعه جهانی و ناکارآمدی سازمان‌های بین‌المللی در بحران‌های انسانی دارد.

دوباره فیلم: درامی تلخ که بر پایه تحقیق ۲ پرونده قضایی ساخته شده و گفته می‌شود این نخستین اثر سینمایی پس از انقلاب است که به موضوع تجاوز جنسی می‌پردازد. «مونا زندی حقیقی» در یادداشتی تأکید کرده که موضوعاتی مثل: فشارهای مردسالار خانواده، فرزند حاصل از تجاوز، شرایط و فشار فرهنگی در روستاها و شهرهای کوچک، و تعرض‌های خانگی در فیلم او مطرح شده است. تابوهایی که باعث شد نه تنها فیلم ۵ سال توقیف شود، بلکه پس از فقط ۲ هفته اکران دوباره توقیف و تا ۱۵ سال از گرفتن مجوز نمایش خانگی هم محروم باشد. سال ۱۳۹۹ خانم کارگردان تحت تأثیر قتل «رومینا اشرفی» دختری که توسط پدر خود با داس سر بریده شد، تصمیم گرفت فیلمش را به صورت رایگان در اینترنت منتشر کند. و چند روز بعد مجوز نمایش خانگی این فیلم - البته با سانسور فراوان - صادر شد!

عصر جمعه (۱۳۸۴)

Asre Jomeh (2006)

ژانر: درام، اجتماعی
 محصول: ایران
 کارگردان: مونا زندی حقیقی
 بازیگران: رویا نونهالی، مهرداد صدیقیان، هانیه توسلی، رامین راستاد

داستان: «سوگند» که از ۱۵ سالگی در زندان بوده، پس از آزادی با کودکش به خانه پدری می‌رود اما از سوی خانواده طرد می‌شود. زن با سختی پسرش را بزرگ می‌کند ولی او به نوجوانی سرکش بدل می‌شود. از سوی دیگر خواهر سوگند به دنبال او می‌گردد و در این میان رازهای هولناک گذشته افشا می‌شود و...

زندگی دیگران (۲۰۰۶)

The Lives of Others (2006)

ژانر: درام، هیجان‌انگیز
محصول: آلمان

کارگردان: فلوریان هنکل فون دونرسمارک
بازیگران: اولریش موهه، سباستیان کخ،
مارتینا گدک، اولریش توکور، هربرت کنوپ،
هانس-اووه باوئر

داستان: «گتر» بازجوی ارشد پلیس

امینت، مأمور می‌شود تا به توصیه وزیر فرهنگ و هنر آلمان شرقی زندگی یک کارگردان معروف تئاتر را زیر نظر بگیرد. او دستور دارد تا با یافتن بهانه‌ای، برای کارگردان و همسرش پرونده‌سازی کند. مأموران اشتازی در خانه هنرمند وسایلش را می‌گذارند و...

درباره فیلم: تماشای این اثر به خودی خود تکان‌دهنده است، اما ماجرا وقتی تلخ‌تر می‌شود که بدانییم «اولریش موهه» بازیگر نقش اول فیلم در زندگی شخصی‌اش درگیر داستان مشابهی بوده. او که در زمان سلطه کمونیست‌ها بر آلمان شرقی بازیگر تئاتر بود و مثل بسیاری دیگر از هنرمندان زیر تیغ «اشتازی» (پلیس امنیتی) قرار داشت، پس از فروپاشی بلوک شرق متوجه شد که همسر سابقش برای امنیتی‌ها خبرچینی می‌کرده. او یک سال بعد از بازی در این فیلم بر اثر سرطان درگذشت و نتوانست شاهد موفقیت کم‌نظیر آن و کسب بیش از ۳۰ جایزه بین‌المللی از جمله اسکار بهترین فیلم غیرانگلیسی‌زبان باشد. نفوذ امنیتی به زندگی شخصی افراد، آن هم به صورت غیرقانونی، یکی از معضلات آشنا برای فعالان اجتماعی و سیاسی در ایران است. چنانکه در این اثر می‌بینیم، نفوذ امنیتی فقط به شهود و جاسوسی محدود نیست و با هدف فروپاشی زندگی شخصی و روابط اجتماعی افراد صورت می‌گیرد.

سلما (۲۰۱۴)
Selma (2014)

ژانر: درام، تاریخی
 محصول: آمریکا
 کارگردان: ایوا دوورنی
 بازیگران: دیوید اوبلو، کارمن اجوجو، تیم راث، اوپرا وینفری، گامن، تسنا تامپسون

داستان: «مارتین لوتر کینگ» مبارز جنبش حقوق سیاهپوستان آمریکا که سال قبل جایزه نوبل صلح گرفته، در اندیشه یک اقدام بزرگ است. او در ژانویه ۱۹۶۵ برای جلب افکار عمومی، یک راهپیمایی مسالمت‌آمیز عظیم را سازماندهی می‌کند که از شهر «سلما» در ایالت آلاباما آغاز می‌شود. در روایت داستان آن ۳ ماه پراکنده، با شخصیت تأثیرگذار این رهبر بزرگ آشنا می‌شویم و...

درباره فیلم: مبارزه خستگی‌ناپذیر دکتر مارتین لوتر کینگ علیه نژادپرستی، در جهت کسب حقوق شهروندی و از جمله حق رأی رنگین‌پوستان آفریقایی-آمریکایی، سوژه آثار هنری بسیاری بوده است. اما زیباترین اثر پیوند خورده با نام این فعال اجتماعی و سیاسی، سخنرانی الهام‌بخش خود او با عنوان «من رویایی دارم» است که در تاریخ بشری ماندگار شده. مارتین لوتر کینگ با الهام از شیوه گاندی، به نافرمانی مدنی و مبارزه خشونت‌پرهیز اعتقاد داشت و در نهایت جان خود را در راه فعالیت‌های بشردوستانه از دست داد. او ۳ سال پس از برپایی موفقیت‌آمیز راهپیمایی سلما و هنگامی که در حال تدارک کارزار بزرگ دیگری بود، توسط یک نژادپرست متعصب ترور شد. از سال ۱۹۸۶ روز درگذشت دکتر لوتر کینگ (۴ آوریل) به یکی از تعطیلات رسمی در ایالات متحده آمریکا بدل شده است.

تا زمانی که آزاد شویم (۲۰۲۱) Shirin Ebadi: Until We Are Free (2021)

زائر: مستند
محصول: انگلستان
کارگردان: داوَن گیفورد انگل
راوی: لورل هریس
با حضور: شیرین عبادی، نسرین ستوده

موضوع: نگاهی به زندگی و فعالیت‌های «شیرین عبادی» حقوقدان و وکیل دادگستری، نخستین قاضی زن ایرانی، رئیس «کلون مدافعان حقوق بشر» و برنده جایزه صلح نوبل در سال ۲۰۰۳ میلادی.

درباره فیلم: این مستند نخستین بار در هفتادوهمین دوره جشنواره سینمایی ونیز رونمایی شد و پس از آن نیز در جشنواره‌های متعدد دیگری به نمایش درآمد. با این حال رسانه‌های داخلی با سانسور مطلق، تلاش کردند آن را نادیده بگیرند. کارگردان این اثر «داوَن گیفورد انگل» فعال اجتماعی و هنرمندی است که با ساخت مستندهایی درباره برندگان جایزه صلح نوبل از جمله «دالایی لاما»، «دزموند توتو» و... در جشنواره‌های جهانی درخشیده و حالا در این فیلم زندگی نخستین زن مسلمان برنده نوبل را به تصویر می‌کشد. فیلم با نام کامل «شیرین عبادی: تا زمانی که آزاد شویم» بر اساس کتابی به همین نام (چاپ فارسی: تا آزادی) نوشته شیرین عبادی است که خاطرات او پس از کسب جایزه نوبل و مبارزاتش برای حقوق زنان در ایران را روایت می‌کند. «ایوان سووانجیف» تهیه‌کننده فیلم، آن را چنین توصیف کرده: «داستانی الهام‌بخش از زنان شجاع و مقاوم که اجازه نمی‌دهند امید از میان برود.»

درباره فیلم: «جنیفر فاکس»

نویسنده و کارگردان این فیلم، قصه واقعی زندگی خودش را حکایت می‌کند: ماجرای سواستفاده جنسی در کودکی و اینکه چطور این اتفاق بر زندگی و روابط آینده او تأثیر گذاشته است. چیزی که فیلم را به اثری مهم در بحث «آزار جنسی کودکان» تبدیل کرده، روایتی است که به شکلی ظریف بیننده را از تفاوت دیدگاه و احساسات یک دخترچه نسبت به افراد بالغ آگاه می‌کند. همچنین اینکه: برای محافظت از کودکان و نوجوانان بیش از هر چیز باید زندگی را از زاویه دید آن‌ها مشاهده کرد. به این ترتیب می‌شود درک کرد که چطور فرد نابالغ می‌تواند با نگاه معصومانه‌اش، تجاوز را با عشق اشتباه بگیرد و از یک تجربه وحشتناک، داستان عاشقانه‌ای بسازد تا حس ترس، شرم و اضطراب خود را پنهان کند. در سینمای ایران فیلم «هیس! دخترها فریاد نمی‌زنند» ساخته پوران درخشنده، مهم‌ترین اثر با موضوع تجاوز به خردسالان به حساب می‌آید.

حکایت (۲۰۱۸)

The Tale (2018)

ژانر: درام، هیجان‌انگیز
 محصول: آمریکا
 کارگردان: جنیفر فاکس
 بازیگران: لورا درن، الن برستین، جیسون ریتز، سوفی نیلیس، کامن، سباستین کوخ

داستان: زنی به نام «جنیفر» مستندسازی ۴۰ ساله است که هنگام ساخت یک فیلم، یاد کودکی خود می‌افتد. او در ۱۳ سالگی توسط مردی مورد آزار جنسی قرار گرفته، اما حالا متوجه می‌شود که خاطره‌های آن دوران در ذهنش تغییر شکل داده‌اند و...

اتاقک غواصی و پروانه (۲۰۰۷)

The Diving Bell and the Butterfly (2007)

ژانر: درام، زندگینامه

محصول: فرانسه

کارگردان: جولیان اشناپل

بازیگران: متیو آمالریک، امانوئل سنیه،

ماری-ژوزه کروز، ماکس فون سیدو، آن

کنسیننی، ژان-پیر کسل

داستان: «ژان دو» ژورنالیست فرانسوی

موفقی که در زمینه مُد فعالیت دارد، به

دلیل بیماری ناگهانی دچار فلج کلی بدن

شده و زندگی نباتی پیدامی کند. یک گفتار-

درمانگر بیمارستان با روش ابداعی خودش

تلاش می‌کند تا ارتباط برقرار کردن را به

او بیاموزد و...

درباره فیلم: برنده نخل طلای

بهترین فیلم و بهترین کارگردانی

از جشنواره کن، اقتباسی است از

زندگینامه خودنوشت «ژان-دومینیک

بویی». او که از سردبیران مجله «ال»

(Elle) در پاریس بود سال ۱۹۹۵

در ۴۳ سالگی بر اثر سکته مغزی و

سندرم قفل‌شدگی، دچار فلج جسمی

شد و فقط پلک چشم پیش کار

می‌کرد. اما مغز ژان هوشیار بود و

شگفت اینکه با کمک اطرافیانش و

به وسیله تکان دادن همان یک پلک

موفق شد کتاب خود را بنویسد؛ با ۵

ساعت کار مشقت‌بار روزانه که هر بار

یکی- دو صفحه پیش می‌رفت. کتاب

در سال ۱۹۹۷ منتشر و با استقبال

شدیدی مواجه شد، اما ژان فقط

چند روز بعد از چاپ آن درگذشت.

این کتاب در ایران با نام «پپله و

پروانه» منتشر شده است. نکته مثبت

فیلم اینکه به جای برانگیختن حس

دلسوزی بیننده، تلاش دارد نگاه یک

فرد دارای معلولیت به زندگی، عشق،

زیبایی و دیگر احساسات بشری را

نمایش داده و لزوم حق دسترسی

معلولان به حداقل امکانات زیستی را

یادآوری کند.

دوشنبه‌ها در آفتاب (۲۰۰۲)

Los lunes al sol (2002)

ژانر: درام، کمدی

محصول: اسپانیا

کارگردان: فرناندو لئون د آرانوا

بازیگران: خاویر باردِم، لوئیس تسار، نیو د مدینا،

آیدا فولچ، خوزه آنخل اگیدو، لورا دومینگز

داستان: با تعطیل شدن کارخانه

کشتی‌سازی، عده زیادی از کارگران

بی‌کار شده‌اند و هر کدام به نوعی

برای کسب معاش تلاش می‌کنند. از

جمله «سانتا» مردی سرخوش که

رهبر اعتراضات کارگران شده و با بالا

بردن روحیه همکاران، به دنبال گرفتن

حق‌شان در دادگاه است و...

درباره فیلم: ماجرای کارگران

باراندازی در شهر «بیگو» واقع در

جنوب اسپانیا، بهانه‌ای برای پرداختن

به معضل بی‌کاری و پیامدهای

اجتماعی آن به‌ویژه بر زندگی قشر

آسیب‌پذیر کارگر است. پس این

داستان می‌تواند در هر جای جهان

اتفاق بیافتد و هر کارگری که طعم

بی‌کاری را چشیده، با شخصیت‌های

فیلم همدلی می‌کند. چنان که در

پوستر آن هم اشاره شده: «این فیلم بر

اساس یک داستان واقعی نیست، بلکه

برگرفته از هزاران نمونه مشابه است

که وجود دارد.»

این اثر که از بهترین نمونه‌ها با موضوع

کارگران و «حق اشتغال» برای تمام

انسان‌ها به حساب می‌آید، در توصیف

زندگی ناامیدانه و کسالت‌بار افراد

بی‌کار موفق است اما به هیچ‌وجه

خسته‌کننده نیست و لحظات جالب

و بامزه‌ای دارد که مخاطب را با

خود همراه می‌کند. فیلمنامه قوی

و بازی‌های خوب بازیگران از دیگر

نکته‌های قابل ذکر «دوشنبه‌ها در

آفتاب» است.

متولد اوین (۲۰۱۹)

Born in Evin (2019)

زائر: مستند

محصول: آلمان، اتریش

کارگردان: مریم زارع

با حضور: مریم زارع، نرگس اسکندری - گرونبرگ،

تیریا زنگباری، شورا مکارمی، ماریا سیروس

موضوع: همه چیز از یک نام آغاز می‌شود: اوین! زندانی مخوف که سال‌هاست زندانیان از زجر و آزار و شکنجه در آن خبر می‌دهند. این بار البته با داستان متفاوتی روبه‌رو هستیم: روایت دختر جوانی که در آلمان بزرگ شده اما می‌داند در زندان اوین به دنیا آمده و حالا می‌خواهد پاسخ سوالاتش را درباره این ماجرا بیابد و...

درباره فیلم: «مریم زارع» نویسنده و

کارگردان این مستند، در جستجوی شخصی به دنبال کشف چرایی و چگونگی تولد خود در زندان اوین است. اما طی این مکاشفه، فیلم به تلاشی برای پی‌گیری سرنوشت کودکانی بدل می‌شود که در سال‌های ابتدایی پس از انقلاب ۵۷ و دهه ۶۰ در بندهای سیاسی اوین متولد شده‌اند. از تکان‌دهنده‌ترین صحنه‌های فیلم زمانی است که دوست و هم‌بندی مادر مریم تعریف می‌کند وقتی او به دنیا آمده و همراه مادرش به بند زنان اوین وارد شدند، تمام هم‌بندی‌ها که حدود ۴۰ تا ۶۰ نفر بودند، ایستاده‌اند و با هورا و تشویق از او استقبال کردند. پس با اینکه او در حصار سردی از سیمان و سیم‌خاردار به دنیا آمده، اما با استقبال زیبا و انسانی زندگی خود را آغاز کرده است. در آثار دیگری نیز به موضوع کودکان زندانیان اشاره شده، ولی این فیلم روایتی مستند و دست‌اول از متولدین زندان ارائه می‌کند.

کم‌شده (۱۹۸۲)

Missing (1982)

ژانر: درام، تاریخی
 محصول: آمریکا، مکزیک
 کارگردان: کوستا گاوراس
 بازیگران: جک لمون، سسی اسپیسک،
 جان شیا، ملاتی مایرون، چارلز سیوفی

داستان: با کودتای نظامیان شیلی هزاران نفر از فعالان سیاسی، دانشجویان و حتی مردم عادی بازداشت می‌شوند. از جمله «چارلی» نویسنده جوان آمریکایی که در خانه‌اش دستگیر شده و حالا همسرش به دنبال او می‌گردد. پدر چارلی برای یافتن او به شیلی می‌رود، اما متوجه می‌شود پسرش به راه‌هایی پی برده بوده و...

درباره فیلم: یکی دیگر از آثار «کوستا گاوراس» که فیلم «اعتراف» او را هم در این مجموعه معرفی کرده‌ایم. «گم‌شده» به موضوع قربانیانی می‌پردازد که پس از کودتای سال ۱۹۷۳ یا طی ۱۷ سال حکومت آگوستو پینوشه در شیلی، دستگیر و اعدام شدند و هزاران نفر از آن‌ها مورد «ناپدیدسازی اجباری» قرار گرفته و پیکرشان هرگز پیدا نشده است. هم‌زمان در ایران، طی دهه ۶۰ خورشیدی و به‌ویژه سال ۱۳۶۷ کشتار زندانیان سیاسی و دفن آن‌ها در گورهای جمعی مثل «خاوران» اتفاق افتاد که پرونده این «جنایت علیه بشریت» همچنان در نظر افکار عمومی گشوده است. درباره این فیلم گفتنی است که بر اساس ماجرای واقعی قتل یک جوان آمریکایی ساخته شده، بسیاری از سکانس‌ها در مکان‌های واقعی (از جمله استادیوم فوتبال سانتیاگو) فیلمبرداری شده، و موسیقی آن هم ساخته «ونجلیس» آهنگساز مشهور یونانی است.

فهرست شیندلر (۱۹۹۳) Schindler's List (1993)

ژانر: درام، جنگی
محصول: آمریکا

کارگردان: استیون اسپیلبرگ

بازیگران: لیام نیسون، بن کینگزلی، ریف
فاینز، کارولین گودال، جانانان ساگال

داستان: «اسکار شیندلر» یک تاجر مغرور و حریص آلمانی است که آغاز جنگ جهانی دوم را فرصتی ایده‌آل برای رشد خود می‌بیند. او با جلب نظر مقامات نظامی، محصولات خود را به دولت می‌فروشد. اما هم‌زمان با سلطه وحشیانه نازی‌ها، شیندلر کارخانه خود را به پناهگاهی برای یهودیان تبدیل می‌کند تا از اعزام به اردوگاه‌های مرگ در امان بمانند و...

درباره فیلم: روز ۲۷ ژانویه ۱۹۴۵ نیروهای ارتش سرخ شوروی، بدنام‌ترین اردوگاه اسرا در آلمان نازی یعنی «آشویتس» را فتح کردند. این روز از سوی سازمان ملل متحد «روز جهانی یادبود هولوکاست» نامگذاری شده است؛ به یاد قربانیان جنایات وحشتناک نازی‌ها در جنگ جهانی دوم و به ویژه نسل‌کشی یهودیان، کولی‌ها و سایر شهروندانی که در اردوگاه‌های مرگ کشته شدند. «فهرست شیندلر» یکی از تأثیرگذارترین آثار تاریخ سینما است که به خوبی وحشت، سیاهی و تباهی جنگ‌های جهانی و «نفرت نژادی» را به تصویر می‌کشد. اقتباسی سینمایی از رمان «کشتی شیندلر» و بر اساس داستان واقعی مردی که ۱۱۰۰ نفر از یهودیان را از اتاق‌های گاز اردوگاه آشویتس نجات داد. این فیلم تکان‌دهنده با یادآوری مسئولیت شخصی هر فرد، به ما می‌گوید: یک مرد در مواجهه با جنایت هر کاری که توانست کرد، در جایی که دیگران فقط نظاره‌گر بودند.

درباره فیلم: در دورانی که روزانه اخبار متعددی درباره زن‌کشی و خشونت خانگی منتشر می‌شود، تماشای فیلمی که با شعار «نه به خشونت علیه زنان» ساخته و اکران شده، جالب توجه است. این فیلم تلاش دارد در ۳ اپیزود داستانی، بخشی از مشکل همیشگی زنان ایران یعنی قربانی شدن در برابر خشونت جامعه مردسالار را به تصویر بکشد. این نخستین تجربه ساخت فیلم سینمایی بلند توسط دو کارگردان آن بوده و گرچه انتقاداتی فنی به اثر وارد است، ولی جسارت انتخاب چنین سوژه‌ای توسط نسل جدید فیلمسازان ایران جای تقدیر و ستایش دارد. آن هم در زمانه‌ای که آثار مشابه کارگردان‌های شناخته‌شده هر کدام به گونه‌ای دچار ممیزی و توقیف می‌شوند و بی‌شک کار برای هنرمندان نوپا بسیار دشوارتر است.

چهل و هفت (۱۳۹۶)

FORTY SEVEN (2017)

ژانر: درام

محصول: ایران

کارگردان: احمد اطراچی،

علیرضا عطالله تبریزی

بازیگران: لادن مستوفی، شقایق فراهانی،

ریمارامین‌فر، حمیدرضا آذرنگ، شیدا خلیق

داستان: شب‌چله است و ۳ زن ۴۷

ساله، هر کدام به دلیلی در خیابان‌های شهر سرگردانند. کتک‌خوردن از همسر، دستفروشی، سقط‌جنین و... آن‌ها را از حضور در خانه و جشن پلدا در کنار خانواده مانند دیگران، دور کرده است. سرنوشت این زنان به هم گره خورده و جایی به یکدیگر می‌رسند و...

سینما
حقوق بشر

کارلوس (سرپال / ۲۰۱۰) Carlos (2010)

زائر: تاریخی، زندگینامه
 محصول: فرانسه، آلمان
 کارگردان: اولیویه آسایاس
 بازیگران: ادگار رامیرز، الکساندر شتر، نورا
 فون والدستنن، کریستوف باخ، احمد کابور

داستان: در دهه ۷۰ میلادی، جوانی اهل آمریکای لاتین با نام مستعار «کارلوس» دست به عملیات‌های تروریستی بی‌سابقه‌ای می‌زند که پیامدهای شومی دارند. او به خدمت گروه‌های سیاسی مختلف در می‌آید و در مهم‌ترین عملیاتش سال ۱۹۷۵ با چند چریک دیگر به اجلاس اوپک حمله می‌کنند و...

درباره فیلم: در آخرین روزهای سال ۱۳۹۹ «انیس نقاش» تروریست لبنانی که به خاطر شرکت در عملیات‌هایی مثل ترور نافرجام «شاپور بختیار» شهرت داشت، بر اثر بیماری کرونا جان سپرد. او یکی از عوامل «کارلوس» تروریست بین‌المللی بود که با نام «شغال» شناخته می‌شود؛ لقبی که از کتاب «روز شغال» نوشته «فردریک فورسایت» گرفته شده و سال ۱۹۷۳ با ساخت فیلمی بر اساس آن، بیشتر سرزبان‌ها افتاد. «الیچ رامیرز سانچز» ونزوئلایی از سال ۱۹۷۳ تا ۱۹۹۴ که بازداشت و به زندانی در فرانسه منتقل شد، عملیات‌های خشونت‌بار بسیاری را رهبری کرد: هواپیماربایی، بمب‌گذاری، ترور شخصیت‌ها (از جمله تلاش برای قتل محمدرضا پهلوی پس از انقلاب) و... مینی‌سرپال ۳ قسمتی کارلوس، سرنوشت این شخصیت جنجالی را روایت می‌کند: جوان آرمانخواهی که به قاتلی خونسرد در خدمت بنیادگرایی مذهبی و تروریسم دولتی بدل شد و الهام‌بخش افراد بدنامی چون انیس نقاش بود.

درباره فیلم: بازی «تایکا وایتیتی» در نقش هیتلر خیالی، خیلی بامزه از آب در آمده! این هنرمند که کارگردان فیلم نیز هست، فیلمنامه آن را بر پایه کتاب «آسمان زندانی شده» اثر «کریستین لئونز» نوشته ولی شخصیت خیالی هیتلر را خودش به داستان افزوده است. او با ایجاد فضایی فانتری، نگاهی نو دارد به موضوع تکراری نسل کشی، تأثیر جوسازی تبلیغاتی [پروپاگاندا] و تحمیل ایدئولوژی‌های تعصب‌آمیز بر جوامع به‌ویژه «مغزشویی» کودکان، و البته باز هم مسئولیت شخصی افراد در چنین شرایطی. هر سال آثار هنری جدیدی با این موضوعات منتشر می‌شود تا علاوه بر یادآوری زشتی ستم بر هم‌نوع و زیبایی رفتار انسانی به مردم جهان؛ سرمشقی نیز برای ملت‌هایی باشد که همچنان با تعصب و خودکامگی حاکمان‌شان درگیرند.

جو جو خرگوشه (۲۰۱۹)

Jojo Rabbit (2019)

ژانر: کمدی، جنگی
 محصول: آمریکا، نیوزیلند
 کارگردان: تایکا وایتیتی
 بازیگران: رومن گریفین دیویس، توماسین مک کنزی، تایکا وایتیتی، اسکارلت جوهانسون، سم راکول

داستان: در زمان جنگ جهانی دوم، پسر بچه‌ای آلمانی به نام «جو جو» تحت تأثیر فضای حاکم بر کشور دلش می‌خواهد یک نازی خوب باشد و دوست خیالی‌اش هم شخص «آدولف هیتلر» است. جو جو متوجه می‌شود مادرش دختر نوجوانی را در خانه مخفی کرده، اما او اصلاً به تبلیغات نازی‌ها درباره یهودیان شباهت ندارد و...

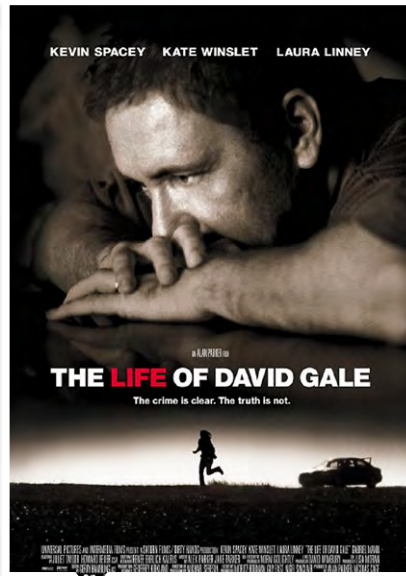
اتوبوس شب (۱۳۸۵) The Night Bus (2007)

ژانر: درام، جنگی
 محصول: ایران
 کارگردان: کیومرث پوراحمد
 بازیگران: خسرو شکیبایی، مهرداد صدیقیان،
 محمدرضا فروتن، الناز شاکردوست،
 کوروش سلیمانی

داستان: در زمان جنگ، «عیسی» سرباز نوجوان و یک رزمنده دیگر مأمور می‌شوند تا گروهی از اسرای عراقی را با اتوبوس به پشت جبهه منتقل کنند. رزمنده ایرانی در میدان مین مجروح می‌شود و مسئولیت اتوبوس به دوش عیسی می‌افتد. بین اسرا یک افسر بعضی منتظر فرصتی برای فرار است و...

درباره فیلم: ۱۲ فوریه برابر با ۲۳ بهمن، به عنوان «روز جهانی منع استفاده از کودک‌سربازان در مخاصمات مسلحانه و جنگ‌ها» نامگذاری شده است. هرچند ماده ۳۸ «پیمان‌نامه حقوق کودک» که ایران نیز به آن پیوسته، به صراحت استفاده از افراد زیر ۱۵ سال در جنگ را منع کرده است ولی در جنگ ایران و عراق کودکان بسیاری شرکت داشتند.

۳ دهه بعد، با شدت گرفتن تبلیغات ایدئولوژیک حکومتی شاهد نمایش گسترده فیلم‌هایی چون «۲۳ نفر» و «یدو» (از محصولات شرکت «اوج» وابسته به سپاه پاسداران) بودیم که با هدف توجیه استفاده از کودکان در جنگ تولید شدند. اما در سال‌های پیش از آن، فیلمسازان متعدد موفق شدند چند اثر ضدجنگ بسازند. از جمله فیلمی چون «اتوبوس شب» که تباهی و زشتی جنگ را به تصویر کشیده و همچنین حضور نوجوانان، افراد مسن و زنان در جبهه را زیر سوال می‌برد.

درباره فیلم: چندین سال فعالیت مؤثر و راهاندازی کارزارهای بزرگی مثل «اعدام نکنید» یا «لغو گام به گام اعدام» حاکی از تلاش فعالان اجتماعی و مدافعان حقوق بشر برای توقف مجازات اعدام در ایران است. این دسته از شهروندان معتقدند: (۱) «حق حیات» هیچ انسانی نباید نقض شود.

(۲) مجازات‌های غیرقابل برگشت مثل اعدام، عادلانه نیستند و امکان دارد پس از اجراء، بی‌گناهی متهم ثابت شود. (۳) بسیاری از متهمان از حق دسترسی به وکیل مدافع مناسب برای اثبات بی‌گناهی‌شان بی‌بهره‌اند.

روشنگری در این زمینه، می‌تواند به تغییر نگاه سنتی جوامع منجر شود. اما حکومت‌ها تا چه حد با شکستن تابوها کنار می‌آیند و از سوی دیگر، فعالان این عرصه باید چه بهایی بپردازند؟ «زندگی دیوید گیل» فیلمی تأثیرگذار است که ضمن نمایش درگیری دو طیف مخالف و موافق اعدام، دلایل هر دو گروه را بررسی می‌کند تا در نهایت به پیامی انسانی برسد.

زندگی دیوید گیل (۲۰۰۳) The Life of David Gale (2003)

ژانر: درام، هیجان‌انگیز
محصول: آمریکا
کارگردان: آلن پارکر
بازیگران: کوین اسپیسی، کیت وینسلت، لورا لینی، مت کراون، ملیسا مک‌کارتی

داستان: «دیوید گیل» استاد دانشگاه و از مخالفان مجازات اعدام، به قتل همکارش متهم می‌شود. پس از ۶ سال زندان، زمان اجرای حکم او فرا رسیده و گروه‌های موافق یا مخالف مجازات اعدام، تلاش دارند سایر شهروندان را با خود همراه کنند. گیل قبول می‌کند ماجرای خود را برای زن خبرنگاری تعریف کند و...

گورستان گرم‌های شبتاب (۱۹۸۸) Grave of the Fireflies (1988)

ژانر: درام، جنگی

محصول: ژاپن

کارگردان: ایسائو تاکاهاتا

صداپیشه‌ها: تسوتومو تاتسومی،

آیانو شیرائیشی، یوشیکو شینوهارا،

آکمی یاماگوچی

داستان: در اوج جنگ جهانی دوم، مادر خانواده در بمباران کشته می‌شود و «سیتا» پسر نوجوان باید از خواهر کوچکش مراقبت کند. پدر آن‌ها به جنگ رفته و بچه‌ها مجبورند به خانه عمه‌شان بروند. اما عمه رفتار خوبی با آن‌ها ندارد و بعد از مدتی سیتا و خواهرش از خانه او فرار می‌کنند و...

درباره فیلم: حیف است که از سینما حرف بزنیم و از انیمیشن‌های ژاپنی چیزی نگوییم؛ به‌ویژه که پای یکی از بهترین آثار ضدجنگ تاریخ سینما در میان باشد. فیلم بر اساس داستان کوتاهی از «آکیوکی نوساکا» ساخته شده و تا حدودی واقعی است. او در زمان جنگ یکی از خواهرانش را با بیماری، ناپدریش را در بمباران و بعد خواهرناتنی کوچکش را بر اثر سوءتغذیه از دست داد و این قصه را از روی احساس گناه و برای عذرخواهی از او نوشت. با وجود درخواست‌های متعدد ساخت فیلم از این داستان، نوساکا معتقد بود که سینما نمی‌تواند ویرانی و سیاهی جنگ را نمایش دهد و بازیگران کودک نمی‌توانند حس شخصیت‌ها را درآورند. تا اینکه «استودیو جیبلی» (مشهورترین سازنده انیمه‌های ژاپنی) پیشنهادش را مطرح کرد و فوری پذیرفته شد. فیلم هرچند تاریک و دلخراش است ولی با تمرکز بر مفهوم زندگی و لحظات زیبا بین دو کودک، به شاهکاری بدل شده که به قول یک هوادار: «دیدن دوباره‌اش جرأت می‌خواهد!»

درباره فیلم: «دالیا سوfer» می‌گوید

۹ ساله بوده که همراه خانواده‌اش ایران را ترک می‌کند. با روی کار آمدن اسلامگرایان، پدر او به بهانه یهودی‌بودن و با اتهام جاسوسی برای اسرائیل دستگیر شده و مدتی بعد با مصادره اموال خانوادگی‌شان توسط انقلابیون، مجبور به فرار از وطن می‌شوند. این نویسنده ایرانی-آمریکایی بر اساس سرگذشت خانواده خود و دیگر اقلیت‌های دینی که سرنوشتی مشابه داشتند، رمانی نوشت که دستمایه اثری سینمایی قرار گرفته است. تماشای این فیلم باعث می‌شود به جای روایت‌های تکراری و یک‌طرفه، این‌بار از دید گروهی از قربانیان انقلاب نظاره‌گر این حادثه تاریخی باشیم. جمهوری اسلامی چنین فیلم‌هایی را به «سیاه‌نمایی» متهم می‌کند، ولی واقعیت اینکه از همان ابتدا تا امروز با فشار شدید بر اقلیت‌های مذهبی و قومی به‌ویژه یهودیان و بهاییان، شهروندان بسیاری را قلع‌و‌قمع و از حقوق طبیعی‌شان محروم کرده است.

سپتامبرهای شیراز (۲۰۱۵)

Septembers of Shiraz (2015)

ژانر: درام، هیجان‌انگیز

محصول: آمریکا

کارگردان: وین بلر

بازیگران: آدرین برودی، سلما هایک، شهره آغداشلو، آنتونی عزیزی، گابریلا رایت

داستان: «اسحاق» جواهر فروش یهودی،

همراه خانواده‌اش زندگی آرامی در شیراز دارد. اما با وقوع انقلاب ۵۷ ناگهان همه‌چیز تغییر می‌کند. او توسط پاسداران انقلابی دستگیر و شکنجه می‌شود، سپس اموالش را مصادره می‌کنند. اسحاق به دنبال راهی برای نجات است و...

سینما
حقوق بشر

پیمان آدریانا (۲۰۱۷) Adriana's Pact (2017)

زنان: مستند، تاریخی
 محصول: شیلی
 کارگردان: لیست اوروخو
 با حضور: فرانسسیا ریواس گونزالز، ماریا استلا اورتیز، آدریانا ریواس، ماریا لوبسا اورتیز، مارینا گونزالز

موضوع: کارگردانی جوان برای اثبات بی‌گناهی خاله‌اش که مقیم استرالیا است، شروع به تحقیق می‌کند. «آدریانا ریواس» در دوران حکومت پینوشه کارمند سازمان اطلاعات و امنیت بوده و حالا به شکنجه و نقض حقوق زندانیان سیاسی متهم است. در گفتگو با خانواده، همکاران او و زندانیان سابق رازهای هولناکی افشا می‌شود...

درباره فیلم: عهد و پیمان آدریانا در جستجوی جواب این پرسش است که: «با خویشاوندان متهم به نقض حقوق بشر چه کنیم؟» زنی که در جنایات پلیس مخفی دوران دیکتاتوری (DINA) دست داشته، برای فرار از گذشته تاریکش به استرالیا مهاجرت می‌کند. او سال ۲۰۰۶ در سفری به شیلی بازداشت شده ولی با استفاده از آزادی مشروط از کشور می‌گریزد. خانم کارگردان با وجود دلبستگی شخصی و منع خانواده، هنگامی که از صحت اتهام‌های خاله آدریانا مطمئن می‌شود به جای پوشش گذاشتن یا ناچیز جلوه‌دادن آن، شجاعانه نقش او در خدمت به دیکتاتوری را افشا می‌کند. این فیلم در زمانه‌ای ساخته شده که گروهی در شیلی معتقدند برای ترمیم جراحات‌های تاریخ خونین این کشور، باید گذشته را رها کرد. اما کارگردان می‌گوید: «فیلم من نشان می‌دهد که تنها راه جلوگیری از تحریف یا تکرار تاریخ، به یاد سپردن آن است.»

درباره فیلم: «دیشموک» نام شهر کوچکی در استان کهگیلویه و بویراحمد است که به «پایتخت خودسوزی زنان» معروف شده. اما در سطح وسیع‌تر، این استان ایلام است که بالاترین آمار خودسوزی را نه فقط در ایران، بلکه در کل خاورمیانه دارد. مهم‌ترین عامل این پدیده دردناک، فقر و خشونت خانگی عنوان شده و بیشترین قربانیان آن هم زنان هستند. درد خودسوزی چنان است که یکی از اساتید دانشگاه علوم پزشکی در مصاحبه‌ای به زنان پیشنهاد کرده بود به جای آتش‌زدن خود، از روش‌های دیگر برای خودکشی استفاده کنند که زودتر بمیرند و مطمئن باشند نجات پیدا نمی‌کنند تا بدن سوخته‌شان را سال‌ها بر دوش بکشند! «بمانی» فیلم سیاه و تلخی است، درست همان چیزی که در واقعیت زندگی بعضی زنان وجود دارد و متأسفانه همچنان خودسوزی تنها شیوه اعتراض آن‌ها به شرایط پُرنرج‌شان است.

بمانی (۱۳۸۰)

Bemani (2002)

ژانر: درام، اجتماعی

محصول: ایران

کارگردان: داریوش مهرجویی

بازیگران: علی‌اصغر عباسی، ندا آقایی،

حبیب رضایی، معصومه بخشی،

بیوک میرزایی

داستان: زندگی پرنج ۳ دختر ایلامی

به نام‌های «مدینه»، «تسیم» و «بمانی» که قربانی تعصب سنتی خانواده یا ازدواج اجباری با مردانی مسن می‌شوند. یکی به دست اعضای خانواده‌اش کشته می‌شود و دو دختر دیگر خودسوزی می‌کنند و...

در باره فیلم: در ایران که با معضل

اعدام درگیر است، به زشتی‌های این مجازات غیرانسانی چندان پرداخته نشده. حتی نمایش لحظه اجرای حکم هم جزو تابوها است و به عنوان نمونه، فیلم‌هایی مثل «متری شش و نیم» و «عصبانی نیستم» که چنین صحنه‌های دلخراشی را به تصویر کشیده بودند، دچار سانسور شدند. اما در سینمای جهان، فیلم تأثیرگذاری مثل «رقصنده در تاریکی» ساخته شده که جدا از مذمت کلی مجازات اعدام، حس لحظه نفس‌گیر اجرای حکم را هم به بیننده منتقل می‌کند.

شاید دیدن این فیلم برای همه انسان‌ها ضروری باشد؛ نه به خاطر اینکه نامش در فهرست بهترین‌ها یا «فیلم‌هایی که قبل از مرگ باید دید» آمده، بلکه به خاطر پیام انسانی‌اش باید ببینیم و به موافقان اعدام هم اصرار کنیم که ببینند و بیشتر فکر کنند.

رقصنده در تاریکی (۲۰۰۰) Dancer in the Dark (2000)

ژانر: درام، موزیکال

محصول: نروژ

کارگردان: لارس فون تریه

بازیگران: بیورک، دیوید مورس، پتر

استورمار، کاترین دونو، کارا سیمور

داستان: «سلما» زن جوانی است که به تنهایی پسرش را بزرگ می‌کند. چشم‌های او بر اثر یک بیماری به سوی نابینایی می‌رود و پسرش نیز همین بیماری را از او به ارث برده. روزی مرد همسایه پول‌های او که برای درمان چشم پسرش پس‌انداز کرده را می‌دزد، سلما اتفاقی او را می‌کشد و به اعدام محکوم می‌شود و...

درباره فیلم: فیلمی از «کن لوچ» کارگردان انگلیسی مدافع طبقات محروم و به‌ویژه کارگران، که نام جالبی دارد. نان و گل‌های سرخ (یا نان و رُزها) شعاری سیاسی است برگرفته از یک جمله «هلن تاد» فعال اجتماعی و مدافع حقوق زنان کارگر در سال ۱۹۱۱ که گفته بود: «هم نان می‌خواهیم، هم گل‌سرخ.» عبارتی کوتاه که به مطالبه اصلی کارگران یعنی: دستمزدهای عادلانه و شرایط شغلی شرافتمندانه در کنار یکدیگر، اشاره داشت. اعتصاب موفق کارگران نساجی لارنس در سال ۱۹۱۲ با همین آرمان، به عنوان «اعتصاب نان و گل‌های سرخ» شناخته می‌شود. در صحنه‌هایی از فیلم، کارگران معترض سرود معروف این شعار را می‌خوانند و برای دستیابی به «حق تشکیل سندیکا» تظاهرات می‌کنند؛ چیزی که در «اعلامیه جهانی حقوق بشر» به عنوان یکی از حقوق اساسی انسان‌ها پذیرفته شده است.

نان و گل‌های سرخ (۲۰۰۰) Bread and Roses (2000)

ژانر: درام، اجتماعی
محصول: انگلستان، آلمان
کارگردان: کن لوچ
بازیگران: پیلا پادیدا، آدرین برودی، الپیدیا کاریو، لیلین هارست، ران پرلمن

داستان: «مایا» و خواهرش مهاجران مکزیک هستند که در ساختمان‌های اداری لس‌آنجلس به عنوان نظافتچی کار می‌کنند. آن‌ها بعد از آشنایی با «سم» که جوان فعال و پر شوری است، وارد مبارزه برای تشکیل سندیکای کارگری خود می‌شوند و...

خانۀ دختر (۱۳۹۳)

The Girl's House (2015)

ژانر: درام، اجتماعی

محصول: ایران

کارگردان: شهرام شاه‌حسینی

بازیگران: رعنا آزادی‌ور، پگاه آهنگرانی،

حامد بهداد، باران کوثری، بابک کریمی،

رویا تیموریان

درباره فیلم: آزار دختران توسط خانواده (خشونت خانگی)، اهمیت بکارت در جامعه سنتی، و البته فرزندکشی تم اصلی این اثر است. تابوهایی که باعث شد پس از نمایش فیلم در جشنواره فجر، با حاشیه‌های فراوانی مواجه و بخش‌هایی از داستان آن حذف شود. «خانۀ دختر» حتی پس از سانسور و نمایش با زمان غیرعادی فقط ۱ ساعت و ۱۵ دقیقه، اکران محدودی داشت و زود از پرده سینماها پایین کشیده شد. فیلمنامه اثر توسط «پرویز شهبازی» نوشته شده که ابتدای دهه ۸۰ با فیلم «نفس عمیق» درباره بحران جوانان هشدار داد و سابقه کارگردانی چند فیلم اجتماعی مهم دیگر (مالاریا، طلا، دربند و...) را هم در کارنامه دارد. در سینمای ایران سرنوشت تمام فیلم‌هایی که به معضلات اجتماعی عمیق می‌پردازند، قلع‌وقمع یا توقیف طولانی‌مدت است؛ از خانۀ پدری گرفته تا خانۀ دختر.

داستان: «سمیرا» دختر جوانی است که روز قبل از ازدواج، به اصرار مادر همسرش برای «آزمایش بکارت» به پزشکی قانونی برده می‌شود اما در خیابان خودکشی می‌کند. دو دوست همکلاسی او که به دنبال کشف دلیل مرگ سمیرا هستند، متوجه می‌شوند پدر او رازی را مخفی می‌کند و...

درباره فیلم: این داستان واقعی اعتصاب غذای زندانیان ایرلندی و روزهای پایانی زندگی یکی از رهبران شان یعنی «بابی ساندز» است؛ مردی که به عنوان اسطوره مقاومت و مبارز راه آزادی شناخته می‌شود. او در نهایت دچار عوارض جسمی متعدد مثل نارسایی کلیه، فشارخون پایین، زخم‌معه و زخم‌بستر شد و ۶۶ روز پس از شروع اعتصاب درگذشت. این ماجرا موجب اعتراضات حقوق بشری بین‌المللی و عقب‌نشینی دولت بریتانیا شد، هرچند ساندز و اکثر همراهانش دیگر زنده نبودند. «اعتصاب غذا» به معنی خودداری از خوردن و نوشیدن، تصمیمی سخت است که زندانی به عنوان «آخرین راهکار» در جهت اعتراض به نقض حقوقش، به آن دست می‌زند. چرا که عوارض جسمی ناشی از آن تا پایان عمر همراه او خواهد بود، و حتی ممکن است مثل «هدی صابر»، «وحید صیادی نصیری»، «عادل کیانپور» و ده‌ها زندانی سیاسی دیگر بر اثر اعتصاب غذا جان خود را از دست بدهد.

گرسنگی (۲۰۰۸)

Hunger (2008)

ژانر: درام، سیاسی

محصول: ایرلند

کارگردان: استیو مک‌کوئین

بازیگران: مایکل فاسبندر، لیام کانینگهام، استوارت گراهام، بریان میلیگان، هلنا برین

داستان: سال ۱۹۸۱، «بابی ساندز» و

دیگر اعضای ارتش جمهوری‌خواه ایرلند در زندان‌های بریتانیا اعتصاب کرده‌اند. آن‌ها در اعتراض به لغو قانون تمایز زندانیان سیاسی، از پوشیدن لباس یا رفتن به حمام خودداری می‌کنند. بابی و چند زندانی دیگر اعتصاب غذایی طولانی را آغاز می‌کنند و...

سینما
حقوق بشر

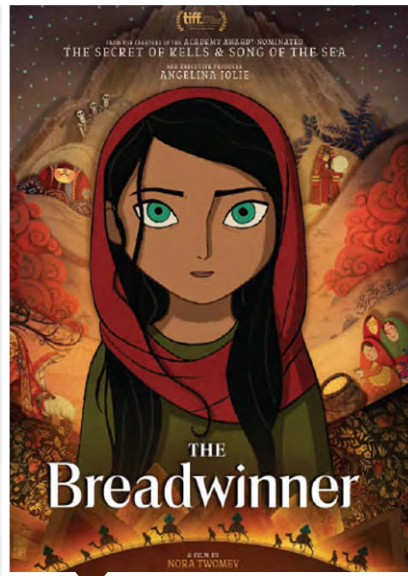
اشباح گویا (۲۰۰۶)

Goya's Ghosts (2006)

ژانر: درام، تاریخی
 محصول: اسپانیا
 کارگردان: میلوش فورمن
 بازیگران: خاویر باردِم، ناتالی پورتمن،
 استلان اسکاشگورد، رندی کواید، ژوزه
 لوئیس گومز

داستان: قرون وسطی در اسپانیا، دختر نوجوان یک خانواده ثروتمند بر اثر اتفاقی ساده به یهودی بودن متهم شده و با تصمیم دادگاه تفتیش عقاید به زندان می‌افتد. یک کشیش فرصت طلب از او و خانواده‌اش سواستفاده می‌کند، در حالی که «فرانسیسکو گویا» نقاش مشهور شاهد این وقایع است و...

درباره فیلم: یکی از بهترین آثار نمایشی در نهمین «شکنجه» که از دل تاریکی قرن‌های ۱۸ و ۱۹ میلادی روایت می‌شود. یعنی زمانی که مذهبی‌ها قدرت فراوان داشتند و کلیسا با برپایی «دادگاه‌های تفتیش عقاید» دوران سیاهی را در اروپا رقم زد. به‌ویژه با شکنجه‌های هولناک قرون وسطایی به قصد اعتراف‌گیری. در سکانسی تأثیرگذار، شکنجه‌گر خود اسیر شکنجه می‌شود تا وادار به اعتراف شده و بپذیرد که هر انسانی زیر شکنجه مجبور به اعترافات دروغین می‌شود. تماشای این فیلم برای ما غم‌انگیزتر است چون در کشور خودمان بارها شاهد چنین وقایعی بودیم: برپایی دادگاه‌های نمایشی (سال ۸۸)، تفتیش عقاید در دادگاه‌های انقلاب (تواب‌سازی دهه ۶۰) و پرونده‌هایی مثل ترورهای هسته‌ای که بعد مشخص شد تمام متهمان تحت شکنجه وادار به اعتراف شده‌اند.

درباره فیلم: حوادثی که طی چند دهه گذشته منجر به رنج، مرگ و آوارگی شهروندان افغانستان شدند از حساب خارج است. اما بزرگ‌ترین بلای نازل‌شده بر مردم همسایه ما، تاجر دینی بود. به‌ویژه زنان و دختران افغانستانی که هر بار گروه تروریستی طالبان حاکم شد از کمترین حقوق انسانی‌شان محروم شدند، و در حکومت غیرطالبان هم هدف اصلی حملات انتحاری قرار داشتند. فیلم انیمیشن «نان‌آور» داستان رنج‌ها و آرزوهای یکی از این دختران است که بر اساس رمان «پروانه» اثر «دبورا الیس» ساخته شده. یکی از تهیه‌کنندگان این فیلم «انجلینا جولی» بازیگر مشهور هالیوود است که پس از سلطه مجدد طالبان، اعلام کرد می‌خواهد به «شنیده‌شدن صدای زنان افغانستان» کمک کند. * پیش‌تر هم فیلم «اسامه» (۲۰۰۳، صدیق برمک) داستانی مشابه را به تصویر کشیده بود.

نان‌آور (۲۰۱۷)

The Breadwinner (2017)

ژانر: درام، جنگی
 محصول: ایرلند، کانادا
 کارگردان: نورا توومی
 گویندگان: سارا چادری، نورین گولامگاس، لارا صدیق، علی بدشاه، علی کاظمی، کین مهون

داستان: دختری افغانستانی به نام «پروانه» که پدرش توسط نیروهای حکومت طالبان دستگیر شده، مجبور می‌شود برای تأمین مخارج و هزینه‌های زندگی مادر و خواهرش موهای خود را کوتاه کرده و با پوشیدن لباس پسرانه وارد بازار کار شود و...

ایستگاه فروتویل (۲۰۱۳) Fruitvale Station (2013)

ژانر: درام، زندگینامه
محصول: آمریکا
کارگردان: رایان کوکلیر
بازیگران: مایکل بی. جوردن، اوکتاویا اسپنسر، ملونی دیاز، کوین دوراند، چاد مایکل مورای

داستان: «اسکار» جوان آمریکایی سیاهپوستی است که تازه بچه‌دار شده و می‌خواهد زندگی شرافتمندانه‌ای برای خود بسازد. او صبح روز کریسمس مقابل چشم دوست‌دخترش و چند دوست دیگر به صورت اتفاقی توسط نیروهای پلیس بازداشت می‌شود و...

درباره فیلم: پس از کشته‌شدن «جورج فلویید» شهروند رنگین پوست آمریکایی و اعتراضات گسترده در این کشور، سیاستمداران جمهوری اسلامی در تریبون‌ها اشک ریختند و با «مردم مستضعف آمریکا» همدردی کردند. مضحک اینکه در همان روزها - پس از ۷ ماه انکار و حاشا- بالاخره وزیر کشور آمار مخدوشی از تعداد شهروندان کشته‌شده در اعتراضات آبان ۹۸ ارائه کرد! درباره تبعیض، نژادپرستی و خشونت پلیس آمریکا پیش‌تر به فیلم «دیترویت» اشاره کردیم. «ایستگاه فروتویل» هم داستان واقعی «اسکار گرنت» ۲۲ ساله است که صبح کریسمس ۲۰۰۹ توسط پلیس بازداشت شد ولی به ضرب گلوله به قتل رسید. انتشار فیلم حادثه، خشم و اعتراض شدیدی را در آمریکا رقم زد. اما مسئله این است که آنجا شهروندان از حق اعتراض برخوردارند، و هنرمندان هم با استفاده از حق آزادی بیان می‌توانند در این باره فیلم بسازند. برای کشته‌شدن گاه و بیگاه شهروندان ایرانی چه کسی توانست تظاهرات کند، چه کسی توانست فیلم بسازد؟

درباره فیلم: سال ۱۳۹۹ کمپانی مشهور «نت فلیکس» حق پخش آنلاین این فیلم را خرید تا «فصل کرگدن» نخستین اثر یک فیلمساز ایرانی با عوامل ایرانی باشد که در شبکه جهانی این غول اینترنتی عرضه می‌شود. «بهمن قبادی» که در آثار قبلی‌اش به معضلات اجتماعی با زمینه قومیتی پرداخته بود، در پنجمین فیلم خود - که اجباراً خارج از ایران ساخته شد- زندانیان سیاسی، شکنجه و تبعید مخالفان را به تصویر کشیده و آن را به «صانع زاله» و «فرزاد کمانگر» دو جوان کرد که قربانی سرکوب شدند، تقدیم کرده است. برای تماشاگران ایرانی اینکه پس از سال‌ها دوباره «بهروز وثوقی» هنرمند محبوب تبعیدی را در فیلمی ایرانی می‌دیدند، دیوانه‌کننده بود. ضمن اینکه بازی «مونیکا بلوچی» ستاره بین‌المللی، «آرش» خواننده پاپ و چند ستاره ترک، و نیز موسیقی جادویی «کیهان کلهر» از ویژگی‌های جذاب این فیلم به شمار می‌رود.

فصل کرگدن (۲۰۱۳)

Rhino Season (2012)

ژانر: درام

محصول: ترکیه

کارگردان: بهمن قبادی

بازیگران: بهروز وثوقی، مونیکا بلوچی،

یلماز اردوغان، برن سات، جانر چیندروک،

آرش لباف

داستان: «ساحل فرزاد» شاعری که

در جریان انقلاب ۵۷ به زندان افتاده، بعد از ۳۰ سال آزاد شده و برای پیدا کردن همسرش «مینا» به ترکیه می‌رود. او با تبعیدی‌های دیگر مواجه می‌شود و مینا را در حالی می‌یابد که با شکنجه‌گر او در زندان، زندگی می‌کند و...

سینما
حقوق بشر

مهتاب (۲۰۱۶)

Moonlight (2016)

ژانر: درام، اجتماعی
محصول: آمریکا

کارگردان: بری جنکینز

بازیگران: تراوانته رودز، ماهرشالا علی،
نائومی هریس، اندره هلند، جنل مونی،
اشتون سندرز

داستان: «شاپرون» کودک سیاهپوستی

که در محله‌ای فقیر و بدنام زندگی می‌کند،
با رسیدن به سن بلوغ متوجه می‌شود
همجنسگرا است. او با یک فروشنده
موادمخدر آشنا می‌شود که گذشته‌ای مشابه
داشته و...

در باره فیلم: ماه ژوئن به عنوان «ماه افتخار اقلیت‌های جنسی و جنسیتی» نامگذاری شده است. در ایران این گروه شهروندان همواره از سوی حکومت تحت فشارند و حق هویت آن‌ها به رسمیت شناخته نمی‌شود. در سال‌های اخیر، قتل «علیرضا فاضلی منفرد» جوان همجنسگرای اهوازی به دست مردان خانواده‌اش و بازداشت مدیر یک کانال تلگرامی همجنسگرایان با اتهام «افساد فی‌الارض» از خبرسازترین موارد سرکوب اقلیت‌های جنسی بود که در دنیا بازتاب پیدا کرد. قوانین ناقص و ناقض حقوق بشر، و نیز نفرت‌پراکنی و تبلیغات منفی حکومتی راه را برای خشونت علیه این افراد هموار کرده. تماشای «مهتاب» می‌تواند خودآموز ما برای رفتار صحیح با اقلیت‌های جنسی باشد. این فیلم که بر اساس رمان «پسرهای سیاه زیر نور مهتاب آبی به نظر می‌رسند» ساخته شده، در هشتاد و نهمین دوره جوایز اسکار موفق به کسب جایزه بهترین فیلم سال شد.

درباره فیلم: حضور نیروهای نظامی ایران در جنگ داخلی سوریه، یکی از سیاست‌های پرهزینه جمهوری اسلامی و مورد انتقاد افکار عمومی است. با اینکه حکومت در جوسازی تبلیغاتی خود مدعی نبرد با گروه داعش و دفاع از اماکن مذهبی شیعه بود، اما در واقع برای حفظ حکومت خانواده اسد در سوریه تلاش می‌کرد. حضور نیروهای خارجی مختلف باعث شد جنگ در این کشور بیش از یک دهه ادامه پیدا کند و علاوه بر ویرانی زیرساخت‌ها، زندگی شهروندان سوری هم تحت تأثیر خون و مرگ و خشونت قرار گیرد. در این مستند تکان‌دهنده، شاهد نابودی زندگی پدران و بزرگ‌شدن فرزندان هستیم که با بمب دست‌ساز بازی می‌کنند و در قالب «کودک‌سرباز» برای پیوستن به نیروهای پیکارجو آموزش می‌بینند. سرنوشتی که آن‌ها را از حقوق طبیعی خود محروم می‌کند و گویا گریزی از آن نیست.

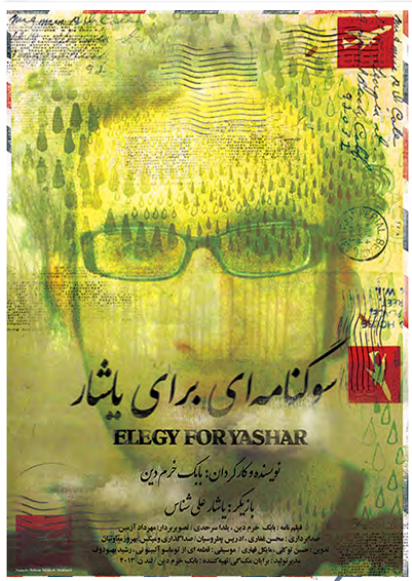
از پدران و پسران (۲۰۱۷) Of Fathers and Sons (2017)

ژانر: مستند، جنگی
محصول: آلمان
کارگردان: طلال دیرکی
با حضور: ابو اسامه، ایمن اسامه، اسامه اسامه، ان فابینی

موضوع: مستندساز سوری که به خاطر جنگ در کشورش به اروپا مهاجرت کرده، برای ساخت فیلم به وطن برمی‌گردد. او دو سال در کنار خانواده یک عضو گروه‌های جهادی اسلامی زندگی کرده و سبک زندگی غیرمعمول شهروندان عادی در جنگ داخلی را به تصویر می‌کشد و...

سینما
حقوق بشر

۷۴

سوگنامه‌ای برای یاشار (۱۳۹۴) Elegy For Yashar (2015)

ژانر: درام، اجتماعی
 محصول: ایران
 کارگردان: بابک خرم‌دین
 بازیگران: یاشار علی‌شناس، سولومون
 میناسیان، فریده ارجمندی، شیوا
 فرهنگیان، ترنج کشانی

داستان: «یاشار» جوان دانشجویی است که در لندن تحصیل می‌کند. او پس از چند سال دچار مشکل مالی و دلتنگی برای خانواده‌اش شده. یاشار بین ماندن در غربت یا برگشتن به ایران مردد است و...

درباره فیلم: قتل «بابک خرم‌دین» و ۲ عضو دیگر خانواده او توسط پدر و مادرش، یکی از تکان‌دهنده‌ترین پرونده‌های جنایی در تاریخ ایران است. این هنرمند ناکام، در اولین و آخرین فیلم بلندی که ساخت تجربه خودش از رنج مهاجرت و دلتنگی را روایت می‌کند؛ همان احساساتی که در دنیای واقعی به بازگشت او به وطن و آن جنایت فجیع منتهی شد. گرچه در هنر ما سابقه «فرزندکشی» به داستان دیرین «رستم و سهراب» بازمی‌گردد، ولی امروز در سینمای ایران از «سوگنامه‌ای برای بابک خرم‌دین» یا «رومینا اشرفی» دختر ۱۳ ساله‌ای که توسط پدرش سر بریده شد، اثری دیده نمی‌شود. فعالان اجتماعی معتقدند نواقص قانونی باعث شده پدران ابایی از فرزندکشی نداشته باشند، چنان‌که قوانین تبعیض‌آمیز (به‌ویژه علیه زنان) منجر به افزایش موارد قتل‌های ناموسی یا با انگیزه‌های متعصبانه است.

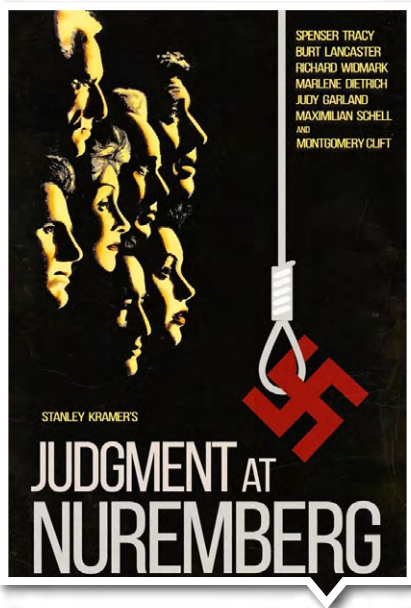

درباره فیلم: تماشای این فیلم اهمیت حفظ سلامت طبیعت، دسترسی به آب سالم و بهداشتی، و همچنین نقش رسانه‌ها و رسالت حرفه‌ای روزنامه‌نگاران را به ما یادآوری می‌کند. این داستان واقعی «یوجین اسمیت» عکاس مجله مشهور لایف است که در سه سال پایانی زندگی خود (۱۹۷۱ تا ۷۳) با آخرین رمق‌هایش به کمک مردم شهر میناماتا رفت تا تأثیر هولناک آب آلوده بر زندگی بشر و تولد کودکان دارای معلولیت شدید را با عکس‌هایش به جهانیان نشان دهد. انتشار این گزارش مصور تکان‌دهنده به یک رسوایی بزرگ منجر شد و صاحبان صنایع آلاینده (کارخانه «چیسو») مجبور به پذیرش مسئولیت و پرداخت خسارت به آسیب‌دیدگان شدند. گفتنی است در سال ۲۰۱۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد پس از ۱۵ سال مذاکره، با صدور قطعنامه‌ای دسترسی به آب آشامیدنی سالم و سیستم تخلیه فاضلاب را یکی از حقوق اساسی انسان‌ها اعلام کرد.

میناماتا (۲۰۲۰) Minamata (2020)

ژانر: درام، زندگینامه
محصول: آمریکا، انگلستان
کارگردان: اندرو لویتاس
بازیگران: جانی دپ، مینامی، هیرویوکی سانادا، جون کونیمورا، ریو کاسه، بیل نای

داستان: «یوجین» عکاس مشهوری که در سال‌خوردگی انگیزه‌های کاری خود را از دست داده، از فاجعه‌ای زیست‌محیطی در ژاپن مطلع می‌شود. بومیان یک شهر ساحلی بر اثر پس‌آب آلوده یک کارخانه مواد شیمیایی دچار مسمومیت جیوه شده‌اند. یوجین به ژاپن می‌رود و...

محاكمه در نورنبرگ (۱۹۶۱) Judgment at Nuremberg (1961)

ژانر: درام، جنگی
 محصول: آمریکا
 کارگردان: استنلی کرامر
 بازیگران: اسپنسر تریبسی، جودی گارلند،
 ماکسیمیلیان شل، برت لنکستر، مارلنه
 دیتريش

داستان: سال ۱۹۴۸ یک قاضی آمریکایی به نام «دان هیوود» مأمور می‌شود به آلمان برود تا در دادگاهی که برای رسیدگی به جنایات چهار نفر از سران حزب نازی تشکیل شده، قضاوت کند. این دادگاهی مهم است که چشم تمام جهانیان به آن دوخته شده و...

درباره فیلم: سه سال پس از پایان جنگ جهانی دوم، کشورهای پیروز (متفقین) محاکمه عاملان جنایت علیه بشریت را آغاز کردند. اهمیت این دادگاه بین‌المللی علاوه بر بی‌سابقه بودن، در تأثیرش بر نگاه انسان به اخلاقیات، مسئولیت شخصی و مفاهیمی چون عدالت و دادخواهی بود. سال‌ها بعد، بازداشت ژنرال پینوشه (دیکتاتور شیلی) در انگلیس، موج جدید امید را در دل آسیب‌دیدگان جنایات حکومتی ایجاد کرد. در ایران هم خانواده‌های بسیاری از جمله زندانیان اعدام‌شده در کشتار سال ۱۳۶۷ امیدوارند روزی عاملان این جنایت در دادگاهی عادلانه محاکمه شوند. حتی ریاست جمهوری «ابراهیم رئیسی» یکی از سه عضو «هیئت مرگ» که در مورد جان زندانیان تصمیم می‌گرفتند، مانع آن نیست که به سرنوشت «حمید نوری» دچار نشود. این دادیار سابق زندان اوین که در سوئد بازداشت شد، با اتهام مشارکت در کشتار زندانیان سیاسی محاکمه‌ای طولانی داشت و در نهایت به حبس ابد محکوم شد.

درباره فیلم: در بسیاری از کشورها «روز جهانی کارگر» (یکم ماه مه، برابر با ۱۱ اردیبهشت) جهت ارج گذاشتن به نقش کارگران در جامعه، تعطیل رسمی است. یکی از مشهورترین آثار سینمای ایران با موضوع کارگران و مشکلات این قشر زحمتکش، توسط «رخشان بنی اعتماد» ساخته شده. او که از مهم‌ترین کارگردان‌های زن ایران محسوب می‌شود، در سیزدهمین فیلم بلندش سراغ شخصیت‌های فیلم‌های قبلی خود رفته و سرنوشت آدم‌های: روسری آبی، زیر پوست شهر، گیلانه، خارج از محدوده و... را دنبال می‌کند در حالی که هر کدام از کاراکترها درگیر مشکلات اجتماعی مختلفی هستند. این فیلم که جایزه‌های بسیاری از جمله بهترین فیلمنامه هفتاد و یکمین جشنواره فیلم ونیز را برنده شده، علاوه بر نمایش زندگی و مشکلات کارگران، به مسائلی چون سانسور و سرکوب سیستماتیک حکومتی نیز اشاره دارد.

قصه‌ها (۱۳۹۲)

Tales (2014)

ژانر: **درام، اجتماعی**

محصول: **ایران**

کارگردان: **رخشان بنی اعتماد**

بازیگران: **مهدی هاشمی، فاطمه معتمدآریا،**

فرهاد اصلانی، پیمان معادی، باران کوثری،

محمد رضا فروتن

داستان: یک مستندساز اجتماعی زندگی چند نفر از مردم عادی و مشکلات‌شان را دنبال می‌کند. از جمله گروهی از کارگران که حقوق‌شان عقب افتاده و قصد دارند برای اعتراض، با مینی‌بوس به مقابل اداره‌ای دولتی رفته و تجمع کنند اما در میان راه توسط مأموران متوقف می‌شوند و...

سینما
حقوق بشر

درباره فیلم: این اثر که بر اساس داستان «۴۵۱ درجه فarenهایت» اثر «ری بردبری» نویسنده مشهور آمریکایی ساخته شده، اعتراضی باشکوه به سانسور یا ممنوعیت تفکر و دانش است. مبارزه با «گردش آزاد اطلاعات» و پایمال کردن حق آزادی اندیشه شهروندان، یکی از نشانه‌های آشکار حکومت‌های دیکتاتوری به حساب می‌آید. در ایران نیز ممیزی گسترده باعث شد تیراژ کتاب‌ها به شدت سقوط کرده و ارتباط نویسندگان و خوانندگان به کلی قطع شود. حکومت جمهوری اسلامی در اقدامی دیگر علیه آزادی اندیشه و آزادی بیان، طرح «صیانت از حقوق کاربران در فضای مجازی و ساماندهی پیام‌رسان‌های اجتماعی» را در مجلس مطرح کرد تا کاربران ایرانی از قطع اینترنت جهانی به بهانه راه‌اندازی «اینترنت ملی» نگران باشند.

فارنهایت ۴۵۱ (۱۹۶۶)

Fahrenheit 451 (1966)

ژانر: درام، علمی-تخیلی

محصول: انگلستان

کارگردان: فرانسوا تروفو

بازیگران: اسکار ورنر، جولی کریستی، سربیل

کیوزک، آنتون دیفرینگ، جرمی اسپنسر

داستان: در جهانی خیالی که کتاب ممنوع شده و صاحبان کتاب به عنوان دشمن امنیت ملی کشته می‌شوند، «مونتاگ» مأمور سازمان آتش‌نشانی است و وظیفه سوزاندن کتاب‌ها را برعهده دارد. ورود زنی مرموز به زندگی مونتاگ باعث می‌شود او برای خواندن کتاب کنجکاو شود و...

* سال ۲۰۱۸ نسخه جدیدی از این فیلم توسط «رامین بحرانی» در هالیوود ساخته شد که چندان موفق نبود.

درباره فیلم: روایتی واقعی از بی‌عدالتی و اجرای عدالت - هرچند دیر هنگام. ۲ کتاب مستند از جمله «زندگینامه خودنوشت» «زندگینامه خودنوشت» «روبین کارتر» معروف به هاریکین (توفان) منبع ساخت فیلم بوده‌اند. این بوکسور مشهور، با اتهامی مشکوک و در پرونده‌ای بر اساس «نفرت‌زادی» محکوم شد و ۱۹ سال به زندان افتاد. فیلم علاوه بر داستان چگونگی قربانی شدن هاریکین توسط دادگاه و خشونت پلیس، به تلاش گروهی از فعالان اجتماعی می‌پردازد که با کمک وکلای متعهد برای رفع اتهام و آزادی این زندانی رنگین‌پوست تلاش کردند. همچنین علاوه بر نمایش زشتی نژادپرستی و تبعیض، بر نقش مسئولیت شخصی و انسان‌دوستی تأکید می‌شود. در زمانه‌ای که وکلای مدافع حقوق بشر کشورمان همراه فعالان سیاسی در زنداند، تماشای این فیلم را به شما توصیه می‌کنیم.

توفان (۱۹۹۹)

The Hurricane (1999)

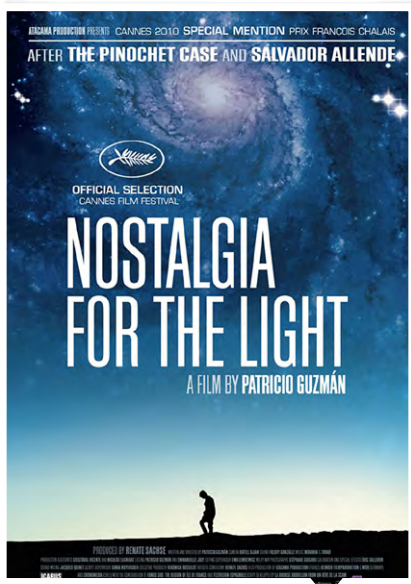
ژانر: درام، ورزشی
محصول: آمریکا

کارگردان: نورمن جویسون

بازیگران: دنزل واشنگتن، وایسلس ریون
شانون، دبورا کارا اونگر، لیو شریبر، جان هانا

داستان: نوجوانی سیاهپوست که توسط یک گروه از فعالان اجتماعی حمایت می‌شود، با خواندن کتاب خاطرات بوکسوری به نام «هاریکین» تحت تأثیر قرار گرفته و برایش نامه می‌نویسد. او تصمیم می‌گیرد به این قهرمان فراموش شده که در زندان است کمک کند و...

سینما
حقوق بشر

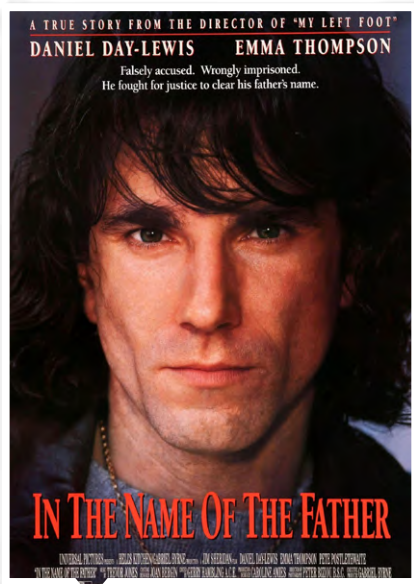

نوستالژی برای نور (۲۰۱۰) Nostalgia for the Light (2010)

ژانر: مستند، تاریخی
 محصول: فرانسه، شیلی
 کارگردان: پاتریشیو گوسمان
 با حضور: گاسپار گالاس، لائوتارو نونی، بس،
 لوئیس انریکس، میگل لائو، ویولتا بریوس

موضوع: در بیابان برهوت شمال شیلی، زمان معنای دیگری دارد. باستان‌شناسان در پی آثار تاریخ گذشته‌اند، ستاره‌شناسان در رصدخانه‌ای معروف به نور ستارگان میلیون‌ها سال پیش می‌نگرند. همچنین زنانی که در جستجوی استخوان عزیزان‌شان زمین را می‌کاوند. اینجا اردوگاه کار اجباری و محل «ناپدیدسازی قهری» زندانیان سیاسی است و...

درباره فیلم: نوستالژی یا دلتنگی برای نور، همراه با «دکمه صدفی» و «کوردیلرای رویاها» سه‌گانه مستندی از «پاتریشیو گوسمان» درباره تاریخ و انسان در جغرافیای شیلی است. این فیلمساز مشهور که به ایران هم سفر کرده، با آثار درخشانی مثل «سالوادور آینده» و «نبرد شیلی» شناخته شد و چند دهه پس از کودتا و دوران پینوشه، همچنان درباره تأثیر دیکتاتوری و جنایت دولتی فیلم می‌سازد. او این سه‌گانه را در واکنش به طرح محدود کردن درس تاریخ در مدارس و دانشگاه‌ها (به بهانه پشت‌سر گذاشتن دوره خونبار ژنرال پینوشه) آغاز کرد و با نگاهی شاعرانه، علیه فراموشی عامدانه موضع گرفت. تکان‌دهنده‌ترین بخش فیلم نمایش زنان عزادار است که در بیابان به جستجوی استخوان و بقایای گمشدگان خود می‌گردند و از فراموش شدن توسط جامعه و تلاش خود برای «دادخواهی» می‌گویند. بدون شک این فیلم یکی از بهترین آثاری است که در کتاب حاضر به شما معرفی می‌شود.

درباره فیلم: کارگردان و بازیگری که در «پای چپ من» (۱۹۸۹) همکاری موفق داشتند، دوباره به هم پیوستند تا اثر ماندگار دیگری رقم بخورد. فیلمی بر اساس کتاب خاطرات «جری کانلون» زندانی ایرلندی که در نبردی طولانی برای عدالت، ۱۵ سال تلاش کرد بی‌گناهی‌اش را اثبات کند. سال ۱۹۷۴ پس از بمب‌گذاری جبهه آزادی‌بخش ایرلند (IRA) در یک بار انگلیسی، جری و چند هم‌وطنش در پرونده موسوم به «گیلفورد فور» محاکمه و زیر فشار مجبور به اعتراف علیه خود شدند. دشواری زندگی مردم عادی تحت خسونت‌های سیاسی، بازجویی‌های غیرانسانی و بازی‌های روانی برای وادار کردن زندانیان به اعتراف علیه خود یا دیگران، پرونده‌سازی، دادگاه‌های نمایشی ناعادلانه، بازداشت اعضای خانواده برای فشار به زندانی، بیماری و مرگ در حبس و... در این فیلم به تصویر کشیده شده و تقبیح می‌شود.

به نام پدر (۱۹۹۳)

In the Name of the Father (1993)

ژانر: درام، زندگینامه
 محصول: ایرلند، انگلستان
 کارگردان: جیم شریدان
 بازیگران: دنیل دی-لوئیس، بیت پاستویت، اما تامسون، آلسیون کرازی، جان لینچ، دنیس هوثورن

داستان: «جری» جوان سرکش ایرلندی، با دردسر بسیار به لندن می‌رود تا آرزوهایش را دنبال کند. اما پس از انفجاری تروریستی، او و ۳ مهاجر ایرلندی دیگر بازداشت و در دادگاهی یک‌طرفه محاکمه می‌شوند. جری که به حبس ابد محکوم شده، همراه پدرش به زندان می‌افتد و...

سونامی (۱۳۹۷)

Tsunami (2019)

ژانر: درام، ورزشی

محصول: ایران

کارگردان: میلاد صدرعاملی

بازیگران: بهرام رادان، مهرداد صدیقیان،

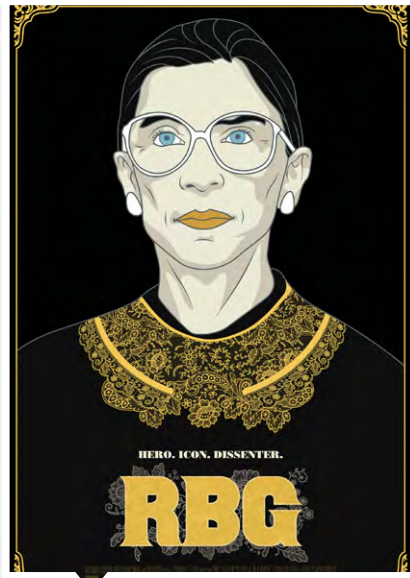
فرشته حسینی، علیرضا شجاع‌نوری، رعنا

آزادی‌ور

داستان: با پناهندگی چند عضو تیم تکواندو در مسابقات خارج کشور، سرمربی قدیمی برای تشکیل دوباره تیم ملی تلاش می‌کند. او به سراغ «مرتضی» می‌رود که زمانی «سونامی» لقب داشته ولی با باخت اجباری در مسابقات خارجی، زندگی ورزشی‌اش تباہ شده و...

درباره فیلم: المپیک ۲۰۲۰ توکیو

یکی از سیاسی‌ترین دوره‌های این مسابقات بود و ایرانیان با اندوه شاهد بازی‌های «دو سر باخت» مثل رقابت «کیمیا علیزاده» مقابل نماینده کشورش، یا مدال‌آوری «سعید ملایی» برای کشوری دیگر بودند. در این دوره ۵ ورزشکار ایرانی در تیم پناهندگان و چند نفر دیگر هم در تیم‌های سایر کشورها حضور داشتند: نخبگان ورزشی و سرمایه‌هایی انسانی که با دخالت سیاست‌های افراطی جمهوری اسلامی در ورزش، مجبور به ترک وطن‌شان شده‌اند. جنجالی‌ترین سیاست، اجبار قهرمانان به عدم رقابت با ورزشکاران اسرائیلی است. موضوعی که با جمله معروف «باید بازی» قرار بوده دستمایه فیلم «سونامی» باشد اما تیغ تیز سانسور مانع از نمایش دقیق موضوع شده. این فیلم همچنین نگاهی تلخ به مشکلات دختران ورزشکار و مهاجران افغانستانی دارد.

درباره فیلم: قاضی روث گینزبرگ

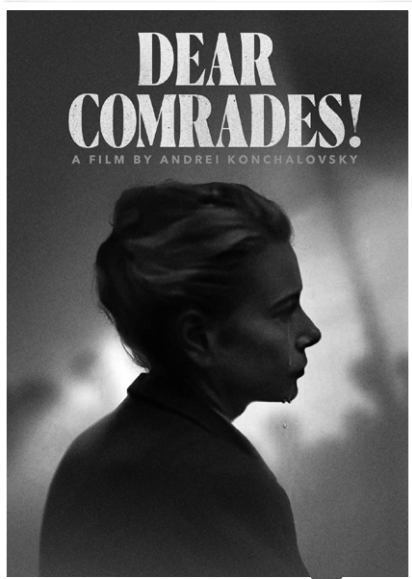
یکی از برجسته‌ترین چهره‌های دستگاه قضایی آمریکا، اواخر تابستان ۲۰۲۰ در ۸۷ سالگی درگذشت. او یکی از ۹ قاضی دیوان عالی ایالات متحده بود و دومین زنی محسوب می‌شد که به این مقام مهم منصوب شده است. او را به عنوان مدافع سرسخت حقوق زنان و یکی از مؤثرترین چهره‌ها در زمینه «برابری جنسیتی» می‌شناسند. اهمیت قاضی گینزبرگ تا حدی است که مانند این فیلم، نام او را با حروف اختصاری می‌نویسند که معمولاً خاص افراد شناخته‌شده و مهم است. در کشور ما هم گرچه زنانی چون «شیرین عبادی» (نخستین قاضی زن ایران) در مقطعی به بالاترین سطح قضایی رسیدند، اما پس از انقلاب ۵۷ همه زنان از رسیدن به مقام قضاوت منع شده‌اند. تماشای این اثر الهام‌بخش و فیلم سینمایی «بر اساس جنسیت» (۲۰۱۸، میمی لدر) که بر اساس داستان زندگی قاضی گینزبرگ ساخته شده، به زنان و طرفداران برابری جنسیتی توصیه می‌شود.

آر بی جی (۲۰۱۸)

RGB (2018)

ژانر: مستند، زندگینامه
 محصول: آمریکا
 کارگردان: جولی کوهن، بتسی وست
 با حضور: جین گینزبرگ، جیمز استیون
 گینزبرگ، نینا توتنبرگ، گلوریا استاینم،
 بیل کلینتون

موضوع: مستندی درباره زندگی و فعالیت‌های «روث بیدر گینزبرگ» دومین زن قاضی دیوان عالی ایالات متحده آمریکا. او در بروکلین نیویورک متولد شده و از ابتدای زندگی، سرسختانه با مشکلات مبارزه کرد و...

رفقای عزیز! (۲۰۲۰) Dear Comrades! (2020)

ژانر: درام، تاریخی
 محصول: روسیه
 کارگردان: آندری کونچالوفسکی
 بازیگران: جولیا ویسوتنسکایا، یولیا بوراوا،
 دمیتری کاستیایف، آندری گوسف،
 ولادیسلاو کوماروف

داستان: «لودمیلا» زنی وفادار به حزب کمونیسم و عضو کمیته امنیتی منطقه است. هنگامی که تظاهرات کارگران با شلیک تک‌تیراندازان کاگب (سرویس اطلاعات و امنیت شوروی) به خون کشیده می‌شود، دختر لودمیلا گم شده و...

درباره فیلم: این اثر که سال ۲۰۲۰

برنده جایزه ویژه هیئت‌داوران جشنواره ونیز شد، روایتی دردناک از کشتار کارگران اعتصابی شهر «نووچرکاسک» شوروی در سال ۱۹۶۲ است. به این شباهت‌های حیرت‌انگیز دقت کنید: بی‌توجهی به دستمزدها و بالا رفتن قیمت ارزاق، اغتشاشگر خواندن معترضان، انداختن تقصیر به گردن رسانه‌های خارجی، بستن راه‌های ارتباط جمعی برای پنهانکاری، به کار گرفتن نیروهای نظامی - که وظیفه‌شان حفاظت از امنیت مردم است - علیه خود مردم، شلیک به معترضان برای برهم‌زدن اعتراضات صلح‌آمیز، تعقیب مظنونین و بازداشت زخمی‌ها در مراکز درمانی، محو کردن آثار جنایت، ربودن و «ناپدیدسازی اجباری» اجساد کشته‌شدگان و... آشنا نیست؟ درست مثل اتفاقی که در اکثر اعتراضات مردمی مثل خوزستان و چند شهر دیگر ایران شاهد بودیم. انکار حکومت ما مملکت‌داری را از روی دست روس‌ها یاد گرفته باشد!

درباره فیلم: وقتی «خانه پدری» پس از سال‌ها توقیف بالاخره برای مدت کوتاهی اکران شد، اتفاقاً فیلم دیگری نیز با موضوع «ناموس‌کشی» روی پرده سینماها بود: «مردی بدون سایه» که البته با وجود تبلیغات فراوان و حضور بازیگران مطرح، موفقیتی در جذب مخاطب نداشت. در این فیلم مسئله قتل‌های ناموسی بهانه‌ای برای قصه‌گویی است و از آن صراحت و تمرکز خانه پدری چندان اثری دیده نمی‌شود. در عوض: سؤزن، عدم اعتماد، انتقام‌گیری و مواردی از این دست که منجر به انجام خشونت علیه زنان می‌شود سوژه قرار گرفته. در همان زمان اکران، بعضی رسانه‌های دولتی به دلایلی مثل بدنامی سرمایه‌گذار یا فیلمبرداری بخشی از آن در خارج کشور، به این فیلم حمله کردند. ولی گفته می‌شود پرداختن به سبک‌زندگی مدرن در خانواده ایرانی و به‌ویژه زیر سوال بردن مفاهیمی مثل غیرت و ناموس، دلیل اصلی تمام هجمه‌ها بوده است.

مردی بدون سایه (۱۳۹۷)

A Man without Shadow (2019)

ژانر: درام، هیجان‌انگیز
 محصول: ایران
 کارگردان: علیرضا رئیسین
 بازیگران: لیلا حاتمی، علی مصفا، فرهاد اصلانی، امیر آقایی، گوهر خیراندیش، نادر فلاح

داستان: فیلمسازی به نام «ماهان» که در حال ساخت مستندی درباره یک قتل ناموسی است، تحت تأثیر این جنایت فجیع قرار گرفته و زندگی زناشویی‌اش مختل می‌شود. او نسبت به همسرش شک کرده و خیال دارد انتقام بگیرد و...

گزارش رسمی (۱۹۸۵) The Official Story (1985)

ژانر: درام، سیاسی
 محصول: آرژانتین
 کارگردان: لوئیس پونتنسو
 بازیگران: نورما آله آندرو، پاتریسیو
 کونترراس، هکتور آلتربو، چونچونا ویفانییه،
 چلا روئیز

داستان: «آلیسیا» معلم تاریخ آرژانتینی، پس از گفتگو با یک دوست قدیمی که مدتی در تبعید بوده، تصمیم می‌گیرد به دنبال والدین دخترخوانده خود بگردد. او با زنی آشنا می‌شود که به دنبال فرزندان و نوه‌هایشان که توسط نظامیان ناپدید شده‌اند می‌گردند و...

درباره فیلم: اعدام‌های گروهی و دفن زندانیان سیاسی در گورهای دسته‌جمعی، یا ناپدیدسازی اجباری مخالفان سیاسی و مواردی از این دست، به تنهایی هولناک‌اند. اما در دل هر کدام از این جنایت‌ها قصه‌های ناگفته بسیاری وجود دارد، مثل داستان این فیلم که درباره ربودن نوزادان و کودکان از زنان زندانی در دوران دیکتاتوری سرهنگ‌های آمریکای جنوبی است. چنین اتهامی به حکومت جمهوری اسلامی هم وارد شده و خانواده چند نفر از زندانیان اعدامی هنوز به دنبال نشانی از کودکان گم‌شده خود هستند. در این فیلم مادران عذاب‌آرژانتینی را می‌بینیم که با عنوان «روسری سفیدها» شناخته می‌شوند. چنین گروه‌هایی در شیلی، کره جنوبی، چین و چند کشور دیگر وجود دارند، چنان که در ایران هم «مادران خاوران» یا «مادران آبان» را داریم. این مادران با اصرار بر دادخواهی، نقش مؤثری در پیش‌برد مبارزه جوامع علیه حکومت‌های دیکتاتوری دارند.

درباره فیلم: یکی از تاریک‌ترین لحظات تاریخ معاصر زمانی رقم خورد که با معامله سیاستمداران چند کشور و مقابل چشم مردم جهان، افغانستان به گروه تروریستی طالبان تسلیم شد. هرچند بسیاری از شهروندان جوان این کشور دوران حکومت طالبان را به خاطر نداشتند، اما آنقدر می‌دانستند که برای فرار از آن حتی با آویختن از چرخ هواپیما از فرودگاه کابل فرار کنند. رمان مشهور «بادبادک‌باز» یا به زبان دری «کاغذپران‌باز»، تصویر روشنی از آشوب‌های چند دهه اخیر کشور همسایه - از اشغال توسط شوروی، تا آوارگی و مهاجرت افغان‌ها به ایران و پاکستان، و البته جنایات طالبان - به خواننده می‌دهد. از این رمان اقتباس سینمایی موفقی با بازی چند هنرپیشه ایرانی و خود «خالد حسینی» (نویسنده کتاب) ساخته شد؛ ولی به خاطر نمایش تعصبات و اختلافات قومی، در افغانستان اجازه اکران پیدا نکرد.

بادبادک‌باز (۲۰۰۷)

The Kite Runner (2007)

ژانر: درام، عاشقانه

محصول: آمریکا

کارگردان: مارک فورستر

بازیگران: احمدخان محمودزاده، زکریا

ابراهیمی، همایون ارشادی، خالد عبدالله،

آتوسا لئونوی

داستان: نویسنده جوانی به نام «امیر»

که از زمان حمله شوروی به افغانستان در سال ۱۹۷۹ همراه خانواده‌اش به آمریکا مهاجرت کرده، در جستجوی دوست دوران کودکی خود به وطن برمی‌گردد. در حالی که کشور تحت سلطه گروه طالبان است، دوست امیر به دلیل تعصبات قومیتی به قتل رسیده و...

دوزن (۱۳۷۷)

Two Women (1999)

ژانر: درام، هیجان‌انگیز
 محصول: ایران
 کارگردان: تهمینه میلانی
 بازیگران: نیکو کریمی، محمدرضا فروتن،
 آنیلا پسیانی، مریلا زارعی، حسن
 جوهرچی

داستان: «فرشته» دانشجویی است که توسط مردی سنتی به نام «حسن» مورد آزار و اذیت قرار می‌گیرد. حسن خود را خاطرخواه می‌داند، اما رفتار خشونت‌بارش باعث می‌شود به زندان بیافتد. وقتی بعد از ۱۵ سال آزاد می‌شود، برای پس‌گرفتن فرشته به سراغ مردی می‌رود که با او ازدواج کرده و...

درباره فیلم: در اکثر پرونده‌های جنایی که به عنوان قتل‌های ناموسی معرفی می‌شوند، زنان قربانی آزار و خشونت هستند و به گفته کارشناسان، «قوانین تبعیض‌آمیز علیه زنان» مشوق ارتکاب این رفتار خشونت‌بار توسط مردان خانواده بوده است. «تهمینه میلانی» کارگردانی که به ساختن فیلم‌های مرتبط با مسائل زنان شهرت دارد، در ششمین اثر خود به معضل قدیمی غیرت، ناموس و احساس مالکیت بر زنان پرداخته و نگاهی ویژه به «خشونت علیه زنان به بهانه عشق» دارد. با داستانی که نوشته خود خانم میلانی است و موفق شد برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه جشنواره فجر شود. از دیگر نکات برجسته فیلم علاوه بر بازی‌های خوب، باید به موسیقی «بابک بیات» اشاره کرد که رنگی لطیف به فضای کار بخشیده است.

درباره فیلم: «آنجلینا جولی» فقط

یک ستاره سینمایی معروف نیست. او به دلیل فعالیت‌های بشردوستانه‌اش نیز شهرت دارد و حتی به عنوان سفیر ویژه «کمیساریای عالی سازمان ملل متحد برای پناهندگان» (UNHCR) فعالیت می‌کند. این ستاره درخشان در میان‌سالی از بازیگری فاصله گرفت و عمده فعالیت خود را به ساخت آثاری درباره شرایط ناگوار زنان و کودکان در جنگ‌ها یا حکومت‌های دیکتاتوری اختصاص داد. از جمله کارگردانی و تهیه‌کنندگی فیلم‌هایی مثل «در سرزمین خون و عسل» (تجاوز جنسی به زنان بوسنی) یا «نان‌آور» (محرومیت و آزار زنان و کودکان افغانستانی). همچنین این فیلم که بر اساس کتاب خاطرات «لونگ اونگ» فعال حقوق بشر کامبوجی ساخته شده و قدرت گرفتن یک گروه ایدئولوژیک خشن کمونیست و کشتار حدود ۲ میلیون انسان در گوشه‌ای از شرق آسیا را به تصویر می‌کشد.

اول پدرم را کشتند (۲۰۱۷)

First They Killed My Father (2017)

ژانر: درام، جنگی
 محصول: کامبوج، آمریکا
 کارگردان: آنجلینا جولی
 بازیگران: ساریوم ساری موج، فویونگ کومفک، اونگ سوچتا، مان کیمهاک، سرینینگ اون

داستان: در سال ۱۹۷۵ گروه «خمراهی سرخ» در کامبوج قدرت گرفته و دست به کشتار مردم می‌زند. «لونگ» دختر بچه‌ای ۵ ساله است که پدرش کشته شده و خودش و خواهر و برادرش به عنوان کودک‌سرباز در کمپ‌های کمونیستی مجبور به کار اجباری می‌شوند و...

رستگاری در شاوشنک (۱۹۹۴) The Shawshank Redemption (1994)

ژانر: درام، جنایی
محصول: آمریکا
کارگردان: فرانک دارابونت
بازیگران: تیم رابینز، مورگان فریمن، باب گانتون، ویلیام سدلر، کلنسی براون

داستان: «اندی» بانکدار جوانی که به اتهام قتل همسر و معشوق همسرش به حبس ابد محکوم شده، خود را بی‌گناه می‌داند. او به زندان معروفی منتقل شده و سال‌ها توسط زندانبان‌ها و زندانیان خطرناک مورد آزار قرار می‌گیرد و...

درباره فیلم: خشونت در زندان‌های ایران و رفتار وحشیانه زندانبانان که بارها به جان‌باختن بازداشتی‌ها و زندانیان منجر شده، میراث ۴۰ ساله مسئولانی چون «اسدالله لاجوردی» (رئیس زندان و دادستان دادگاه انقلاب در دهه ۶۰) است. در سینما آثار بسیاری با موضوع خشونت در زندان‌ها ساخته شده؛ ولی بی‌شک این فیلم شاهکاری است که به دلیل درونمایه‌های متعددش، از زوایای مختلفی می‌توان به آن پرداخت. با داستانی از «استفن کینگ» بزرگ، و کارگردانی که اثر مهم دیگرش «مسیر سبز» را هم در این مجموعه معرفی کردیم. گرچه فیلم در زمان اکران چندان مورد توجه قرار نگرفت و تمام جوایز سینمایی سال را به رقیبش «فارست گامپ» باخت، اما به مرور جای خود را در صدر فهرست «بهترین فیلم‌های تاریخ» پیدا کرد و حالا به عنوان محبوب‌ترین اثر سینمایی جهان شناخته می‌شود.

درباره فیلم: نسرين معتقد است: «باید عقایدمان را بگوییم و مطالبات خود را مطرح کنیم. باید در کارمان پایداری و استمرار نشان دهیم و محکم بایستیم. فرزندان ما نباید میراث‌دار سکوت ما باشند. همه گروه‌ها و افراد باید از بند ترس و تهدید نجات یابند.»

بخش‌هایی از این مستند به صورت مخفیانه در ایران فیلمبرداری شده، ولی به دلایل امنیتی نام عوامل داخلی در تیتراژ نیامده است. در زمان انتشار فیلم، نسرين ستوده در زندان بود و بسیاری از فعالان سیاسی و اجتماعی تلاش داشتند توجه جامعه جهانی را نسبت به سرنوشت این حقوق‌دان و مدافع حقوق بشر جلب کنند. از جمله کارگردان فیلم که در مصاحبه‌ای گفت: «رژیم ایران برای خاموش کردن خانواده‌ها از سیاست فشار استفاده می‌کند. اما از نظر نسرين ستوده و همسرش، سکوت دشمن پیشرفت است.»

نسرين (۲۰۲۰) Nasrin (2020)

ژانر: مستند، زندگینامه
 محصول: آمریکا
 کارگردان: جف کافمن
 راوی: اولیویا کلمن
 با حضور: نسرين ستوده، جعفر پناهی، شیرین عبادی، تقی رحمانی، منصوره شجاعی، رضا خندان

موضوع: روایت تلاش‌های خستگی‌ناپذیر «نسرين ستوده» وکیل دادگستری که به خاطر دفاع از کودکان، اقلیت‌های دینی و زنان مخالف حجاب اجباری، مورد غضب حکومت قرار دارد و با پرونده‌سازی نهادهای امنیتی و قضایی، بارها بازداشت و زندانی شده است.

باغبان وفادار (۲۰۰۵)

The Constant Gardener (2005)

ژانر: درام، هیجان‌انگیز
 محصول: انگلستان، آلمان، آمریکا
 کارگردان: فرناندو میرلس
 بازیگران: رالف فاینز، ریچل وایس، هربرت کانادا، دنی هوستون، بیل نای

داستان: «جاستین» دیپلمات بریتانیایی در آفریقا، به دنبال کشف دلیل کشته شدن همسرش در کشور کنیا است. این زن بشردوست علیه فقر و بی‌عدالتی مبارزه می‌کرده، تا اینکه به فعالیت شرکت‌های داروسازی خارجی مشکوک شده و...

درباره فیلم: در اوج کشتار بیماری «کرونا» رهبر جمهوری اسلامی در پیامی ویدئویی از پناهگاهش، ورود واکسن‌های معتبر خارجی را ممنوع کرد. بعدتر افشا شد برنامه‌ای نظام‌مند برای «جلوگیری عامدانه» از ورود واکسن وجود داشته و حتی جمعی از وکلا که قصد شکایت از عاملان به خطر افتادن «حق سلامت» شهروندان را داشتند، پیش از هر اقدامی بازداشت و زندانی شدند. مافیای وابسته به قدرت - مثل همیشه- از بحرانی که زندگی مردم را سخت‌تر کرده بود، فرصت ثروت‌اندوزی ساخت و با ادعای تولید واکسن داخلی، نقش مهمی در این جنایت بزرگ داشت. در این فیلم ضمن نمایش آزمایش داروهای تأییدنشده بر مردم گرفتار، می‌بینیم که چنین مافیایی ۲ ضلع دارد: سیاستمداران فاسد دولتی که زمینه‌ساز بحراند و شرکت‌های داروسازی اهریمنی که در اقدامات جنایتکارانه با دلالان اسلحه برابری می‌کنند.

زندگی زیباست (۱۹۹۷)

Life is Beautiful (1997)

ژانر: درام، جنگی
 محصول: ایتالیا
 کارگردان: روبرتو بنینی
 بازیگران: روبرتو بنینی، نیکولتا براسچی، جورجو کانتارینی، اومرو آنتونوتی، جوستینو دورانو

درباره فیلم: از مشهورترین آثار ضدجنگ و نژادپرستی که با کارگردانی، نویسندگی و بازی عالی «روبرتو بنینی» هنرمند ایتالیایی، محبوب علاقه‌مندان سینما در سراسر جهان شد. این فیلم با جوایز متعددی از جمله جایزه اسکار بهترین فیلم غیرانگلیسی‌زبان، بهترین موسیقی متن، و بهترین بازیگر مرد مورد استقبال قرار گرفت؛ اما در زمان نخستین اکران در جشنواره کن، به دلیل استفاده از زبان طنز و کمدی برای نمایش نسل‌کشی (هولوکاست) توسط بعضی متعصبان ملامت شد. در مقابل، کسانی مثل «راجر ایبرت» منتقد معروف هم اعتقاد داشتند که این فیلم «درباره نازی‌ها و فاشیسم نیست، بلکه درباره روح انسان است. در مورد نجات هر چیز خوب و امیدوارکننده از میان خرابه رویاهاست. در مورد اعتقاد یا این خیال ضروری انسانی است که همه چیز برای فرزندان ما بهتر از زمان خودمان خواهد بود.»

داستان: «گوئیدو» مرد یهودی سرخوشی است که عاشق زنی مسیحی می‌شود، با او ازدواج کرده و صاحب فرزند می‌شود. اما با آغاز سیاست یهودی‌ستیزی نازی‌ها و جنگ جهانی دوم، گوئیدو و پسر کوچکش به اردوگاه کار اجباری فرستاده می‌شوند و...

قصیده گاو سفید (۱۳۹۸) Ballad of a White Cow (2021)

ژانر: درام، اجتماعی
محصول: ایران
کارگردان: بهمنش صناعی‌ها
بازیگران: مریم مقدم، علیرضا ثانی‌فر، پوریا رحیمی‌سام، آوین پوررئوفی، لیلی فرهادپور

داستان: «مینا» زنی که همسرش به اتهام قتل قصاص شده، به دشواری کودک خود را بزرگ می‌کند. اما زمانی که شواهد جدیدی مبنی بر بی‌گناهی مرد و اعدام اشتباهی او پیدا می‌شود، مینا برای دادخواهی تلاش می‌کند. هم‌زمان مرد مرموزی وارد زندگی او شده که به مینا کمک می‌کند و...

درباره فیلم: یکی دیگر از آثار انتقادی سینمای ایران که جسورانه به موضوع قضاوت اشتباه و برگشت‌پذیر نبودن مجازات اعدام می‌پردازد. روزنامه جوان (وابسته به سپاه پاسداران) ساخت چنین فیلمی را نتیجه «ولنگاری فرهنگی» دانست و خبرگزاری قوه قضاییه آن را «مرثیه تیره‌ای برای عدالت، قصاص و انقلاب اسلامی» خواند. با این جوسازی رسانه‌های حکومتی، فیلم نه‌تنها اجازه اکران نگرفت بلکه توقیف هم شد. بهمن ۱۴۰۰ سازندگان فیلم با انتشار بیانیه‌ای تماشای آن را برای مخاطبان داخلی رایگان اعلام کرده و افزودند: «بیایید با کمک هم نگذاریم سیاهی سانسور بر سپیدی روح‌مان سایه افکند.» گفتنی اینکه «مریم مقدم» بازیگر اصلی و یکی از نویسندگان فیلم‌نامه که پدرش از قربانیان اعدام‌های ابتدای انقلاب است، می‌گوید که داستان فیلم بر اساس زندگی و رنج‌های مادرش نوشته شده.

کجا می‌روی آیدا؟ (۲۰۲۰) Quo Vadis, Aida? (2020)

ژانر: درام، جنگی
 محصول: بوسنی، اتریش
 کارگردان: یاسمیلایا ژبانیچ
 بازیگران: یاسنا دیورچیچ، مادیتا، بوریس
 ایساکویچ، یوهان هلدنبرگ، دینو باژرویچ،
 بوریس لر

داستان: «آیدا» مترجم نیروهای سازمان ملل در یک کمپ آوارگان جنگی بوسنی است. هنگام حمله صرب‌ها به شهر، او تلاش می‌کند همسر و دو پسر جوانش را به داخل کمپ ببرد. مهاجمان به زور وارد کمپ شده و همه مردان را با خود می‌برند و...

درباره فیلم: درباره جنگ بوسنی آثار زیادی ساخته شده، از جمله: یک روز عالی (۲۰۱۵)، سرزمین هیچ‌کس (۲۰۰۱)، در سرزمین خون و غسل (۲۰۱۱) و... اما این فیلم داستان واقعی کشتار شهر سربرنیتسا را به تصویر می‌کشد که پس از جنگ جهانی دوم، بزرگ‌ترین نسل‌کشی در اروپا لقب گرفت. روایتی پرتلهاب درباره کینه‌توزی و کشتن همسایه‌های دیروز، استیصال نیروهای بین‌المللی، و تنهایی قربانیان جنگ‌ها که معمولاً شهروندان عادی هستند. فیلم به «زنان سربرنیتسا و ۸۳۷۲ نفر کشته آن‌ها: فرزندان، شوهران، برادران، اقوام و همسایگان» تقدیم شده و بر این ایده پافشاری می‌کند که «بی‌طرفی در برابر جنایت، بی‌معنی است و انجام ندادن هیچ کاری برای توقف آن، در واقع عدم بی‌طرفی است.» عامل اصلی این جنایت «رانکو ملادیچ» فرمانده نظامی صرب (معروف به سلاح سربرنیتسا) سال ۲۰۱۷ در دیوان لاهه محاکمه و به حبس ابد محکوم شد.

درباره فیلم: ویران‌شده یا «سوختگان»، اثری تحسین‌شده درباره دور باطل خشونت و جنگ (به‌ویژه در خاورمیانه) است. فیلم بر اساس نمایشنامه‌ای از «وجدی معود» کانادایی - لبنانی تیار ساخته شده و هرچند در کشوری بی‌نام می‌گذرد، اما فضایی شبیه به لبنان دارد: مرکز خشونت فرقه‌ای و عملیات‌های تلافی‌جویانه، مثل بخشی از داستان که به کشتار پناهندگان فلسطینی توسط شبه‌نظامیان مسیحی در سال ۱۹۸۲ اشاره می‌کند. برای ما مردم خاورمیانه که از جنگ و خونریزی روزانه خسته‌ایم، سوال فیلم کاملاً قابل درک است: جنگ و خشونت تا چه حد می‌تواند به وجود انسان آسیب بزند و ویران‌مان کند؟ منتقدی در ستایش فیلم می‌نویسد: «ویران‌شده با تمهیدی دراماتیک در حد و اندازه داستان‌های آگاتا کریستی آغاز می‌شود و پایان آن در حد آثار سوفوکل است.»

ویران‌شده (۲۰۱۰)

Incendies (2010)

ژانر: درام، جنگی

محصول: کانادا

کارگردان: دنی ویلنو

بازیگران: لوبنا آزابال، ملیسا دسورمکس -

پولین، ماکسیم گاده، عبدالغفور العزیز،

رمی جیرارد، بایا بلال

داستان: «نوال» زنی مسیحی و اهل خاورمیانه، در جوانی باردار شده و مورد غضب خانواده‌اش قرار می‌گیرد. پسرش به یتیم‌خانه سپرده می‌شود ولی به دلیل شدت گرفتن جنگ، گم می‌شود. نوال در میان خشونت‌ها به دنبال فرزندش می‌گردد و...

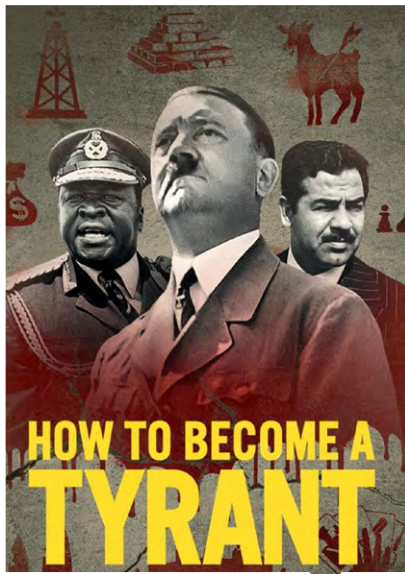

باشو: غریبه کوچک (۱۳۶۴) Bashu, the Little Stranger (1989)

ژانر: درام، جنگی
محصول: ایران
کارگردان: بهرام بیضایی
بازیگران: سوسن تسلیمی، عدنان عفراویان، پرویز پورحسینی، فرخ لقا هوشمند، اکبر دودگار، رضا هوشمند

درباره فیلم: بسیاری از فیلمسازان بزرگ ایرانی مثل «بهرام بیضایی» کار خود را از «کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان» آغاز کردند، مرکزی که در سال‌های پس از انقلاب رفته‌رفته به نهادی خنثی و تلف‌کننده بودجه عمومی کشور بدل شد. «باشو» در همین کانون ولی در فضای ایدئولوژی‌زده دهه ۶۰ هم‌زمان با جنگ ایران و عراق ساخته شد و حالا به عنوان اثری ضدجنگ، در تمام فهرست‌های بهترین فیلم‌های سینمای ایران در صدر قرار گرفته است. پیام انسانی فیلم به مذاق مسئولان حکومتی خوش نیامد و تا ۴ سال بعد به آن اجازه نمایش ندادند. حضور «سوسن تسلیمی» یکی از برترین بازیگران ایرانی که در ۴ فیلم بیضایی نقش‌آفرینی کرده، یکی دیگر از مسائل حساسیت‌برانگیز بود. او بعدها افشا کرد مجبور شده در فیلم جوری بدود که بدنش تکان نخورد! فشار روزافزون به هنرمندان باعث شد که تسلیمی و بیضایی، هر دو مجبور به مهاجرت شوند.

داستان: کودکی جنوبی که به خاطر جنگ از خانه و خانواده‌اش دور افتاده، به صورت اتفاقی از یکی از روستاهای گیلان سر در می‌آورد. زنی به نام «نائی» که همسرش به جنگ رفته و مسئولیت اداره زندگی و دو کودکش را به عهده دارد، تلاش می‌کند زبان «باشو» را بفهمد و...

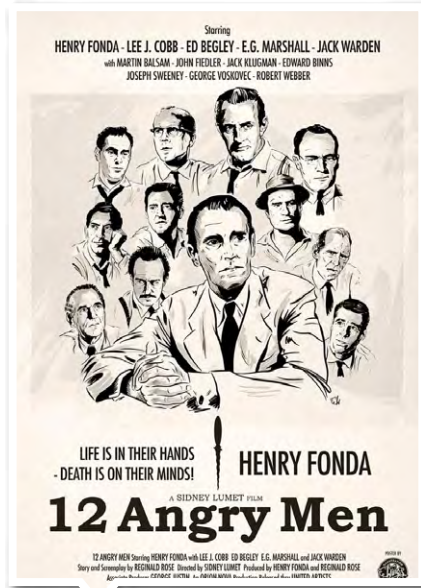
چگونه می‌توان یک مستبد شد؟ (سریال)

How To Become a Tyrant (2021)

زائر: مستند، تاریخی
 محصول: آمریکا
 کارگردان: کار گروهی
 راوی: پیتر دینکلیج

موضوع: مستندی سریالی درباره مشهورترین دیکتاتورهای تاریخ معاصر، بررسی شیوه‌های مختلف آن‌ها در جهت رسیدن به «قدرت مطلق»، و البته راهکارهایشان برای تداوم حکومت مادام‌العمر و...

درباره فیلم: در ابتدای مجموعه، راوی یعنی «پیتر دینکلیج» هنرپیشه محبوب به این ایده می‌پردازد که «همه افراد می‌خواهند قدرت مطلق برای دگرگون کردن جامعه به دلخواه خود را داشته باشند.» و در ۶ قسمت کوتاه (با زمانی کمتر از ۳۰ دقیقه) عملکرد ۶ سیاستمدار مشهور در جهت مستبد شدن را برای بیننده توضیح می‌دهد. به عنوان‌های هر قسمت و نام دیکتاتور مربوطه توجه کنید: تصرف قدرت (آدولف هیتلر)، رقباي خود را خُرد کنید (صدام حسین)، سلطنت از طریق ترور (عیدی امین)، حقیقت را کنترل کنید (ژوزف استالین)، ایجاد یک جامعه جدید (معمَر قذافی)، حکومت تا ابد (کیم ایل سونگ و خاندانش). نکته شگفت‌انگیز اینکه اکثر شیوه‌های این دیکتاتورها برای مخاطب ایرانی آشناست و به عبارتی باید گفت: ما تمام این مستبدها را یکجا تجربه کردیم!

۱۲ مرد خشمگین (۱۹۵۷)

12 Angry Men (1957)

ژانر: درام، حقوقی

محصول: آمریکا

کارگردان: سیدنی لومت

بازیگران: هنری فوندا، لی جی. کاب، ای.

جی. مارشال، مارتین بالسام، جک واردن،

جوزف سوینی

داستان: نوجوانی به قتل پدر خود متهم

شده و فاصله‌ای تا اعدام با صندلی الکتریکی

ندارد. در آخرین جلسه دادگاه، ۱۲ عضو

هیئت منصفه به اتاقی می‌روند تا درباره

حکم نهایی رأی‌گیری کنند. به نظر

همه‌چیز تمام است، اما «مرد شماره ۸»

نظر دیگری دارد و...

درباره فیلم: این اولین و آخرین

تجربه تهیه‌کنندگی «هنری فوندا»

(بازیگر نقش شماره ۸) بود، چراکه در

زمان خود نتوانست موفقیتی به دست

بیاورد و در گیشه شکست خورد.

ولی با گذر زمان، این اثر درخشان

نه‌فقط فراموش نشد بلکه در جمع

برترین‌های تاریخ سینما جا گرفت.

جدا از تمهیدات فنی مثل استفاده از

یک لوکیشن و ۱۲ بازیگر در بیشتر

طول فیلم، باید به فیلمنامه قوی آن

اشاره کرد که بارها در کشورهای

مختلف بازسازی شده است. ۱۲ عضو

هیئت منصفه نام ندارند و در حقیقت

هر کدام نماینده یک قشر جامعه با

پس‌زمینه‌های مختلف فرهنگی،

اجتماعی، اقتصادی و... هستند؛ ولی

با یک تلنگر سخت متوجه می‌شوند

که رأی آن‌ها اهمیت حیاتی دارد

و نباید زود تصمیم بگیرند. ضعف

قضاوت بشری یکی از دلایل مخالفت

با مجازات‌های برگشت‌ناپذیر (مثل

اعدام) و حساسیت مدافعان حقوق

بشر نسبت به رعایت عادلانه‌بودن

محاکم قضایی است.

سینما
حقوق بشر

خانه‌ای از شن و مه (۲۰۰۳)

House of Sand and Fog (2003)

زنان: درام، هیجان‌انگیز
 محصول: آمریکا
 کارگردان: وادیم پرلمان
 بازیگران: جنیفر کانلی، بن کینگزلی، شهره
 آعداشلو، ران الدارد، فرانسیس فیشو،
 جاناتن آهدوت

داستان: «کاترین» زن جوانی است که به خاطر مشکلات و شکست در زندگی شخصی، خانه پدری‌اش را از دست داده. صاحب جدید یک سرهنگ نیروی هوایی شاهنشاهی ایران است که خلاف زندگی مرفه سابقش، در تبعید به سختی موفق به تهیه پول خانه شده. کاترین می‌خواهد خانه را پس بگیرد و...

درباره فیلم: هرچند به قصد نمایش وضعیت مهاجران ایرانی ساخته نشده، ولی شاید بهترین اثری است که تراژدی غم‌بار تبعیدی‌ها و فراریان سیاسی را به تصویر می‌کشد. اشاره‌های ابتدا و انتهای فیلم به نوستالژی وطن، ساحل دریای خزر، و اینکه سرهنگ می‌گوید وقتش است که به اصفهان برگردند، با وجود سادگی تأثیرگذارند. اما قدرت اصلی در داستان غم‌انگیز و تکان‌دهنده فیلم است که باعث می‌شود هر جای جهان هر مهاجر که به جور از خانه و سرزمینش رانده شده، با شخصیت‌ها (چه خانواده سرهنگ و چه کاترین) احساس همدلی کند. فیلم زمانی ساخته شد که هنوز استفاده از بازیگران ایرانی در هالیوود چندان باب نبود، به همین دلیل بازی «شهره آعداشلو» در نقش همسر سرهنگ می‌توانست یک دستاورد بزرگ باشد. اما درخشش این هنرمند تبعیدی باعث شد تا برای نخستین بار یک بازیگر ایرانی نامزد جایزه اسکار شود.

درباره فیلم: مقابله با دیکتاتوری، مضمون تکراری آثار «آندرس وود» است. از جمله سریالی کوتاه که به مناسبت چهلمین سال کودتای پینوشه و بر اساس زندگی و فعالیت‌های «کارمن هرترز» وکیل حقوق بشر ساخت. اما قصه «ماچوکا» در زندگی شخصی این کارگردان ریشه دارد و از خاطرات کودکی خودش الهام گرفته. او در ۹ سالگی در مدرسه‌ای سطح بالا تحصیل می‌کرده که با اصلاحات دولت «سالوادور آینده» ۱۵ دانش‌آموز اهل حومه سانتیاگو در آن مدرسه پذیرفته می‌شوند و دوستی با کودکان طبقه فقیر بر نگرش او تأثیر گذاشته است. وود در این فیلم به مقایسه فاصله طبقاتی در جامعه شیلی و همچنین وقایع آخرین روزهای دولت قانونی و کودتای نظامیان می‌پردازد. ماچوکا در لیست ۲۰ فیلم برتر آمریکای لاتین قرار دارد و تماشای آن برای هر بیننده‌ای جالب و جذاب است.

ماچوکا (۲۰۰۴) Machuca (2004)

ژانر: درام، تاریخی
محصول: شیلی
کارگردان: آندرس وود
بازیگران: ماتیس کوتر، آریل متلون، مانوئلا مارتلی، ارنستو مالبران، ماریا اولگا مت، تامارا آگوستا

داستان: «گونزالو» نوجوانی از طبقه مرفه شیلی، در مدرسه با «پدرو ماچوکا» آشنا می‌شود که با خانواده فقیرش در حاشیه شهر زندگی می‌کند. دوستی آن‌ها و رفت‌وآمد به خانه همدیگر، به آشنایی با اعضای خانواده و سبک زندگی تازه‌ای منجر می‌شود. هم‌زمان در خیابان‌ها وقایع سیاسی داغی در جریان است و...

راز درون چشم‌هایشان (۲۰۰۹) El secreto de sus ojos (2009)

ژانر: درام، جنایی
 محصول: آرژانتین
 کارگردان: خوان خوزه کامپانلا
 بازیگران: ریکاردو دارین، سولداد ویامیل،
 گیرمو فرانچلا، پابلو راگو، خاویر گودینو،
 ماریانو آرختو

داستان: «بنجامین اسپوسیتو» مأمور بازنشسته دادگاه فدرال، قصد دارد از پرونده تجاوز و قتل که سال‌ها پیش با آن درگیر بوده رمانی بنویسد. او برای گرفتن اطلاعات باگانی شده به داستانی می‌رود، اما کنکاش در پرونده‌ها و مواجه شدن با همکاران سابقش آتش زیر خاکستر را شعله‌ور می‌کند و...

درباره فیلم: موفق‌ترین و شناخته‌شده‌ترین اثر سینمای آرژانتین که برنده جایزه گویا (اسپانیا) و اسکار بهترین فیلم بین‌المللی هم شد. با داستانی قوی و چندلایه که هم جنایی رازآلود، و هم عاشقانه و دراماتیک است. چرا که مثل اکثر آثار سینمایی بزرگ، اقتباسی ادبی بوده و بر اساس رمان «پرسش چشم‌هایشان» (نوشته: ادواردو ساچری) ساخته شده. فیلم پر از نکات ریز و درشت پرمعنا و گاهی تکان‌دهنده است. از جمله استفاده از ارازل و جنایتکاران زندانی در جهت مقاصد سیاسی و قتل‌های پنهان دولتی. اما چالش اصلی آنجاست که مفاهیمی مثل قانون و عدالت زیر سوال می‌روند و کوشش شخصیت‌های درستکار برای اجرای عدالت، بی‌ثمر می‌شود. درخشش این فیلم باعث شد سال ۲۰۱۵ نسخه هالیوودی آن با بازی «جولیا رابرتس» و «نیکول کیدمن» هم ساخته شود، هرچند هیچ موفقیتی در پی نداشت.

Directed by Feredoun Jourak and starring Anne Scott

SILENT CRY

Produced by FEREDOUN JOURAK Starring ANNE SCOTT Jake Cenker
Katherine Castro Matthew Cape Jeff Allen Erin Berman Amelia Avila

درباره فیلم: باید ۳۰ سال می‌گذشت تا تب دهه ۶۰، سینمای ایران را فرا بگیرد. اما فیلم‌های تولید شده یا کمدی و نوستالژیک بودند، یا روایت رسمی حکومت درباره وقایع سیاسی آن دوران که بیشتر جعل تاریخند؛ مثل «ماجرای نیمروز»، «رد خون»، «سیانور» و... به این ترتیب هنوز جای خالی روایتی بی‌طرف درباره ماجراهای مهم مثل کشتار زندانیان سیاسی طی اعدام‌های سال ۶۷، احساس می‌شود. «فریاد بی‌صدا» به نویسندگی و کارگردانی «فریدون ژورک» سینماگر قدیمی، با هدف پر کردن این خلاء ساخته شد اما به ۲ دلیل ناکام بود: اول ضعف فنی که بخشی از آن ناشی از کار در خارج از ایران است. و دوم چون توسط «سازمان مجاهدین خلق» تهیه شده، بیشتر بر تبلیغ پیام‌های سیاسی این گروه تمرکز دارد.

✳️ ترانه فیلم را «مرجان» همسر کارگردان خوانده است. خواننده و بازیگر محبوب پیش از انقلاب، که در دهه ۶۰ همراه ژورک به زندان افتاد و پس از اجبار به ترک وطن، در غربت درگذشت.

فریاد بی‌صدا (۲۰۱۳)

Silent Cry (2012)

ژانر: درام، جنایی

محصول: فرانسه

کارگردان: فریدون ژورک

بازیگران: آن اسکاتلین، کاترین کاسترو،

متیو گادفری، جف آلن، متیو کپ

داستان: «فریبا» روزنامه‌نگاری آمریکایی

است که از پدری ایرانی متولد شده و برای تهیه یک گزارش مستند از اعدام زندانیان سیاسی ایران در سال ۱۳۶۷، به دیدار چند نجات‌یافته که در اروپا زندگی می‌کنند می‌رود. او با ماجرای کشتار فجیعی مواجه می‌شود و...

سینما حقوق بشر

۱۰۴

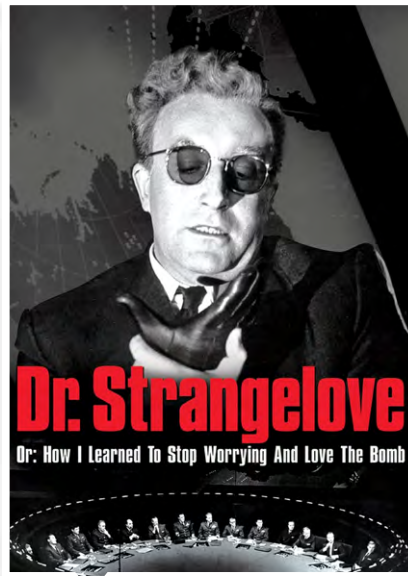

ژرمینال (۱۹۹۳) Germinal (1993)

ژانز: درام، حماسی
 محصول: فرانسه، بلژیک، ایتالیا
 کارگردان: کلود بری
 بازیگران: ژرار دوپاردیو، ژان کرمه، میو-میو،
 لوران ترزیف، جودیت هری، یولاند مورو،
 برنارد فرسون

داستان: در اواسط قرن ۱۹ میلادی، کارگران معدنی در شمال فرانسه مورد ظلم صاحبان معادن قرار دارند. جوانی به نام «تی‌ین» که تازه در معدن مشغول به کار شده همکاری‌اش را تشویق می‌کند تا برای بهبود شرایط کار و زندگی‌شان دست به اعتصاب بزنند. توقف کار معدن باعث خشم سرمایه‌داران می‌شود و...

درباره فیلم: اگر امروز بسیاری از حقوق انسانی برای ما پذیرفته شده‌اند و بر اجرای آن‌ها پافشاری می‌کنیم، سال‌ها تلاش و فداکاری افراد و جوامع مختلف در پس این پیشرفت‌ها نهفته است. علاوه بر فعالیت‌های جمعی، حس مسئولیت شخصی و دخالت نخبگان نیز در این موضوع تأثیرگذار بوده. چنان‌که «امیل زولا» نویسنده بزرگ فرانسوی، سال ۱۸۸۴ پس از سفر به چندین منطقه روستایی و محروم شمال کشورش، رمان «ژرمینال» را نوشت که حاصل دیده‌های او در این سفر بود. گفته می‌شود این رمان مشهور باعث توجه عمومی به شرایط کارگران و بهبود نسبی وضعیت این طبقه شد. فضای پر از فقر، تباهی و بی‌عدالتی، همچنین قدرت «اتحاد» ستم‌دیدگان و منع خشونت که بیش از هر چیز به خود کارگران ضربه می‌زند و... در نسخه سینمایی ژرمینال هم دیده می‌شود. از این رمان اقتباس‌های دیگری نیز در ۱۹۱۳ و ۱۹۶۳ ساخته شده.

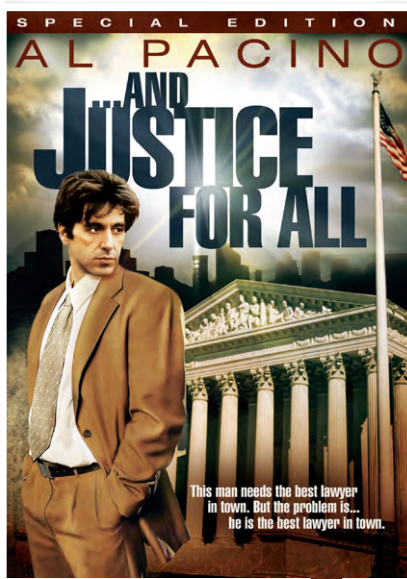
درباره فیلم: «دکتر استرنج‌لاو: یا چگونه یاد گرفتیم از نگرانی دست بردارم و به بمب عشق بورزم» یک کمدی سیاه درباره دوران جنگ سرد و هراس از نبرد هسته‌ای است. بر اساس نمایشنامه «وضعیت قرمز» (پیتر جورج) و با بازی ماندگار «پیتر سلرز» در ۳ نقش مختلف. «استنلی کوبریک» کبیر که آثار متعدده‌ای مثل «غلاف تمام فلزی» و «راه‌های افتخار» را در کارنامه دارد، برای ساخت این فیلم هجوآمیز حدود ۵۰ کتاب خواند تا پوچی رقابت کشورها برای دستیابی به سلاح اتمی را درک کرده و به تماشاگرانش منتقل کند. در قرن جدید که حمله روسیه به اوکراین تا مرز جنگ هسته‌ای پیش رفت، دوباره یاد این فیلم و سیاستمداران دیوانه‌اش زنده شد. اما برای مردم ایران که به خاطر پروژه هسته‌ای جمهوری اسلامی سال‌ها رنج تحریم جهانی و فقر اقتصادی خردکننده را تحمل کردند، «دکتر استرنج‌لاوهای وطنی» مضحک‌تر به نظر می‌رسند!

دکتر استرنج‌لاو (۱۹۶۴)

Dr. Strangelove (1964)

ژانر: کمدی، جنگی
 محصول: آمریکا
 کارگردان: استنلی کوبریک
 بازیگران: پیتر سلرز، جورج سی. اسکات،
 سلیم پیکنز، استرلینگ هایدن،
 جیمز ارل جونز، تریسی رید

داستان: یک ژنرال خل و دیوانه آمریکایی که فرمانده پایگاه هوایی است، بر اثر توهماتش به صورت خودسرانه و «آتش به اختیار!» دست به یک حمله اتمی علیه شوروی می‌زند. رئیس‌جمهور «مرکین مافین» و اعضای دولت او در اتاق جنگ پنتاگون به دنبال راهی برای پایان دادن به این فاجعه عظیم هستند و...

و عدالت برای همه (۱۹۷۹)

And Justice for All (1979)

ژانر: درام، هجوآمیز

محصول: آمریکا

کارگردان: نورمن جوبینسون

بازیگران: آل پاچینو، جان فورسایت،

جک واردن، کریستین لاتی،

لی استراسبرگ، جفری تامبور

داستان: «آرتور» وکیل جوانی است

که شخصیت ماجراجویی دارد و سراغ پرونده‌های پُر دردسر می‌رود، از جمله مردی که طی درگیری با مأموران در بازداشتگاه پلیس کشته می‌شود. اما اوضاع وقتی جنون‌آمیزتر می‌شود که آرتور دفاع از یک قاضی که به هتک حرمت متهم شده را می‌پذیرد و...

درباره فیلم: اثری در نقد دستگاه

قضایی، آن هم نه فقط در ایالات متحده آمریکا بلکه تمام محکمه‌ها در سراسر جهان. فیلم به‌ویژه بر این تأکید دارد که دادگاه‌ها به‌جای اجرای عدالت، به مکانی بدل شده‌اند که همه فقط می‌خواهند در آن برنده باشند. اعتراض به بی‌عدالتی از همان نام فیلم پیداست؛ عبارتی معروف که برای بیننده در ابتدا و انتهای فیلم معنای متفاوتی دارد و در نهایت می‌توان یک علامت سوال به آن اضافه کرد: «عدالت برای همه [وجود دارد]؟» نیش تیز داستان هم آنجاست که نشان می‌دهد قاضی‌های فاسد و فاقد صلاحیت، بدون هیچ وحشتی در دادگاه‌ها یا زندگی شخصی‌شان جولان می‌دهند اما وکلای درستکار توسط کمیته‌ای مخصوص تحت نظارت و کنترل قرار دارند. دستگاه قضایی ایران هم به عدم استقلال قاضی‌ها در پرونده‌های سیاسی متهم است و نهادهای امنیتی همواره در جهت پرونده‌سازی برای وکلای حقوق بشری تلاش می‌کنند.

درباره فیلم: نخستین اثر بلند «بهمن قبادی» کارگردان کرد، که سال ۲۰۰۰ برنده جایزه دوربین طلایی (بهترین فیلم اول) از جشنواره کن شد. او این فیلم مستندگونه را در یکی از روستاهای مرزی غرب ایران و با نابازیگران بومی ساخت. مهم‌ترین معضلات زندگی در این بخش از کشور چه است؟ بی‌کاری، فقر و محرومیت. مهم‌ترین خبر روزانه چطور؟ شلیک مرگبار به کولبران. البته جمعیت پُرشمار کولبرها به دلیل نبودن امکان اشتغال، از سر اجبار به این شغل کاذب رو آورده‌اند؛ وگرنه با وجود خطراتی مثل: شلیک مستقیم نیروهای مرزبانی، عبور از مناطق مین‌گذاری شده، سقوط از ارتفاع، سرمازدگی، حمله حیوانات و... کولبری بازی با جان خود است. این افراد مجبورند برای اینکه قاطرهایشان در مسیر از سرما تلف نشوند، به آن‌ها آب همراه با مشروب الکلی بنوشانند که نام فیلم به همین نکته اشاره دارد. موسیقی متن فیلم هم کاری ماندگار از «حسین علیزاده» است.

زمانی برای مستی اسب‌ها (۱۳۷۸) A Time For Drunken Horses (2000)

ژانر: درام
 محصول: ایران، فرانسه
 کارگردان: بهمن قبادی
 بازیگران: ایوب احمدی، روژین یونسسی، آمنه اختیاردینی، مهدی اختیاردینی، رحمان صالحی، عثمان کریمی

داستان: «ایوب» نوجوان مرزنشین کرد، پس از مرگ پدر وظیفه اداره زندگی برادر و خواهران کوچکش را بر عهده دارد. برادر او که به بیماری نادری مبتلاست باید به صورت فوری عمل جراحی شود. ایوب برای تهیه پول، مجبور به کولبری قاچاق می‌شود. از طرف دیگر برای خواهرش از عراق خواستگار آمده و...

DIRECTED BY KEN LOACH WRITTEN BY PAUL LAVERTY

BLUNT, DIGNIFIED AND BRUTALLY MOVING" ★★★★★
"PERCEPTIVE AND FUNNY... INTENSELY MOVING"
"UTTERLY HEARTBREAKING" "A MOVING EXPERIENCE THAT
DESERVED ITS STANDING OVATION AND A SECOND PALME D'OR
FOR LOACH" ★★★★★ "A MASTERPIECE" ★★★★★
"RIGHTLY INTEGRITY AND HEART... STORYTELLING THAT'S
SURPRISINGLY POWERFUL" "BRILLIANT, UNFLINCHING
AND HEART-REELING" ★★★★★ "DAVE JOHNS GIVES A
WONDERFUL PERFORMANCE AS DANIEL" "ONE OF
LOACH'S FILMS IN RECENT MEMORY" "QUINTESSENTIAL
AN IMMEDIATE CLASSIC" "A WORK OF
MOVING RELEVANCE" "PACKS A GROWING
PUNCH, SHOCKING IN ITS HONESTY" ★★★★★ "KEI
AL DRAMA THAT TOUCHES THE SOUL" "KEI
BACK ON SONG WITH A PROTEST CRY FOR
HUMANITY" "AN EMOTIONAL GUT PUNCH
HEARTBREAKING IN ITS SINCERITY" ★★★★★
"A SUCCINCT AND FURIOUS
RAGING AGAINST THE DYING OF THE LIGHT"
"A BALLAD FOR THE COMMON
MAN" "STANDOUT PERFORMANCES" ★★★★★

من، دانیل بلیک (۲۰۱۶)

I, Daniel Blake (2016)

ژانر: درام، اجتماعی
محصول: انگلستان، فرانسه
کارگردان: کن لوچ
بازیگران: دیو جونز، هیلری اسکوایرز،
بریانا شان، شارون پرسبی، کیت روتر،
میکی مک‌گرگور

داستان: «دانیل بلیک» فرزندی ندارد و بعد از مرگ زنش به کلی تنها شده. او پس از یک حمله قلبی، توسط پزشکان از کار کردن منع می‌شود و حالا باید از دولت مستمری بی‌کاری بگیرد؛ اما بروکراسی اداری بزرگ‌ترین مانع اوست. دانیل با یک مادر جوان و ۲ کودکش آشنا می‌شود که با بحران مشابهی مواجه‌اند و...

درباره فیلم: «اینجانب، دانیل بلیک»

شورشی تک‌نفره علیه نظام تأمین اجتماعی بریتانیا است. «کن لوچ» کارگردان آثاری چون: نان و گل‌های سرخ (در همین کتاب معرفی شده)، قوش، زمین و آزادی، متأسفیم جا ماندی و... معمولاً به زندگی و مشکلات طبقات محروم به‌ویژه قشر کارگر و فقیر، و البته نقد ساختارهای غلط اجتماعی می‌پردازد. در این فیلم از مشکلات سالمندان گرفته تا زنان سرپرست خانوار، ناکارآمدی اداری و سپردن خدمات دولتی به بخش خصوصی، محو کرامت انسانی، رانده شدن اقشار کم‌درآمد از کلانشهرها، و نیز حق اعتراض شهروندان به تصویر کشیده شده. کن لوچ می‌گوید با این اثر که برنده جایزه نخل طلای جشنواره کن شد، خواسته حس خشم جامعه از بی‌عدالتی را بیدار کند: «یک بی‌رحمی آگاهانه و عمدی بر مردم نیازمند تحمیل می‌شود و من فکر می‌کنم اگر کوتاه بیاییم، اگر نبینیم و نشنویم، کار ما به کجا می‌کشد؟»

درباره فیلم: شگفت‌انگیز یا اعجوبه، بر اساس رمانی از «آرچی پالاسیو» یک فیلم به تمام معنا خانوادگی است که با خیال راحت می‌توانید همراه بچه‌ها و بزرگ‌ترها تماشا کنید. البته فراموش نکنید که گریه‌کردن نشانه بیداری احساسات انسانی شماست، اما اگر از دیگران خجالت می‌کشید بهتر است تنهایی فیلم را نگاه کنید! کودک داستان بیماری نادری به نام سندرم «تریچر کالینز» دارد که عارضه اصلی آن بدشکلی جمجمه و صورت فرد است. ولی فیلم اطلاعات زیادی درباره این بیماری به ما نمی‌دهد، چون متأسفانه اکثر افراد دارای معلولیت یا بیماری‌های خاص در جامعه با مشکلاتی مشابه مواجه می‌شوند. پس این می‌تواند داستان زندگی خیلی از ما باشد. در طول فیلم به پیام‌های امیدبخش و آموزشی آن دقت کنید؛ مثل حمایت کامل خانواده از کودک، یا گفتگو با دیگران درباره مشکلات افراد دارای ویژگی‌های خاص.

شگفت‌انگیز (۲۰۱۷)

Wonder (2017)

ژانر: درام، خانوادگی

محصول: آمریکا

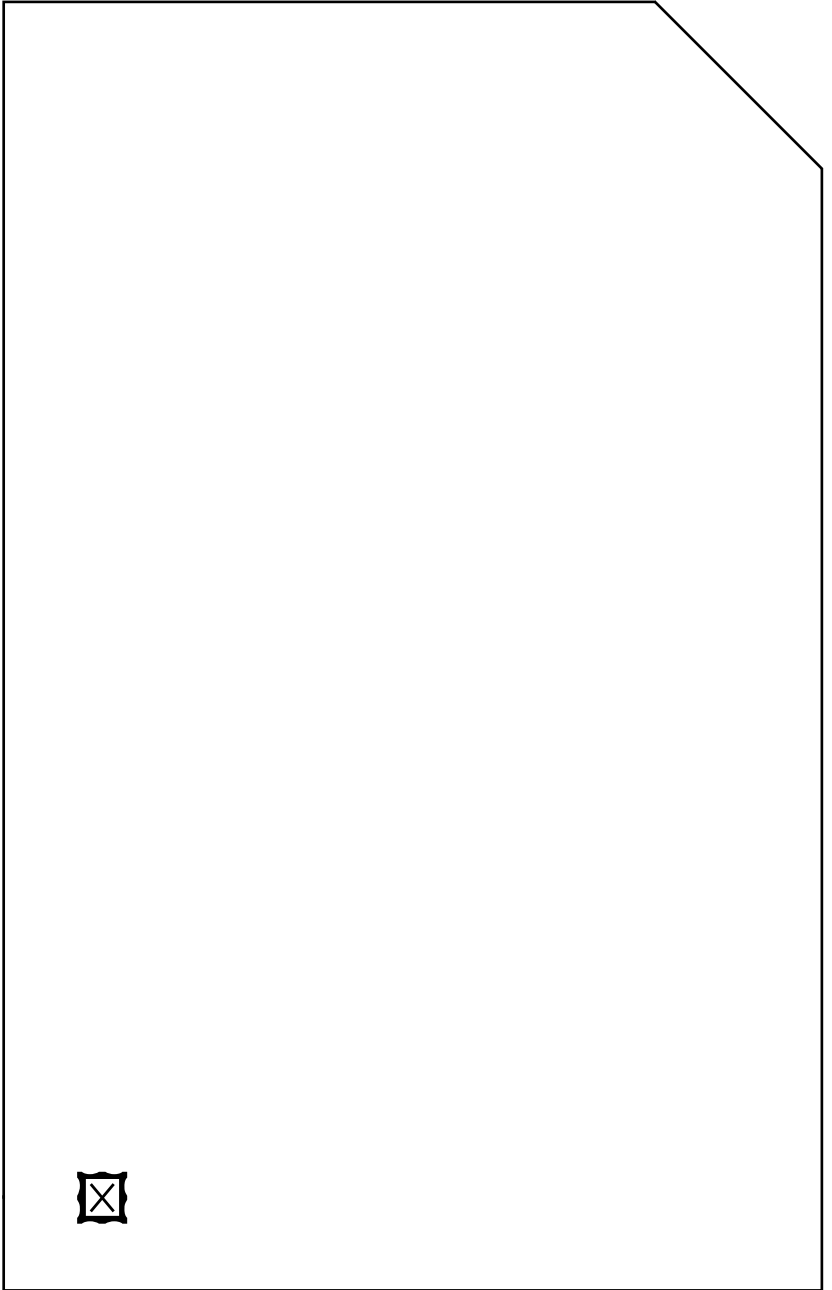
کارگردان: استیون شپاسکی

بازیگران: جیکوب ترمبلی، جولیا رابرتس،

اوون ویلسون، ایزابلا ویدویچ، نوآ جوپ

داستان: کودکی به نام «آگوست»

به دلیل یک بیماری نادر، ظاهر متفاوتی نسبت به دیگران دارد. او همیشه دور از اجتماع زندگی کرده و در خانه درس می‌خواند. آگوست که از تنهایی غمگین است با حمایت خانواده‌اش تصمیم می‌گیرد تا از کلاس پنجم به مدرسه‌ای عادی برود. اما بچه‌های هم‌کلاسی او را مسخره می‌کنند و...

Mothers of the Plaza de Mayo ; Formation, 1977

بنیاد شیرین عبادی
SHIRIN EBADI
FOUNDATION

www.shirinebadifoundation.org